Täysistunto

Torstai 12.11.2026 klo 16.00—22.01

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 22.01.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.01 ja 19.59—21.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.01—19.59 ja 21.59—22.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sisäministeri Mari Rantanen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala
sosiaaliturvaministeri Karoliina Partanen

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys pienituloisilta leikkaamisesta (Anna-Kristiina Mikkonen sd)

Suullinen kysymys SKT 173/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa puhemies! ”Se ei meille käy, että pienituloisilta leikataan.” Näin totesitte, valtiovarainministeri Purra, maaliskuussa 2023. THL:n uusi raportti kertoo, että hallituksen päätökset lisäävät tuloeroja. Teidän päätöksillänne kaikkein pienituloisimmilta otetaan pois 80 euroa kuussa ja kaikkein suurituloisimmille annetaan 50 euroa lisää. [Juho Eerola: Ei anneta, vaan he saavat pitää!] Pienituloisten määrä on lisääntynyt 102 000 henkilöllä, joista 22 000 on lapsia. Hallituksen tietoisten päätösten seurauksena juuri pienituloiset, lapsiperheet ja osa-aikatyötä tekevät ovat joutuneet kantamaan suurimman taakan talouden sopeuttamistoimista. Köyhien kurittamisesta huolimatta hallituksen politiikka ei ole edistänyt työllisyyttä, kotimaista kulutusta eikä talouden kasvua. Ministeri Purra, teidän viimeisessä budjetissanne otetaan puolet enemmän velkaa kuin Saarikon viimeisessä budjetissa. Te lupasitte, ettei pienituloisilta leikata. Miksi juuri pienituloiset ovat kuitenkin päätyneet maksamaan suurimman laskun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.02 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun talouden säästöjä tehdään ja mikäli sosiaaliturvaa leikataan, niin se toki näkyy sosiaaliturvaa saavien tuloissa, ja tällä kaudella sosiaaliturvaan on kohdistettu säästöjä. Vastaavasti, kun te sanotte, että suurituloisille annetaan, tai välillä te sanotte, että suuryrityksille annetaan, te tarkoitatte sitä, että olemme keventäneet verotusta. Eli silloin ihminen saa pitää hieman enemmän siitä itse ansaitsemastaan rahasta.

Miksi me näitä toimia teemme? [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] Miksi taloutta tasapainotetaan? Miksi myös tulevina vuosina kaikki vastuuntuntoiset puolueet tulevat esittämään sopeutustoimia? — Sosiaalidemokraattien omaa listaa vielä odotamme. — [Oikealta: Älkää pidättäkö hengitystä!] Siksi, että meillä olisi tulevinakin vuosina ja vuosikymmeninä mahdollisuus pitää yllä hyvinvointiyhteiskuntaa, jossa kaikista heikoimmista ja sairaista voidaan pitää huolta, jotta meillä olisi tuloja, rahoituspohjaa nimenomaan siihen. Se on syy tähän.

Vastaavasti kun sanotte, että tämä ei näy esimerkiksi taloudessa, niin se, että me olemme tehneet samaan aikaan uudistuksia, [Puhemies koputtaa] erilaisia kasvutoimia, meidän taloutemme tällä hetkellä kasvaa, on kaikista paras suunta siihen, [Puhemies koputtaa] että tulevaisuus voisi olla parempi. [Juho Eerola: Euroopan ennätysvauhtia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

16.04 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena oli luoda 100 000 uutta työpaikkaa, tulikin 102 000 uutta köyhää. Heistä 22 000 on lapsia.

Työttömyysturvan suojaosa tarkoittaa rahaa, jonka työtön saa ansaita ilman, että se vaikuttaa työttömyysturvaan. Hallitus on perustellut suojaosien poistoa ja tukien leikkauksia valtiontalouden säästöjen lisäksi myös työllisyysvaikutuksilla. Työttömyys on hallituskauden aikana kuitenkin kasvanut. Eräs työtön kertoi Köyhyysviikon julkaisussa: ”Julminta on se, että köyhät laitetaan kärsimään, koska heidän oletetaan laiskottelevan.” SDP on vaatinut suojaosien palautusta koko hallituskauden. [Ben Zyskowicz: Missä se teidän sopeutuslista on?] Perussuomalaisten eduskuntaryhmästä on tällä viikolla sanottu, että suojaosien palauttamista voisi harkita, sillä järjen käyttöä voisi olla luvallista harjoittaa. Onko teillä siis ryhmässä joku toisinajattelija? [Timo Harakka: Onko peräti ryhmän johdossa? — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ministeri Purra, oletteko jo valmis palauttamaan järjestelmän, [Puhemies koputtaa] joka on tutkimuksen mukaan kannustanut työntekoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.05 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen niin totaalisesti seonnut laskuista sen suhteen, kuinka monta meidän tekemäämme säästötoimea te olette valmiita peruuttamaan. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Niitä on kymmeniä. Samaan aikaan te olette lisäämässä menoja omilla ehdotuksillanne eri kohteisiin, ja edelleenkin te väitätte olevanne sitoutunut tulevien vuosien sopeutuksiin. Tämä on sellainen yhtälö, että minä en edelleenkään tiedä, miten te aiotte sen ratkaista. [Petri Huru: Sen takia ne ei niitä julkaisekaan!] Mutta kyllä, suojaosien poisto oli nimenomaan valtiontalouden sopeuttamistoimi. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Tuleeko muikkari Mäkelälle?] Sillä tavalla sen osalta on tässä edetty. Me emme ole tässä hallituksessa peruuttamassa sitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

16.06 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuore THL:n selvitys on karua luettavaa. Hallituksen päätökset lisäävät pienituloisten määrää 102 000 ihmisellä, joista 22 000 on lapsia. Samaan aikaan suurituloisimpien tulot kasvavat. Mutta mitä tähän sanoo sosiaaliturvaministeri Partanen? Että tulokset ovat odotettua parempia. Arvoisa ministeri, jos 102 000 pienituloista lisää on odotettua parempi tulos, niin miten älyttömän paljon huonompaa tulosta te nyt oikein odotitte? Pienituloisimmilta lähtee keskimäärin 80 euroa kuukaudessa, ja se on monelle viikon ruokarahat tai lääkkeet.

Kysynkin ministeriltä: kuinka paljon köyhyyttä ja tuloerojen kasvua hallitus pitää vielä hyväksyttävänä, ja mitä aiotte oikeasti tehdä näiden ihmisten hyväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sosiaaliturvaministeri Partanen, olkaa hyvä.

16.07 **Sosiaaliturvaministeri Karoliina Partanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin totta, että suomalaisilla ihmisillä on tällä hetkellä puutetta toimeentulosta. Syy siihen on suurimmassa mittakaavassa se, että Suomessa ei ole ollut

tarjolla työtä jokaiselle, joka työtä haluaisi tehdä ja joka kykenisi työtä tekemään. [Välihuutoja vasemmalta] On kaikista tärkeintä tehdä sellaista politiikkaa, joka luo edellytykset Suomessa talouskasvulle — sille, että yritykset haluavat täällä investoida — ja sitä kautta meille syntyy työpaikkoja ja ihmiset voivat pitää itsestään ja perheestään huolta.

Tällä viikolla olemme kuulleet erittäin hyviä uutisia. Palvelualojen työnantaja ennusti, että todella lyhyellä aikavälillä Suomeen on syntymässä 20 000 työpaikkaa palvelualoille, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Niille lapsille vai?] siis juuri niille ihmisille, jotka varmasti työtä tällä hetkellä kaipaavat ja haluavat tehdä. Tämä on sen ansiota, että hallitus on tehnyt sellaista politiikkaa, että Suomessa kannattaa työllistää, ja olemme tehneet ennen kaikkea uudistuksia, jotka tekevät työnteosta ensisijaista ja kannattavaa. Siihen vaikuttavat myös tekemämme veronkevennykset. [Paula Werning: Ei auta ihmisiä tänä päivänä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.08 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Purra, teidän hallituksenne on rajusti lisännyt köyhien määrää, ja samaan aikaan rikkaille on annettu lisää rahaa. Teidän saldonne on se, että pienituloinen ihminen menettää keskimäärin 80 euroa kuussa ja rikas saa sitten lisää keskimäärin viitisenkymppiä kuussa. Ja kyllä me tiedämme, että se 80 euroa on iso raha monelle. Kun jo puolessavälissä kuuta on rahapussi tyhjä, niin tiedämme kyllä, mikä merkitys näillä euroilla on.

Ministeri Purra, siitä te ette nyt pääse mihinkään, että ennen viime vaaleja te todellakin sanoitte, että pienituloisilta leikkaaminen ei teille käy. Nyt kun minä kuuntelen tätä keskustelua täällä eduskunnassa, niin teidän väkenne täällä puolustelevatkin veronkevennyksiä kaikkein rikkaimmille. Minä kysyn teiltä, ministeri Purra: Miten se on mahdollista, että teidän vahtivuorollanne tulee 100 000 pienituloista ihmistä lisää? Ja miksi nyt on oikein, että leikkasitte pienituloisilta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.09 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhutaanpa hetki Ruotsista. Siinä on maa, jossa sosiaalidemokraattisen vallan alla on kyetty keventämään verotusta, [Suna Kymäläinen: Jos nyt vaan puhuttaisiin tämän hallituksen toimista!] on kyetty keventämään verotusta myös siellä tulodesiilien yläpäässä. Ja tiedättekö te, mitä tämä on saanut aikaan? [Perussuomalaisten ryhmästä: Siellä tulee rahaa tilille!] Se on saanut aikaan kasvua, omistamista, erittäin rikkaan yrityskentän ja työllisyyttä. [Timo Harakka: Ja maahanmuuttoa! — Perussuomalaisten ryhmästä: Bensarahaa!] Se on saanut aikaan julkisen talouden, joka on kunnossa, aivan eri luokkaa kuin Suomen tilanne, jossa sosiaalidemokraatit ja moni muukin puolue tässä eduskunnassa ovat vastustaneet niitä uudistuksia, ovat vastustaneet veronkevennyksiä juuri sillä perusteella, että joku väärä taho niistä hyötyy. Mutta tämä on minun nähdäkseni väärä lähestymistapa, ja se nähdään nyt siinäkin, että meillä verokertymät kasvavat, vaikka me olemme veroja keventäneet.

Sitten nostan toisen huomion, mikä liittyy pienituloisuuden kasvuun. Se on valitettavasti ulkomaalaisten määrä. Erityisesti teidän hallituskaudellanne tehty opiskelijaperäisen maahanmuuton uudistus on lisännyt [Välihuutoja — Puhemies

koputtaa] kymmeniätuhansia pienituloisia tähän maahan. Ulkomaalaisten pienituloisuus on yli kolme kertaa suurempaa kuin suomalaisten. [Välihuutoja — Timo Harakka: Ulkomaalaiset maksavat enemmän veroja! — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.10 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi 100 000 uutta työpaikkaa. THL:n selvitys kertoo, että hallituksen toimet ovatkin tiputtaneet pienituloiseksi 102 000. Suurimmat häviäjät hallituksen toimissa ovat olleet opiskelijat ja työttömät — opiskelijat, joille luvattiin opintotuen kokonaisuudistus. He ovatkin menettäneet noin 2 000 euroa vuodessa sen vuoksi, että asumistuelta heidät siirrettiin asumislisälle. Työttömien työn vastaanottamisen kannustimia poistettiin suojaosat poistamalla. En tiedä, onko tässä salissa yhtään, joka ei haluaisi suojaosia ensi kaudella palauttaa. Lisää työllisyystoimia tarvittaisiin.

Ministeri Marttinen, olisitteko valmis mahdollistamaan palkkatuen paremman käytön kunnissa myös työllistämiseksi kuntiin ja leikkauksia kärsineihin järjestöihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.11 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Orpon hallitus on tehnyt kymmeniä erilaisia talouskasvuun, yrittäjyyteen ja työntekoon liittyviä uudistuksia kauden aikana. Tällä hetkellä me näemme myös sen, että talous kasvaa jo hyvin vahvasti. Meidän vienti on kääntynyt nyt voimakkaaseen kasvuun, ja olemme saaneet viimeisten kuukausien aikana useita erilaisia myönteisiä uutisia nimenomaan myös siitä, että työmarkkinat ovat tällä hetkellä viriämässä kovaa vauhtia. Olin Rannikko-Pohjanmaalla käymässä tällä viikolla, ja siellähän investointeja suorastaan tulvii ovista ja ikkunoista.

Tästä kysymyksestä, minkä edustaja otti esille: Me olemme lainsäädännön puitteissa pyrkineet helpottamaan palkkatuen käyttöä. Olemme myös ottaneet käyttöön uuden työkalun nimenomaan nuorille työttömille, jotta he saavat sen jalan sinne työelämään, elikkä nuorten työllistymissetelin käyttö on vilkastunut erittäin paljon. Muun muassa Kajaanissa, Äänekoskella, Kokkolassa, ottaakseni muutamia esimerkkejä, kaikki setelit on jo käytetty. Se kertoo siis siitä, että nimenomaan alle kolmekymppisiä varten on ollut hyvin hyödyllistä [Puhemies koputtaa] luoda tämä työkalu, koska me haluamme pitää myös heistä huolta tässä tilanteessa. [Sheikki Laakso: Tätä haukuttiin vielä muutama kuukausi sitten!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.13 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeistohallituksen Suomessa rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Kuten jo todettua, hallituksen päätökset lisäävät suomalaisten köyhien määrää yli sadallatuhannella. Eikä tämä laskelma edes sisällä oikeistohallituksen aikana voimakkaasti kasvaneen työttömyyden vaikutuksia, ja tämä kehitys näkyy nyt leipäjonoissa ja asunnottomuuden kasvussa. [Petri Huru: Ja te haluaisitte lähettää rahaa Somaliaan!]

Ministeri Purra, te todella totesitte ennen vaaleja, ettei pienituloisilta leikkaaminen perussuomalaisille käy, mutta sitten leikattiinkin satatuhatta suomalaista köyhyyteen, sakset kädessä hymyillen. Perussuomalaisten riveissä täällä salissa mainostettiin, että tässä hallitusohjelmassa luvataan satatuhatta uutta työpaikkaa ja kuinka sen pitäisi olla jokaiselle vasemmistossa ilon ja juhlan aihe.

Arvoisa ministeri Purra, miten tässä nyt näin kävi, ja onko tässä nyt aihetta iloon ja juhlaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.14 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei, ainakaan teille ei ole iloa eikä juhlaa edes siinä, että meidän taloutemme tällä hetkellä kasvaa. Talous kasvaa. [Aino-Kaisa Pekonen: Se ei näy ihmisten arjessa!] Se on ainoa keino siihen, että meille syntyy työpaikkoja, meille tulee yrityksiä, jotka pystyvät investoimaan, jotka pystyvät palkkaamaan tavallisia ihmisiä. Siitä valtio saa verotuloja, joilla voidaan rahoittaa palveluita pienituloisille, sairaille, vammaisille, niille, jotka eivät ole työkykyisiä. Se on ainoa keino siihen, [Sheikki Laakso: Ei ole taikaseinää!] ja minä olen ainakin siitä aika tyytyväinen, että se talous tällä hetkellä kasvaa. Mutta kyllä, kun tehdään sosiaaliturvaan säästöjä, niin ne näkyvät silloin sosiaaliturvaa saavien kohdalla.

Mitä tulee sitten edellisiin vaaleihin, täällä hallitus vastaa hallitusrintamana, mutta kyllä senkin puolueen, johon te viittasitte, ohjelmassa kuvattiin sosiaaliturvaleikkauksia esimerkiksi työttömyystukiin ja asumistukiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

16.15 **Onni Rostila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP kyselee pienituloisuuden kasvusta mutta jättää aivan olennaisen asian kertomatta. Nimittäin tilastojen mukaan pienituloisuuden kasvu johtuu valtaosin maahanmuutosta. [Välihuutoja — Anne Kalmari: Se teidän aikana on kasvanut!] Marinin hallitus romutti opiskelijamaahanmuuton kriteerit, ja nyt ulkomaalaiset opiskelijat seisovat perheineen leipäjonoissa. Perussuomalaiset varoittivat tästä, ja sääntelyä onkin kiristetty. No, työperäisen maahanmuuton palkkaraja on 1 600 euroa kuussa. Sekin ylittää vain niukasti pienituloisuuden rajan.

Arvoisa ministeri Marttinen, Suomessa on satojatuhansia työttömiä. Eikö olisi järkevää nostaa työperäisen maahanmuuton palkkarajaa ja näin estää halpatyövoiman maahantuontia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.16 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Orpon hallitus on tosiaan kiristänyt kautensa aikana humanitaarisen maahanmuuton ehtoja ja ylläpitänyt nimenomaan työperäistä maahanmuuttoa Suomeen. Niin kuin edustaja myös toi esille, nimenomaan kansainvälisten opiskelijoiden osalta on tehty minusta täysin perusteltuja kiristyksiä, koska näyttää siltä, että myös monet opiskelijoista ovat päätyneet liian pienillä tuloilla vastaavasti leipäjonoihin. Sen takia johdollani on tehty nyt

valmistelua, joka on eduskunnan käsittelyssä ja jolla tähän tilanteeseen päästään viimein vastaavasti puuttumaan.

Toinen huomio, mitä otitte esille, liittyy nimenomaan näihin tulorajoihin. Tässä on minusta myös tärkeää huomata se kysymys, että tulorajan tasohan riippuu totta kai myös siitä, onko kyse henkilöstä yksinään, onko hänellä tarkoitus tuoda myös perhettään mukana. Meidän täytyy myös pitää huolta siitä, että esimerkiksi vaikka maatalouden tehtäviin tai muille toimialoille, jonne taas ei saada välttämättä suomalaista työvoimaa, on mahdollista tarjota työtä sitten näissä tilanteissa. [Puhemies koputtaa] Tämä on herkkä tasapaino. Minusta tämä kokonaisuus, mitä hallitus on vienyt eteenpäin, [Puhemies koputtaa] on erittäin perusteltu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

16.17 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pienituloisten määrä kasvaa tosiaan arvion mukaan yli 100 000 ihmisellä, eli todella monen perheen arki muuttuu. Erityisen ikävää tämä on niiden lasten näkökannasta, jotka joutuvat vähävaraisuutta kokemaan. Hallitus lupasi tosiaan ne 100 000 uutta työllistä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Te haluatte lähettää lisää rahaa Somaliaan!] mutta saatiinkin 100 000 uutta pienituloista. Kyllä tarvitsee sanoa, että melkoinen ero on lupausten ja lopputuloksen välillä. Arvoisa valtiovarainministeri Purra, te sanoitte ennen vaaleja, että pienituloisten etuuksista leikkaaminen ei teille käy. Kysynkin nyt teiltä: kuinka paljon pienituloiselta pitää vielä ottaa pois, että tulisi se tilanne, ettei se teille oikeasti enää käy?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.18 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Väitteenne ei muutu todeksi, vaikka teidän puolueenne toistaa sen viisi kertaa tai vaikka enemmänkin. Se ei siitä mihinkään poistu. [Timo Harakka: Ettekö sanonut niin?] Ymmärrän, että teidän mielestänne on mukava lähestyä ajatusta tällä tavalla, ikään kuin me tekisimme näitä leikkauksia täällä ilkeyttämme, mutta valitettavasti hallituksella, joka kantaa vastuuta, joka joutuu tekemään talouden sopeuttamistoimia, [Anne Kalmari: Verohelpotuksia rikkaille!] on tällainen tehtävä. Tällä kaudella säästöjä on kohdistettu hyvin laajasti, käytännössä kaikille sektoreille, ehkä pois lukien ne menot, jotka meillä kasvavat joka tapauksessa: puolustukseen, turvallisuuteen, sisäiseen turvallisuuteen, myös perusopetukseen on kyetty lisäämään menoja. [Timo Harakka: Ja omistamiseen!] Sen lisäksi lisätään menoja jatkuvasti meidän sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja valitettavasti tässä velkatilanteessa myös korkomenoihin.

Me emme tee leikkauksia ilkeyttämme. Mikä tahansa ensi kauden hallituspohja onkaan, niin tilanteessa, jossa olemme liiallisen alijäämän menettelyssä, luottoluokittajat seuraavat meidän tilannettamme — tänään olen viimeksi tavannut IMF:n tästä asiasta — ja tekin olette sitoutuneet finanssipoliittisiin sääntöihin, niin uskokaa tai älkää, [Puhemies koputtaa] mikäli te hallituksessa olette, se sama on teidän edessänne. [Timo Harakka: Kuka meidät tarkkailuluokalle vei? — Perussuomalaisten ryhmästä: Mites, Harakka, bensarahat?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

16.20 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on paitsi lisännyt köyhyyttä myös lisännyt niiden jo ennestään pienituloisten ihmisten ahdinkoa. Tämän hallituskauden kohtuuttomimpiin päätöksiin kuuluvat toimeentulotuen leikkaukset. Toimeentulotuki on se kaikkein viimesijaisin turva Suomessa niille ihmisille, joiden rahat eivät riitä edes välttämättömiin menoihin. Elämä toimeentulotuen varassa on jo tähän astikin ollut niukkaa ja kontrolloitua, mutta nyt siitä on tehty pahimmillaan mahdotonta. Hiljattain kuultiin, että tuhansilta ihmisiltä toimeentulotuki on puolitettu kuukausi toisensa perään, jolloin käteen jää alle kymmenen euroa päivässä. Talentian kyselyn perusteella erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmaisten ja pitkäaikaistyöttömien ongelmat ovat pahentuneet. Samaan aikaan kyselyn mukaan toimeentulotuen uudistaminen ei ole lisännyt työllisyyttä mutta on kyllä lisännyt työtä sosiaalihuollossa niin, että kunnon säästöjä tällä ei välttämättä edes saada aikaan. Varapääministeri Purra, kenen etu tämä oikein on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.21 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaaliturvaministeri tietenkin vastaa toimeentulotuesta yleisesti, mutta kerron tämän hallituksen uudistuksen takana olevia taustoja: Toimeentulotuki on yksi eniten loukkuun, nimenomaan syrjäytymis- ja työttömyysloukkuun, ajavista tukimuodoista, ja se nähdään juuri siinä, että sieltä ei välttämättä ole poispääsyä. [Välihuutoja vasemmalta] Tällä uudistuksella on haettu sitä, että jokainen toimeentulotuen varassa oleva ihminen pääsisi palveluiden piiriin, pääsisi ensisijaisten etuuksien piiriin, koska toimeentulotuki on se viimesijainen. Meidän mielestämme se on kuitenkin hyvä suunta, mikäli ihmiset pääsevät sinne palveluihin, joita he tarvitsevat. [Vasemmalta: Ei pääse!] Samaan aikaan on hyvä ymmärtää, että tämä meidän sosiaaliturvan kokonaisuus on tietenkin iso asia ja siellä yhden palan liikuttaminen vaikuttaa myös niihin muihin. Mutta kuten sanoin, sosiaaliturvaministeri vastaa sosiaaliturva-asioista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.22 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP on huolissaan tavallisen suomalaisen pieni- ja keskituloisen ihmisen toimeentulosta ja pärjäämisestä, [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa] ja niin tuntui puoluejohtaja Purrakin olevan vielä ennen edellisiä vaaleja, kun hän toden totta totesi, että se ei meille käy, että pienituloisilta leikataan. Niin mitä tässä välissä oikein on tapahtunut? [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kun valtiovarainministeri Purra on nyt yli kolme vuotta toiminut tehtävässä, niin Suomessa onkin yli 100 000 uutta pienituloista, yli 20 000 lasta alle köyhyysrajan. Mitä tässä välissä oikein tapahtui?

Yksi keskeinen päätös, joka tähän pienituloisuuden kasvuun on vaikuttanut, on työttömyysturvan ja asumistuen suojaosien poisto. Ja kun nyt teidän oma eduskuntaryhmännekin, ministeri Purra, tuntuu pitävän tätä virheenä — puheenjohtaja Mäkelä on todennut, että nuo suojaosat tulisikin palauttaa — [Anne Kalmari: Saiko Mäkelä varoituksen?] niin valtiovarainministeri Purra, miksi te ette halua toimia sen tavallisen suomalaisen pieni- ja keskituloisen puolesta, niiden työttömien hyväksi, jotka

haluaisivat omalla työllään parantaa sitä omaa toimeentuloaan? Tekö te olette se viimeinen jarru näiden suojaosien palauttamisen edessä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.23 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, me olemme suojaosat poistaneet emmekä ole niitä tällä hallituskaudella palauttamassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä

16.23 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomessa on 300 000 työtöntä, ja 230 000 saa yleistukea, joka on 800 euroa, eli sama, minkä te tienaatte päivässä.

Suojaosan poisto: Kerroitte äsken, että se on tehty siksi, että säästettäisiin. Minä en oikein ymmärrä, mitä 300 euron suojaosan poisto säästää. Sehän on tehty siksi, että ihmiset hakisivat kokopäivätyötä eivätkä tekisi osa-aikatyötä. Voitteko, ministeri Purra, selittää minulle, mitä tämä suojaosan poisto säästää? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.24 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten äsken totesin, sosiaaliturva ja sen eri osat ovat tietenkin kokonaisuus. Kun leikataan ylempiä etuuksia, niin monesti esimerkiksi toimeentulotuen menot kasvavat. Varsinkin kun on ollut vaikea talouden suhdanne, meillä on ollut korkea työttömyys, meillä on ollut erilaisia ulkoisia šokkeja, jotka ovat vaikuttaneet meidän yhteiskuntaan, meidän työmarkkinoihin, siihen, minkä verran tässä maassa on ollut taloutta, työpaikkoja, investointeja, [Harry Harkimo: En minä sitä kysynyt! Mitä se säästää?] niin valitettavasti suojaosan poisto ei ole vaikuttanut sillä tavalla kuin vielä hallitusneuvotteluissa sen ajateltiin vaikuttavan eli lisäävän kokopäiväiseen työhön hakeutumista. Mutta samaan aikaan, kun meidän talous kasvaa, meidän työmarkkinat elpyvät, joillakin sektoreilla menee jo huomattavan kovaa, kuten teollisuudessa ja viennin puolella, niin tämä tulee muuttamaan tätä tilannetta. [Timo Harakka: Jaaha!] Vastaavasti sosiaaliturvauudistus, mitä tällä kaudella on viety eteenpäin, ei ole vielä maalissa, vaan sitä tullaan toivon mukaan tässä maassa jatkamaan. [Anne Kalmari: Työryhmiä, työryhmiä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.25 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltio-Suomessa leipäjonossa käy myös lapsiperheitä, ja teidän päätöstenne seurauksena tosiaan kymmenettuhannet lapset ovat pudonneet köyhyyteen. Tässä asiassa te ette voi mennä taloussuhdanteiden selän taakse piiloon. Kyse on teidän valitsemanne politiikan tuloksista, ja jos kokoomuksen leikkauslistaa katsotaan, niin ilmeisesti sama meno vain jatkuu. Näillä lapsilla ei ole ollut mahdollisuutta valita kohtaloaan, eikä heillä ole mahdollisuutta tai varaa odottaa parempia aikoja, kun he elävät lapsuuttaan tässä ja nyt.

No, te olette perustelleet näitä sosiaaliturvaleikkauksia ja lapsiperheköyhyyden kasvattamista sillä, että ihmisten pitäisi mennä töihin. Se on tietysti vaikeaa, kun työpaikkoja ei kerta kaikkiaan ole ollut. Mutta mitä te, ministeri Partanen, sanotte sille yksinhuoltajaäidille, joka tekee jo kokopäiväistä työtä, tai jopa enemmän, ja on silti pudonnut teidän leikkaustenne tähden köyhyysrajan alapuolelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sosiaaliturvaministeri Partanen, olkaa hyvä.

16.26 **Sosiaaliturvaministeri Karoliina Partanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perheiden tilanteet voivat todella olla moninaisia. Esimerkiksi minä olen tunnistanut tässä tehtävässä sen, että yksinhuoltajat ovat myös jääneet tietynlaisiin loukkuihin osaksi sen takia, että meidän elatussäännökset eivät ole aina sellaisia, että esimerkiksi yksinhuoltajat saisivat lapsilleen kuuluvat elatukset maksukykyisiltä vanhemmiltaan. Meillä on varmasti esimerkiksi näiden elatussäännösten osalta pykälissä tarkennettavaa, ja toivonkin, että seuraava hallitus aloittaa heti näihin elatuskysymyksiin liittyvät toimenpiteet. Mutta isossa kuvassa, totta kai, me olemme tunnistaneet sen, että Suomessa on ihmisillä tällä hetkellä toimeentulon osalta puutteita, ja se johtuu siitä, että meillä ei ole välttämättä kaikille työtä tarjolla täysiaikaisesti. Osa työskentelee myös osa-aikaisesti, eikä kaikilla ole työtä, kaikilla niillä, jotka työtä haluaisivat tehdä. Mutta me olemme tehneet politiikkaa, joka mahdollistaa sen, että talous kasvaa, työtä syntyy, ja tällä viikolla viimeksi saimme todella hyviä uutisia siitä, että palvelualoille on syntymässä 20 000 uutta työpaikkaa. [Timo Harakka ja Ville Skinnari: Wolttiin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. —Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

16.28 **Tere Sammallahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Vaikka hallituksen rakenneuudistukset jo tuottavat tulosta ja Suomen talous kasvaa, on selvää, että isot muutokset aiheuttavat väliaikaisia ongelmia niin työmarkkinoilla kuin sosiaaliturvajärjestelmässäkin. Aivan varmasti jokaiselle tässä salissa on tärkeätä, että suomalaisilla on töitä, että köyhyys vähenee, että isillä ja äideillä on varaa pitää lapsistaan hyvää huolta, mutta ainuttakaan näistä tavoitteista ei saavuteta opposition keinoilla [Vasemmalta: Eikä teidänkään!] eli miljardien veronkorotuksilla, syventämällä kannustinloukkuja tai tuijottamalla työmarkkinoiden peruutuspeiliin. Ei kestävä hyvinvointi synny siirtelemällä euroa taskusta toiseen vaan jatkamalla ennakkoluulotonta uudistamista sekä kovalla työnteolla. Pyydänkin arvon valtiovarainministeri Purraa muistuttamaan oppositiota taas kerran: mitä rakenneuudistuksia hallitus on tehnyt, ja millä tavalla ne vähentävät köyhyyttä hieman pidemmällä aikavälillä? [Välihuutoja vasemmalta — Aki Lindén: Tämä oli aito kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.29 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus siinä samalla, [Hälinää — Puhemies koputtaa] kun se on joutunut tekemään merkittäviä sopeutustoimia, on todellakin tehnyt myös rakenteellisia uudistuksia niin työmarkkinoille kuin vaikkapa verotukseen. Niillä on nimenomaan vaikutusta siihen suuntaan, että meidän talous saataisiin liikkeelle, tähän maahan saataisiin sellaista

dynaamisuutta, joka valitettavasti täältä on puuttunut yli 15 vuotta, enemmän tai vähemmän.

Samaan aikaan, kun katsotaan nyt noita tuottavuuden kasvun viimeisimpiä lukuja, puhutaan jo siitä, että esimerkiksi tietyillä sektoreilla teollisuudessa kasvu on yhtä nopeaa kuin silloin Nokian parhaimpina vuosina. Tämä tietenkin antaa meille mahdollisuuksia uskoa siihen, että myös laajempi nousukausi käynnistyisi, ihmiset saisivat työtä ja meidän verotulot kertyisivät voimakkaasti. Tänään kun on veropäivä ja lisäksi täällä salissa keskustellaan pienituloisuuden kasvusta, niin olisi ehkä hyvä myös muistaa se, että sellaisissa maissa kuin vaikkapa Ruotsissa [Timo Harakka: Taas Ruotsi!] on suhtauduttu pitkin poliittista spektriä [Puhemies koputtaa] näihin asioihin hieman eri tavalla, kuten edustaja Harakkakin hyvin tietää. [Puhemies koputtaa] Siellä on vaurautta ja yrityksiä, työpaikkoja ja julkinen talous [Puhemies koputtaa] kunnossa. [Timo Harakka: Puhukaa maahanmuutosta Ruotsin osalta! — Juha Mäenpää: Puhutaan vaan niistä ongelmista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

16.30 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä valtiovarainministeri Purra, kun teitä tässä kuuntelee, niin te olette hieman tuohduksissa siitä, että teitä muistutetaan, että todella ennen vaaleja totesitte, että pienituloisilta leikkaaminen ei teille käy. [Sanna Antikainen: Älkää nyt jaksako!] Nyt kun teitä kuuntelee, niin tulee välillä sellainen olo, että leikkaaminen ei käy keneltäkään muulta kuin niiltä pienituloisilta.

Arvoisa puhemies! Ymmärtäisin hyvin, että talouden tasapainottamiseksi tehtäisiin rajujakin toimenpiteitä, jotka näkyisivät vaikkapa siellä pienituloistenkin suomalaisten kukkarossa, jos sitten sen seurauksena se velkaantuminen, jota tässä on yritetty taittaa useampi vaalikausi, todellisuudessa taittuisi. Mutta jos nyt muistan oikein — ja korjatkaa, jos olen väärässä — niin tällä vaalikaudella, siis tällä vaalikaudella, teidän johdollanne, otetaan velkaa enemmän kuin kertaakaan aiemmin Suomen historiassa. [Ben Zyskowicz: Eli olisi pitänyt leikata enemmän!] Joten nyt kysyn teiltä: kun pienituloisilta on pitänyt leikata ja suurempituloisille kohdentaa entistä enemmän veronkevennyksiä, [Timo Harakka: Velaksi! — Puhemies koputtaa] niin mitä tässä yhtälössä sille velkaantumiselle onkaan käynyt [Puhemies koputtaa] teidän johdollanne? [Perussuomalaisten ryhmästä: Te siis tulette leikkaamaan vielä enemmän!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.31 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mikäli me olisimme jättäneet ne säästötoimet, sopeuttamisen tekemättä, niin se velka kasvaisi saman verran, vielä enemmän, eli tämä teidän logiikkanne ei valitettavasti toimi. [Välihuutoja vasemmalta] Viimeksi tänään minulle on [Hälinää — Puhemies koputtaa] IMF kertonut, kuinka tämä valittu linja on oikea ja sitä tulee jatkaa tulevina vuosina. [Vasemmalta: Ei kai nyt tätä velkaantumista sentään?] Myös muut talouden asiantuntijat komissiosta lähtien ovat tätä samaa mieltä.

Sitä, miten te aiotte tehdä tämän tempun omalla listallanne, minä jään odottamaan, [Sari Sarkomaa: Sitä ei näy eikä kuulu!] miten te voitte tehdä ne sopeuttamistoimet sopeuttamatta mistään, korkeintaan korottamalla tavallisten ihmisten ja yritysten veroja.

[Oikealta: Veroja, veroja, veroja! — Oikealta: Veromoukari!] Muistutetaan edustaja Räsäselle, [Puhemies koputtaa] miksi menot ovat kasvaneet, vaikka me olemme sopeuttaneet: sosiaali- ja terveydenhuolto, hyvinvointialueiden menot, puolustus ja turvallisuus ja korkomenot sekä siihen päälle heikko suhdanne sekä työttömyyteen ja sosiaaliturvaan liittyvä menojen kasvu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.33 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! THL:n selvityksen mukaan pienituloisten määrä kasvaa hallituksen toimien vuoksi yli 100 000:lla. Suurin syy ovat työttömyysturvan ja asumistuen miljardiluokan leikkaukset. Nämä pienituloisilta leikatut rahat palavat valtiolta moninkertaisesti puolustusmenojen lisäyksiin, siis aseisiin, jotka ostetaan velaksi. [Sanna Antikainen: Tämäkö on vasemmiston linja?] Kysyin aiemmin täällä ministeri Häkkäseltä, eikö Suomen jättiläismäisiä sotilasmenoja voisi edes vähän leikata, jotta suomalaisten hyvinvointi ja toimeentulo turvattaisiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei voi! — Nostetaanko valkoinen lippu?] Vastaus oli silloinkin hyvin itseriittoinen: ei puhettakaan, että kenraalien velkamiljardeihin kajottaisiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: ”Kenraalien”!]

Nyt valtiovarainministeriö on esittänyt menokartoituksessaan, että sotilasmenojakin voitaisiin leikata. [Sanna Antikainen: Onko tämä vasemmistoliiton linja?] En nyt rasita ministeri Häkkästä, joka ei taida olla edes paikalla, mutta kysyn ministeri Purralta: Kun teidän ministeriönne väläyttää lähes 700 miljoonan indeksijäädytystä asemenoihin, niin mitä sanotte siihen? Hyvinvointia ja toimeentuloa vai aseita? [Perussuomalaisten ryhmästä: Venäjä kiittää! — Pidetään rajoista kiinni!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.34 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeriön meno- ja rakennekartoituslistaus, jossa on 400 riviä erilaisia säästöjä, on todellakin virkakanta, ja kaikki puolueet täällä toivottavasti ottavat niihin kantaa ja kertovat oman vaihtoehtonsa tulevan kauden sopeuttamiseksi. [Sari Sarkomaa: Myös SDP!] Mutta en usko, edustaja Yrttiaho, että te niihin kaikkiin muihinkaan valtiovarainministeriön ehdotuksiin, esimerkiksi suuriin sosiaaliturvaleikkauksiin, suhtaudutte vastaavalla tavalla.

Mitä tulee sitten puolustusmenoihin, jotka todella kasvavat valtavasti, miljardiluokassa, ja selittävät sitä, minkä takia edelleen se velkasuhde tulee tästä pahenemaan tulevina vuosina. Kyllä minä olen sitä mieltä, että täällä salissa ainakin tähän asti lähestulkoon kaikki ryhmät ja edustajat ovat ymmärtäneet, mikä meidän uhka on, mistä se tulee, minkä takia kaikkein tärkeintä itsenäisessä Suomessa on huolehtia siitä, että meillä on turvallista, meillä on itsenäisyys, meillä on suvereniteetti. Juuri sen vuoksi me lisäämme puolustukseen ja turvallisuusliitännäisiin menoihin niin paljon euroja. [Laura Huhtasaari: Ja ne maksaa!] Ja tällä hetkellä, kyllä, se tapahtuu pitkälti velaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.35 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on nyt käyty vilkasta keskustelua siitä, miten tämä työllisyys ja velkaantuminen ovat vaikuttaneet. Jos ihmisten toimeentuloa heikennetään, heidän mahdollisuutensa kieltäytyä kohtuuttomista työehdoista tai liian pienestä palkasta vain kapenevat. Ja sosiaaliturvan leikkaukset ovat johtaneet siihen tilanteeseen, jossa työntekijöiden neuvotteluasema heikkenee ja työnantajilla on mahdollisuus tarjota entistä huonompia työehtoja. Vaikutukset siis kohdistuvat koko työmarkkinajärjestelmään eivätkä ainoastaan yksittäisen ihmisen työnteon kannustimiin. Tässä samassa yhteydessä te olette myös poistaneet ne suojaosat, ja meillä on maassa järkyttävä kriisi työperäisestä hyväksikäytöstä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Teidän takia!] Kun nämä kaikki lyödään yhteen, niin kannattaako jatkaa tällä polulla, jolle te, hyvä hallitus, olette lähtenyt? Ministeri Purra, kun te sanoitte, että pienituloisilta leikkaaminen ei teille käy, niin kysymme nyt vielä kerran, missä se raja menee, että se alkaa teille käymään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.36 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mistäköhän suunnasta nyt lähestyisin tätä kysymystä, [Aki Lindén: Rakentavasta suunnasta!] oliko tämä seitsemäs vai kahdeksas.

Tämän hallituksen hallitusohjelmassa on säästötoimia esimerkiksi työttömyysturvaan, ansiosidonnaiseen, asumisen tukiin, toimeentulotukeen. Me olemme myös palanneet sinne säästöpöytään tekemään näitä päätöksiä muistaakseni neljä kertaa. Niitä on kohdistettu hyvin laajasti tässä yhteiskunnassa eri sektoreille. Me olemme joutuneet tekemään myös niitä veronkiristyksiä, tosin te olette yhtä vähän tuntuneet niitä kannattavan. Uskoakseni, kun katson sitä meidän alijäämää, noin 14 miljardia tänä vuonna, edelleen kasvavaa velkasuhdetta, edelleen erittäin tiukkaa nettomenouraa, jossa meidän pitää pysyä, niin tulevinakin vuosina tullaan kohdistamaan säästötoimia käytännössä kaikille yhteiskunnan sektoreille. [Vasemmalta: Eli pienituloisilta leikkaaminen käy teille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

16.37 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suojaosat, leikkaukset, talouskasvu: kaikki hienoja sanoja, mutta kyllä se muutama satanen, kolmesataa, on aika paljon sille työttömälle, ja siksi minusta on ihan oikea se kysymys, että mitä ihmettä se säästää, sehän tuo lisää.

No, minun kysymys liittyy tähän talouskasvuun ja työllisyyteen. Kun me puhutaan talouskasvusta, niin totta kai me kuvitellaan, että niitä työpaikkoja syntyy, mutta viesti sieltä kouluista, oppilaitoksista ja valmistuneilta työnhakijoilta on se, että sitä duunia ei vaan ole. Tämä on aika iso ongelma, jos on tuhansia hakemuksia yksittäiseen työpaikkaan.

Minä en syytä tässä hallitusta, vaan katson myös yrityksiin, mutta samalla katson toki teitä, koska luulisi, että se yhteisövero, se kaksi pinnaa, toisi firmoille jotain, että hei, me kannetaan yhteiskuntavastuuta, [Oikealta: Se ei ole vielä voimassa!] mutta nyt näyttää vain siltä, että leikataan, saneerataan, haetaan tuloskuntoa, otetaan osinkoa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Myös kehitysavusta on leikattu, ja sitäkin vasemmisto vastusti!] Mikä teidän viesti on näille firmoille, joiden tulisi kantaa sitä yhteiskuntavastuuta etenkin tilanteessa,

[Puhemies koputtaa] kun te annatte niille näin isot veroalet? [Oikealta: Se veroale ei ole vielä voimassa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.39 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin kiitos edustaja Skinnarille kysymyksestä, joka oli hieman erilainen kuin mitä täällä on kuultu. Siinä oli oikein hyviäkin huomioita tähän kokonaisuuteen.

Yhteisöveron kevennys astuu tosiaan voimaan ensi vuonna, toki arvioiden mukaan se on todennäköisesti nyt jo lisännyt jonkinlaisia investointeja. Kun on kysytty yrityskartoituksessa siitä, miten erikokoiset yritykset tulevat reagoimaan yhteisöveron keventämiseen, niin paitsi suurissa myös selvästi pienemmissä yrityksissä sen on todettu lisäävän investointihalukkuutta, ja se on tietenkin hyvä asia.

Vastaavasti yritykset eivät markkinataloudessa tee solidaarisuuspäätöksiä, eli ne eivät palkkaa lisää ihmisiä siksi, että ne kokisivat siihen jonkinlaista solidaarisuuden painetta. Yritykset palkkaavat työntekijöitä silloin, kun niillä on siihen tarve, ja valitettavasti tämä talouden kasvu ei vielä merkittävästi näy työmarkkinoiden elpymisessä. Toki siellä on erilaisia sektoreita, joissa tämä jo toteutuu, kuten teollisuus, josta pitkälti on jo kerrottu sellaistakin viestiä, että työntekijöitä ei tahdo enää löytyä, mitä voi sitäkin ihmetellä. Mikäli maassa on niin paljon työttömiä, niin miksi meillä on niin suuria kohtaannon ongelmia? [Puhemies koputtaa]

Mutta kokonaisuudessaan se, että talous kasvaa, on hyvä asia, [Puhemies koputtaa] ja me toivottavasti uskomme siihen, että se tuottaa myös nimenomaan sinne tavallisille ihmisille niitä työpaikkoja.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden tilanteesta (Antti Kaikkonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 174/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.40 **Antti Kaikkonen kesk:** Arvoisa puhemies! Meitä keskustassa huolettaa hyvinvointialueitten tilanne ja ennen muuta suomalaisten terveyspalveluitten ja suomalaisten vanhuspalveluitten tilanne. Siellä ministeriaitiossa tunnutaan vähän ajattelevan, että nämä ongelmat ratkeavat valtiovarainministeriön arviointimenettelyillä ja lisäsäästöillä, mutta THL, teidän oma asiantuntijalaitoksenne, maalaa vähän toisenlaisen kuvan. THL varoittaa, että hyvinvointialueitten taloudet eriytyvät, palvelujen saatavuus riippuu yhä enemmän ihmisen asuinpaikasta ja erityisesti lasten mielenterveyspalveluissa, vammaispalveluissa sekä ikäihmisten palveluissa on jo vakavia puutteita.

Arvoisa puhemies! Näin ei voi jatkaa. Esitin eilen kolme ratkaisua tähän akuuttiin tilanteeseen. Ensinnä: alueitten arviointimenettelyt pitää keskeyttää, ja uusia ei pidä enää

ottaa menettelyyn. Kaksi: tarvitaan aikalisä ja lisää kattamisaikaa näille alijäämille, kunnes nämä rahoituslain ongelmat on korjattu. Ja kolme: kyllä tämä kokonaisuudistus rahoituslakiin tarvitaan ripeästi. [Puhemies koputtaa]

Kunta- ja alueministeri Ikonen, teillä on valta ja vastuu näissä asioissa. Mitä aiotte tehdä? [Ben Zyskowicz: Kuka sen nykyisen soten taisikaan tehdä?] — Keneltä se on jäänyt korjaamatta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.41 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että me huolehdimme suomalaisten tärkeistä palveluista. Se on meidän tärkeä tehtävämme, ja tällä kaudella me olemme kasvattaneet hyvinvointialueitten rahoitusta neljällä ja puolella miljardilla eurolla. Me olemme tehneet toimia, joiden seurauksena nyt on toisaalta kustannuksia hillitty, jotta tämä rahoitus riittää myöskin tulevaisuudessa. Sillä on saatu kustannusten kasvu taitettua niin, että kehityksen ura on paljon maltillisempi kuin aikaisemmin, ja sillä me turvataan näitä palveluita myöskin tulevaisuudessa. Palveluiden yhdenvertaisuus on kehittynyt parempaan suuntaan, [Keskustan ryhmästä: Ohhoh, uskomatonta!] ja me näemme myöskin sen, että henkilöstöpula on helpottanut. Eli erilaisten selvitysten kautta tässä suunta on kokonaisuudessaan hyvä.

Mutta me näemme tämän, mitä mainitsitte, että alueiden eriytyminen on iso haaste, ja siihenkin me olemme hakeneet ratkaisuja. Olemme antaneet alueille alijäämien kattamisaikaa. Arviointimenettelyillä turvaamme palveluita niillä alueilla, joilla tilanne on erityisen vaarantunut, ja aluekohtaisesti haemme näitä ratkaisuja. Ja rahoitusmallin kokonaisuudistus, jota kaipasitte, on jo käynnistynyt selvityksillä. Eli nämä toimet, mitä pyydätte, ovat meillä käytännössä työn alla jo nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Joukko syyllisiä nousi seisomaan!] — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.43 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Ikonen, teillä ja koko hallituksella on ollut neljä vuotta aikaa parantaa ihmisten välttämättömiä peruspalveluita, kaikista tärkeimpiä palveluita, koska terveys on arvokkain omaisuus, mitä kenelläkään voi olla, ja perheet tarvitsevat tukea, ikäihmiset tarvitsevat tukea.

Puhemies! Jos ministeri Ikonen ja koko tämä valtioneuvosto olisivat tehneet jotakin suomalaisten terveyspalvelujen parantamiseksi tämän neljän vuoden aikana, me emme puhuisi terveyskeskusten lopettamisesta, me emme puhuisi vuodeosastojen lopettamisesta, [Perussuomalaisten ryhmästä: Aika paksua tekstiä!] me emme puhuisi irtisanottavista hoitajista, me emme puhuisi arviointimenettelyistä.

Herra puhemies! Oli ihan uskomatonta, kun luin, että ministeri Ikonen oli sanonut, että arviointimenettelyt turvaavat ihmisten palvelut. Siis turvaako se ihmisten palvelut, että teidän asettamanne arviointikomissio vaatii Etelä-Pohjanmaalla sulkemaan lähes kaikki lähipalvelut? Sekö teidän mielestänne todella turvaa palvelut?

Arvoisa puhemies! Kolme vuotta keskusta on ehdottanut parannusehdotuksia. Niistä nolla, nolla keskustan ehdotusta on mennyt läpi. [Välihuutoja oikealta] Ja nyt, puhemies, me nukumme yön yli, mutta mikäli hallitus [Puhemies koputtaa] ei huomisaamuna keskeytä arviointimenettelyitä ja anna lisäaikaa alijäämien kattamiseen, [Puhemies koputtaa] jätämme välikysymyksen ja kaadamme tämän hallituksen, joka ei välitä ihmisten peruspalveluista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — En nyt erottanut tästä edustaja Kurvisen puheenvuorosta varsinaista kysymystä, [Antti Kurvinen: Hallitus ei halua vastata! — Timo Heinonen: Kurvinen on nyt vihainen!] mikä on tämän kyselytunnin idea ja ajatus, mutta annan valtiovarainministeri Purralle kuitenkin mahdollisuuden vastata.

16.44 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Siis ymmärsinkö nyt oikein, edustaja Kurvinen ja arvoisa keskusta, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ministeri Kurvinen!] kun sanoitte, että meillä on ollut neljä vuotta aikaa korjata tätä rahoituslakia? [Antti Kurvinen: Kohta neljä vuotta!] Mutta siis tehän sen rahoituslain teitte. Oletteko siis sitä mieltä, [Välihuutoja oikealta] että se oli jo lähtökohtaisesti niin huono, että meidän olisi se välittömästi, ennen kuin se edes astui voimaan, tullut korjata? [Perussuomalaisten ryhmästä: Oma maali!] Vaikka olen monista asioista sote-palveluihin liittyen teidän kanssanne samaa mieltä, niin tätä en kyllä ymmärrä.

Kuten ministeri Ikonen kuvasi, me olemme tehneet rahoituslakiin useita pienempiä uudistuksia tällä kaudella, myös tänne jälkikäteistarkistuksen puolelle ja myös siihen, kuinka kauan näitä alijäämiä saa kattaa. Samaan aikaan, viime vaalien alla, kun te olitte vielä hallituspuolue, te kovasti korostitte, että tälle mallille pitää antaa aikaa, ja kaikki eduskuntapuolueet sitoutuivat siihen. Sille pitää antaa aikaa, [Välihuutoja oikealta] ei sitä saa lähteä härkkimään hajalle. Nyt sille on annettu aikaa. Tosin jotkut fiksut oppositiopuolueet arvasivat, [Puhemies koputtaa] että jos on 21 aluetta, niin siellä saattaa liiallista eriytymistä tapahtua, [Petri Huru: Kepumalli! — Puhemies koputtaa] mutta tämä hallitus on nimenomaan asiaa korjannut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä. [Timo Heinonen: Miksi keskusta valitsi kaikista huonoimman mallin?]

16.46 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri Ikonen, te sanoitte, että kaikki on tehty. Te vastauksessanne kerroitte, että kaikki on hyvin, ei ole mitään ongelmia. Viesti hyvinvointialueilta on varsin toinen. Keskustan puheenjohtaja sanoi eilen totuuden: hyvinvointialueita ajetaan päin seinää. Arviointimenettelyt seis, alueille lisäaikaa korjata talous ja korjaussarja liikkeelle. Sitä korjaussarjaa keskusta on vaatinut jo kolme vuotta sitten, ja yhtään kohtaa ei ole edennyt.

Arvoisa ministeri Ikonen, [Hälinää — Puhemies koputtaa] te iltapäivälehdissä eilen totesitte, että syy lienee sitten parlamentaarisessa työryhmässä. Parlamentaarinen työryhmä on istunut seitsemän kokousta katsellen kalvoja, ja siellä ei ole tehty yhtään päätöstä. Hyvinvointialueilla omaishoitajien sopimuksia irtisanotaan, lasten neuvolapalveluita vähennetään ja kohta lähtevät perheneuvolatkin. [Puhemies: Ja sitten kysymys!] Vammaisten palveluita keskitetään.

Arvoisa ministeri, annatteko te alueille lisäajan korjata talouttaan — kaikille alueille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.47 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt paljonkin töitä. Puolelletoista miljoonalle ihmiselle on jo huolehdittu esimerkiksi omalääkäri. Sitä on tässä edistetty. On tuotu terapiatakuuta. [Antti Kurvinen: Entäs loput?] On tehty monia asioita myöskin palveluitten kehittämiseksi.

Pyydätte lisäaikaa. Me olemme nyt juuri nimenomaan tehneet näitä lisäaikapäätöksiä alueille. Osa alueista selvisi aiemman lain mukaisesti. Nyt olemme jo yhdeksälle alueelle tehneet päätökset lisäajasta, ja sitten näillä arviointimenettelyillä jatketaan niitä aikoja toisille.

Ja kyllä nyt haluan tarttua tähän, kun te sanoitte, että perutaan arviointimenettelyt. Edellinen hallitus sääti tämän rahoitusmallin sellaiseksi, että alue päätyy arviointimenettelyyn, mikäli siellä toiminta vaarantuu tai talous on kriisissä. Tässä arviointimenettelyn tavoitteena on siis turvata ne ihmisten perustuslain mukaiset riittävät palvelut. Se on se ydin. Nyt oikeastaan haluan sanoa, että en pysty ensinnäkään ymmärtämään sitä, miksi keskusta haluaisi vaarantaa julkisen talouden tai suomalaisten palvelut peruuttamalla näistä arviointimenettelyistä. Itse asiassa menettelyn keskeyttäminen myöskin rikkoisi lakia, koska ne käynnistetään nimenomaan virka-arvion perusteella. [Anne Kalmari: Kuka säätää lait? — Oikealta: Saarikko tämän sääti! — Keskustan ryhmästä: Teillä on valta korjata lakia!] Oikeastaan haluan tietää, [Puhemies koputtaa] pyytääkö keskusta minua nyt rikkomaan lakia. Kyllä tätä ajattelen. [Puhemies koputtaa]

Sitten vielä, jos haluatte, että lakia pitäisi muuttaa, siinäkin on hyvin erikoinen ajankohta, [Puhemies koputtaa] koska eduskunta on itse antanut deadlinen kiireisille laeille viime viikolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. Nyt vastausaika on käytetty. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.48 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin vahvistaa tämän edustaja Kempin kommentin siitä, että me ollaan seitsemän kokousta tässä parlamentaarisessa työryhmässä katseltu kalvoja ja kuultu hyviä luentoja. Ne ovat kyllä olleet todella opettavaisia, ja ajattelin, että varmaan saadaan yliopistojen terveystieteen perusopinnot, mutta yhtään aitoa neuvottelua tai keskustelua ei ole ollut siitä, mitenkä me yhdessä tällä vaalikaudella korjaisimme tämän sotemallin. [Ben Zyskowicz: Mitä sitten olette ehdottaneet siellä?]

Ministeri Ikonen syyttää nyt, että me vaadimme teitä rikkomaan lakia. Lupaan teille, ministeri Ikonen, että jos te tuotte tänne hallituksen esityksen siitä, että arviointimenettelyt voidaan keskeyttää, niin me istumme vaikka yön yli oppositiossa teidän kanssanne, että saadaan se lakimuutos, että arviointimenettelyt voidaan laittaa jäähylle, kunnes tämä rahoituslaki on korjattu. [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Houkutteleva tarjous!]

Puhemies! Haluaisin vielä kuulla, onko, ministeri Ikonen, teidän käsityksenne ihmisten palvelujen turvaamisesta se, että lopetetaan terveysasemia, lopetetaan vanhusten asumisyksiköitä, lopetetaan kiirevastaanottoja ja vuodeosastoja. Sitä tekee teidän arviointityöryhmänne. Ministeri Ikonen, annatteko te eduskunnalle hallituksen esityksen, [Puhemies koputtaa] jolla arviointimenettelyt voidaan keskeyttää? Keskusta on täällä vaikka viikon putkeen töissä, että se saadaan käsiteltyä [Puhemies koputtaa] hyvin nopeasti. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.50 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Koen, että tässä kyllä vääristetään nyt sanomisiani. Haluan turvata ihmisten palvelut, ja koko hallitus haluaa turvata ihmisten palvelut. [Vasemmalta: Leikkaamalla! — Anne Kalmari: Leikkaamalla!]

Itse asiassa koen, että meillä on ollut tämän parlamentaarisen työryhmän kanssa hyviä keskusteluja. Olen käynyt kaikkien ryhmien kanssa kahdenkeskiset keskustelut, ja olemme nyt lähestymässä sitä, että seuraavissa kolmessa kokouksessa alamme työstää väliraporttia, eli pääsemme nyt siihen vaiheeseen, että lähdemme linjaamaan.

Nyt jos katsotaan tätä rahoitusmallia, niin luulen, että me kaikki olemme tässä salissa sitä mieltä, että se ei toimi. [Sari Sarkomaa: Kurvinen on nukkunut!] Kuten täällä valtiovarainministeri jo totesi aikaisemmin, niin tässä meillä on ollut reilut kolme vuotta tämä rahoitusmalli käynnissä, ja me nyt alamme nähdä niitä valuvikoja, mitä siitä koko ajan tulee lisää esiin. Sitä ei saa esimerkiksi millään pikkukorjauksilla korjattua. [Vasemmalta: Eikä varsinkaan leikkaamalla!] Me olemme tehneet siihen jo kolme korjaussarjaa, mutta nyt me näemme ne syvät ongelmat. Ne nykyiset ongelmat voidaan välttää ainoastaan sillä, että me teemme tietoon perustuen nämä uudistukset. Se on vuosien suuri työ, ja sitä varten me olemme käynnistäneet näitä tutkimuksia, jotka ovat juuri nyt valmistumassa. Niitä me olemme käyneet nyt siellä parlamentaarisessa työryhmässä läpi, jotta me teemme näitä isoja, tärkeitä päätöksiä tietoon perustuen. Arvostan itse ainakin sitä, että me teemme. Edellisellä kaudella [Puhemies koputtaa] tehtiin tämä rahoitusmalli, eikä se siltikään mennyt [Puhemies koputtaa] ihan putkeen. Nyt tehdään tietoon perustuen kokonaisuus yhdessä. [Ben Zyskowicz: Nythän me nähdään sen rahoitusmallin seuraukset!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

16.51 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta siis vaatii, että viime kaudella keskustan hallitusvastuulla laadittu hyvinvointialueiden rahoituslaki pitäisi uudistaa. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Ne valuviat, joita keskusta on nyt havainnut, kyllä kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä havaitsi jo silloin kun niitä viime kaudella täällä tehtiin. [Välihuutoja] Keskusta on myös mukana tässä parlamentaarisessa ryhmässä, josta täällä on ollut keskustelua, ja kyllä te, edustaja Kurvinen, hyvin sen tiedätte, että ne varsinaiset neuvottelut ovat vasta edessäpäin. Tähän saakka on kerätty tietoa ja hankittu pohjatietoa. [Aki Lindén: Tietoa on riittävästi!] Kysynkin nyt ministeri Ikoselta: kun tällä kaudella näitä rahoituksen epäkohtia on kiistämättä havainnoitu, miten nykylainsäädännön puitteissa on pystytty ohjaamaan

alueiden panostusta nimenomaan sairauksien ja samalla suurten kustannusten ennalta ehkäisyyn? Nimittäin suuri osa kansansairauksien kustannustaakasta olisi ennalta ehkäistävissä varhaisen toteamisen ja myös elintapamuutosten avulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.52 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä koko hyvinvointialueitten rahoitusmalli on sidoksissa siihen, että koko tämän mallin tavoitteena on se, että me turvaamme ihmisten palvelut siellä. Tätä rahoituksen kokonaissummaa lasketaan sen perusteella, paljonko se palveluitten järjestäminen maksaa, ja sitten se raha jaetaan alueille tarveperusteisesti. Se on itse asiassa ensimmäinen lähtökohta ja vastaus tähän kysymykseen. Nyt tässä mallissa on tunnistettu diagnoosien kautta sitä, minkälaisia ne palvelutarpeet siellä alueilla ovat, mutta näemme, että juuri siihen ehkä liittyy näitä vääristymiä tällä hetkellä. Siitä syystä näemme tällä hetkellä ja tutkimuksetkin näyttävät, että olisi perusteltua siirtyä enemmän tällaisiin väestöpohjaisiin, sosioekonomisiin malleihin ja ehkä jossain määrin pitää sitä sairastavuutta huomioituna. Sitten tässä rinnalla meillä on ollut nykyisessä mallissa tämä HYTE-kerroin eli tämmöinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin, ja se oli yksi näistä korjausliikkeistä, mitä olemme tehneet tähän rahoitusmallipohjaan aikaisemmin. Eli olemme kasvattaneet tätä kannustinta edistää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.54 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta olisi antanut hyvinvointialueille aidon työrauhan, [Perussuomalaisten ryhmästä: Aha, tyhjällä paperilla vai?] sen sijaan, että nyt tämän hallituskauden alussa leikattiin rahoituksen perusurasta yli kaksi miljardia ja hyvinvointialueet ovat joutuneet keskittymään pelkästään säästötoimiin. Tämän hallituskauden aikana se lisälainsäädäntö, mitä hyvinvointialueille on tullut, on pelkkiä velvoitteita, mutta ei rahaa sen mukana. [Ben Zyskowicz: Neljä miljardia! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Arvoisa ministeri Ikonen, te vakuutitte eilen medialle, että hyvinvointialueitten tilanne on parantumassa. Samaan aikaan kuitenkin Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on varoittanut, että alueitten taloudet eriytyvät, palvelujen saatavuus riippuu yhä enemmän ihmisten asuinpaikasta ja yhdenvertaisuus on vaarassa. [Ben Zyskowicz: Niin, kukas tämän mallin tekikään?] Kysynkin nyt teiltä: Jos hallituksen sotepolitiikka toimii ja suunta on oikea, miksi THL päätyi täysin päinvastaiseen arvioon? Miksi hallitus ei kuuntele edes omaa asiantuntijalaitostaan? Ja täytyy kysyä: missä todellisuudessa te oikein elätte? [Ben Zyskowicz: Jos teidän malli oli hyvä, miksi vaaditte koko ajan sen korjaamista?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.55 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä ensimmäiseen tänään käyttämääni puheenvuoroon, jossa koetin kuvata ihan tismalleen samaa tilannetta. Meillä koko maan tasolla tilanne on kehittynyt

parempaan suuntaan tässä viimeisten vuosien aikana suhteessa siihen, mistä lähdettiin, mutta näitä eroja on, ja alueellinen eriytyminen on yksi niistä haasteista. [Suna Kymäläinen: Se tulee kalliiksi, kun ne rahat jakautuu väärin!] Totesinkin sen tässä jo ensimmäisessä vastauksessani edustaja Kaikkoselle, ja se on minullekin itselleni huolenaihe ja se on meille hallituksessa huolenaihe, ja me haemme siihen ratkaisuja. Samoin meillä on monissa palveluissa kehittämisen paikkoja, eli kyllä kehitettävää vielä on. Kukaan ei voi sanoa, että meidän sotejärjestelmämme tänä päivänä toimii hyvin, ja sitä varten me täällä varmasti kaikki olemme päättämässä ja hakemassa ratkaisuja.

Mitä tulee tähän alueelliseen eriytymiseen, niin nostan yhden esimerkin, jolla me olemme tätä rahoitusmallia nyt korjanneet: toimme nyt tässä viimeisimmässä päivityksessä tällaisen perälaudan, että minkään alueen rahoitus ei voi kääntyä negatiiviseksi. Se olisi ollut esimerkiksi muutamalle nytkin arviointimenettelyssä olevalle alueelle erittäin haastava tilanne. Eli tällaisella tavalla esimerkiksi olemme ehkäisseet sitä eriarvoistumista alueilla, ja myöskin lisäaikaa antamalla. [Suna Kymäläinen: No eihän se nyt pidä paikkaansa!] Monia tällaisia keinoja haemme koko ajan. Tavoitteena on, että kaikkialla palvelut turvataan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys maksullisesta korkeakoulutuksesta (Mari Holopainen vihr)

Suullinen kysymys SKT 175/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Suomalainen lupaus on ollut yksinkertainen: kun teet töitä, pääset eteenpäin riippumatta siitä, mistä tulet. Tämä lupaus on rakentunut maksuttoman koulutuksen varaan. Mutta tänä päivänä nuori ei voi enää luottaa siihen, että opiskelupaikka ratkeaa osaamisella eikä vanhempien varallisuudella. Orpon hallitus on nimittäin tuonut laajasta vastustuksesta huolimatta eduskuntaan esityksen, joka avaa kaistan suorittaa tutkinto ilman pääsykokeita tai todistusvalintaa, jos on varaa maksaa. Se jatkaa linjaa, jossa hallitus on jo leikannut korkeakoulujen rahoitusta, rajoittanut toisen tutkinnon suorittamista ja laajentanut EU- ja Eta-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksuja. Hallitus murentaa maksuttoman koulutuksen perustaa, eikä suomalaisilta ole kysytty, haluavatko he tällaista muutosta. Esityksessä ei ole kyse vain aikuisopiskelijoista vaan myös siitä lukiolaisesta, joka opiskelee hartiavoimin ja ajattelee, että ahkeruus ratkaisee. Veropäivänä näemme, että osalla on varaa ostaa tutkinto, mutta useimmilla ei. Kysynkin tiede- ja kulttuuriministeriltä: onko oikein, että toiset nuoret laitetaan puurtamaan ja pänttäämään [Puhemies koputtaa] ja toiset saavatkin korkeakoulututkinnon maksullista ohituskaistaa pitkin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

16.58 **Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kiitos edustajalle tästä todellakin tosi tärkeästä kysymyksestä.

Esittelin tällä viikolla eduskunnalle sen mahdollisuuden, että tulevaisuudessa, syksystä 28 avoimen kautta voisi suorittaa koko korkeakoulututkinnon. Kysymys on todellakin siitä, että luomme mahdollisuuksia suorittaa ja opiskella korkeakoulututkinto eri polkuja pitkin.

Maksuton korkeakoulutus on nyt ja jatkossakin tärkein pääväylä suorittaa korkeakoulututkinto. Me olemme luvanneet muun muassa Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2040 visiossa, johon kaikki eduskuntaryhmät ovat sitoutuneet, että jatkossakin suomalaisella nuorella on mahdollisuus suorittaa maksuton korkeakoulututkinto. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nimenomaan suomalaisella!] Ja EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille on tänä syksynä jo tullut lukukausimaksut. Me haluamme, että koulutus kuuluu kaikille, ja jo tällä hetkellä on pystynyt eri elämäntilanteissa, esimerkiksi työn ohessa, suorittamaan avoimen kautta näitä maksullisia kursseja, [Puhemies koputtaa] ja tämä on vain mahdollisuus, että jatkossa voi suorittaa siellä sen koko tutkinnon. Suomalainen...

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. [Mari-Leena Talvitie: Kiitos!] Nyt aika on käytetty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys öljyvahingon torjumisvalmiudesta (Sandra Bergqvist r)

Suullinen kysymys SKT 176/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga. Ledamot Bergqvist, varsågod.

Keskustelu

16.59 **Sandra Bergqvist r:** Ärade talman! Förra nattens händelser på Östersjön med explosionen på den ryska flottan är en viktig påminnelse om att vi behöver ha en hög beredskap för olika olyckor som kan ske längs vår kust.

Arvoisa puhemies! Eilen eduskunnassa järjestettiin saariston turvallisuusseminaari. Kun Itämeren turvallisuuspoliittinen merkitys korostuu päivä päivältä, on tärkeää, että meidän rannikkoalueilla on vuoden ympäri jokaisena päivänä valmius nopeasti vastata erilaisiin vahinkoihin ja häiriöihin.

Venäjän varjolaivasto on surkeassa kunnossa, ja öljyonnettomuuden uhka onkin noussut viime vuosina. Viime talvena Itämerellä oli eniten jäätä kymmeneen vuoteen, joten myös vaativissa olosuhteissa on pystyttävä varmistamaan nopea ja tehokas reagointi myös silloin, kun veneet on nostettu talveksi. Tämä edellyttää riittäviä viranomaisresursseja,

päivitettyä kalustoa ja jatkuvaa koulutusta. Arvoisa ministeri Rantanen, miten voisimme kehittää pelastusviranomaisten valmiutta mahdollista öljyvahinkoa varten?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

17.00 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten tässä edustaja esitti, esimerkiksi Itämerellä onnettomuuden riski on totta kai kasvanut näitten varjolaivastojen myötä. On hyvä asia, että hallitus pitää tärkeänä turvallisuuskysymyksiä. Tältä osin jo viime vuoden toisessa lisätalousarviossa osoitimme rahaa sekä pelastustoimelle että Rajavartiolaitokselle, jotka molemmat vastaavat meidän öljyntorjunnasta: Rajavartiolaitos ulommalla merellä ja pelastustoimi sitten lähempänä rannikkoa. Nämä rahat olivat erittäin tarpeeseen. Sen lisäksi on hyvä huomata, että kalustoa uudistetaan koko ajan. Rajan uudet ulkovartiolaivat uudistuvat myös tältä osin.

Sen lisäksi on hyvä huomata Suomenlahden osalta, Itämeren osalta, että siellä me emme onneksi ole yksin. Me tarvitsemme omat suorituskykymme, mutta samaan aikaan on hyvä huomata, että meillä on myös onneksi mahdollisuus saada apua sikäli, mikäli tämmöinen onnettomuustilanne tulee, mitä emme tietenkään toivo. [Puhemies koputtaa] Sen lisäksi meidän on käytettävä täysimääräisesti myöskin Euroopan unionin mahdollistama rahoitus näihin asioihin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 60/2026 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Lotta Hamarin.

4. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 61/2026 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan jäseneksi edustaja Anette Karlssonin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE 121/2026 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 277/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallitusohjelmaan perustuva esitys rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi [Hälinää — Puhemies koputtaa] annetun esityksen täydentämisestä. Esityksen tarkoituksena on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa, että poliisilaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla ja että uhkaperusteisella rikostiedustelusääntelyllä voidaan tehokkaasti puuttua muun muassa vakavaan jengi- ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Esityksellä täydennetään hallituksen esitystä eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Tämä täydentävä esitys on sisällöltään liitännäinen suhteessa mainittuun ensimmäisen vaiheen hallituksen esitykseen.

Nyt käsittelyssä oleva täydentävä esitys sisältää uhkaperusteista rikostiedustelua koskevan 5 b luvun sen sisältöisenä, jollaiseksi se voidaan säätää, mikäli perustuslain 10 §:ään ehdotetut kotirauhan suojaa ja luottamuksellisen viestin suojaa koskevat muutokset hyväksytään ja ne tulevat voimaan. Tällä hallituskaudella tämän lain voimaansaattaminen vaatii perustuslain kiireellistä muuttamista, joka vaatii siis viiden kuudesosan enemmistön. Ottaen huomioon erittäin nopeasti yhä vaikeammaksi muuttuvan turvallisuusympäristön ja vakavan rikollisuuden kytkeytymisen turvallisuuteemme vetoan vahvasti eduskunnan vastuullisuuteen ja vastuuseen saattaa poliisin toimivaltuudet ajan tasalle jo tällä hallituskaudella.

Tässä esityksessä ehdotetaan poliisilain 5 lukuun lisättäväksi toimivaltasäännökset paikkatiedustelusta, osallistuvan tietolähteen käytöstä ja sijaintitiedon hankkimisesta. Lisäksi teknisen kuuntelun valtuus ehdotetaan koskemaan myös asuntoa. Vastaavat toimivaltuudet lisättäisiin myös uhkaperusteista rikostiedustelua koskevaan ehdotettuun poliisilain 5 b lukuun. Lisäksi poliisilakiin lisättäisiin eräitä muita edellä mainittuihin muutoksiin liitännäisiä muutoksia. Esitys sisältää myös ehdotuksen pakkokeinolain muuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Uhkaperusteisesta rikostiedustelusta säätämisen tärkeyttä on kuvattu täydennettävässä hallituksen esityksessä ja sen eduskuntakäsittelyssä. Tiivistetysti kyse on siitä, että toimintaympäristön muuttuessa rikollisuuden muodostamat uhkat ovat muuttuneet entistä vakavammiksi, monimuotoisemmiksi ja nopeammin kehittyviksi. Suomi on mitä suurimmassa määrin kiinnostava maa järjestäytyneelle rikollisuudelle, joka kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy. Kuten tiedämme, tämä näkyy jo niin Ruotsista tulevien katujengien osalta kuin myös tilausrikollisuutena, ja tiedämme myös sen, että valtiolliset toimijat käyttävät järjestäytynyttä rikollisuutta toimiensa tekemisessä. Poliisin toimivaltuudet ovat täysin välttämättömiä näiden uhkien torjumisessa.

Uhkia tulee siis pystyä torjumaan ennalta. Tämä edellyttää sitä, että tiedonhankinta voidaan aloittaa aikaisemmassa vaiheessa kuin voimassa olevan lain kannalta on mahdollista. Esitetty sääntely parantaisi mahdollisuuksia torjua ennalta sellaisia yksilön ja yhteiskunnan turvallisuuteen kohdistuvia vakavimpia uhkia, jotka toteutuessaan ilmenisivät vakavana rikollisuutena. Vakavan rikollisuuden uhkat olisivat rikostiedustelun kohteita, jotka määriteltäisiin tyhjentävästi laissa.

Nyt käsiteltävässä esityksessä täydennettäisiin aikaisemmin annettua esitystä uhkaperusteisen rikostiedustelun osalta sellaisilla keinoilla, joilla puututtaisiin perustuslain kotirauhan ja luottamuksellisen viestin suojaan. Tällaisia rikostiedustelukeinoja ovat telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, yhdistymistietojen hankkiminen, tekninen kuuntelu ja tekninen laitetarkkailu. Lisäksi mahdollistettaisiin rikostiedustelukeinojen käyttö tietyin rajauksin pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa. Kotirauhaan, myös asuntojen suojaan kohdistuvia rikostiedustelukeinoja olisivat esimerkiksi asuntokuuntelu, paikkatiedustelu sekä peitetoiminta. Viimeksi mainittua voitaisiin tosin toteuttaa asunnossa vain asukkaan myötävaikutuksella. Tässä esityksessä uhkaperusteiseen rikostiedusteluun lisättäväksi ehdotettujen rikostiedustelukeinojen päätöksentekotoimivalta olisi lähtökohtaisesti tuomioistuimella.

Arvoisa puhemies! Nykyisen perustuslain mahdollistamat täydennettävään hallituksen esitykseen sisältyvät rikostiedustelukeinot ovat välttämättömiä ja hyödyllisiä vakavan rikollisuuden muodostavien uhkien torjumiseksi sääntelyn tavoitteiden mukaisesti. Tämän esityksen mukaiset rikostiedustelukeinot mahdollistaisivat kuitenkin merkittävästi tehokkaamman niin sanotun sisältötiedon hankkimisen muun muassa rikollisen toiminnan laajuudesta, henkilöiden viestinnästä, suunnitelmista, motiiveista ja heidän roolistaan rikollisessa tekemisessä. Näiden tietojen hankkiminen on vakavan rikollisuuden muodostamien uhkien torjunnan kannalta erittäin tärkeää. Tietojen tärkeyttä korostaa se, kuten jo todettua, että vakavan rikollisuuden muodostamat uhkat kehittyvät nykyään huomattavasti nopeasti huomattavan vakaviksi. Jos käytössä on jatkossakin vain nykyisen perustuslain mahdollistamat keinot, tiedonhankinta on tuloksiltaan epävarmempaa ja myöhäisempää, ja tämän seurauksena torjuntatoimien kattavuus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus jäävät heikommiksi. Tämä puolestaan johtaa siihen, että sen sijaan, että uhkia torjuttaisiin ennakolta, painopiste vakavienkin rikosten torjunnassa säilyisi tapahtuneiden rikosten selvittämisessä.

Arvoisa puhemies! Poliisilain 5 lukuun ja uuteen 5 b lukuun ehdotetut osallistuvan tietolähteen käytön ja paikkatiedustelun toimivaltuudet vastaavat varsin pitkälti pakkokeinolain muutosesityksessä ehdotettuja rikosten selvittämiseen käytettäviä pakkokeinoja. Paikkatiedustelun sijasta pakkokeinolain muutosesityksessä tosin käytetään termiä salainen etsintä. Paikkatiedustelutermiä on jo käytetty siviilitiedustelua koskevassa poliisilain 5 a luvussa, ja sen arvioidaan kuvaavan paremmin poliisilain 5 luvun mukaista toimintaa. Esitykseen sisältyvä asuntokuuntelun laajennus vastaa pakkokeinolaissa jo säädettyä. Uudella sijaintitiedon hankkimisen toimivaltuudella pyritään hankkimaan tietoa henkilöiden sijainnista takautuvasti ja reaaliaikaisesti. Tietoa voitaisiin hankkia teleyrityksiltä ja palveluntarjoajilta. Muista 5 lukuun ehdotetuista muutoksista poiketen sijaintitiedon hankkiminen olisi oletettavasti merkittävä keino myös niin sanotussa massarikostutkinnassa. Rikostiedusteluun ei ehdoteta tietoliikennetiedustelutoimivaltuuksia eikä massaluonteista tiedustelua mahdollistavia

toimivaltuuksia. Uhkaperusteisen rikostiedustelutoiminnan valvontaa ja tiedon käyttöä koskevat lakiehdotukset sisältyvät ykkösvaiheen esitykseen.

Arvoisa puhemies! Uhkaperusteista rikostiedustelua koskevalla sääntelykokonaisuudella pyritään saattamaan poliisin rikostorjuntatoimivaltuudet toimintaympäristössä jo tapahtuneiden sekä käynnissä olevien muutosten edellyttämälle tasolle, mikä puoltaa sääntelyn voimaantuloa mahdollisimman pian. Nyt käsiteltävään täydentävään esitykseen sisältyvät toimivaltuudet ovat edellä kerrotuin perustein keskeinen ja välttämätön osa tätä kokonaisuutta. Toisaalta tämän täydentävän esityksen osalta kyse on uudentyyppisestä toimivaltuussääntelystä, mikä edellyttää muun muassa uhkaperusteisen rikostiedustelutoiminnan organisointia, koulutusta ja tietojärjestelmämuutoksia ennen lain voimaantuloa. Lait, mikäli perustuslain muutos kiireellisenä säädetään, on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2027. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Näyttää olevan halua debattiin, se on toki mahdollista. Pyydän painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.11 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja kiitokset tästä hyvästä lähestymistavasta.

Perustuslaki lähtee kahdesta asiasta, tai siis useammastakin tietysti, mutta kaksi asiaa tähän liittyen, jotka itse tässä tunnistan. Toinen puoli koskee ihmisten oikeutta yksityisyyteen, kotirauhaan, viestinnän salaisuutta, tämäntyyppiset asiat, ja sitten toisella puolella taitaa olla perustuslain 7 §, jossa puhutaan turvallisuudesta. Eli on ihmisten yksityisyys, ja sitten on toisaalta turvallisuus.

Nostan tämän sen takia esiin, että turvallisuutta on vaikea suomalaisille taata, jos emme ole valmiita antamaan viranomaisille niitä työkaluja, joita viranomaiset työssään tarvitsevat tässä kovenevassa turvallisuuspoliittisessa ympäristössä ja ilmapiirissä. Sen takia näen tämän kyllä tarpeellisena, mutta korostan kuitenkin tietysti tässäkin yhteydessä [Puhemies koputtaa] valvonnan merkitystä, mihin tiedusteluvalvontavaliokuntakin on useaan kertaan puuttunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.13 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. Tämä on äärimmäisen tärkeä laki tässä tilanteessa, jossa meidän turvallisuutta haastetaan uudella tavalla monesta eri kulmasta. Jos ei ihan kaikki vielä olekaan rantautunut Suomeen, niin ei tarvitse kuin katsoa Eurooppaan, niin nähdään, mitä on tulossa. Se on sanottava, että jos me ei saada ajan tasalle toimivaltuuksia, joilla me voidaan ennalta estää näiden uusien turvallisuusuhkien tuleminen Suomeen, niin me olemme isoissa ongelmissa. Sen jälkeen vaihtoehtona on ainoastaan merkittävä turvallisuusviranomaisten lisääminen, johon ei ole tosiasiassa mitään mahdollisuuksia ja joka veisi ajallisesti monia vuosia ja joka entisestään pahentaisi tilannetta, joka Suomessa on. Siksi toivon, että mahdollisimman moni täällä ymmärtää tämän haasteen, mikä meillä on, ja ymmärtää sen, että ilman näitä uusia toimivaltuuksia luottamus meidän viranomaisiin, meidän turvallisuusjärjestelmään, saattaa myöskin olla horjumassa.

Kysyisinkin ministeriltä: jos näitä uusia lakeja ei saada voimaan, niin mitä vaihtoehtoja meille jää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

17.14 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ennakointi on turvallisuuspolitiikan yksi keskeisimpiä periaatteita, ja siihen tämäkin lakiesitys tähtää. Suomeen kohdistuvat nyt entistä vaikeammat uhat. Toimintaympäristö ja turvallisuusympäristö ovat monella tavoin muuttuneet ja kehittyvät aika kovaakin vauhtia.

Katson, että tämä hallituksen esitys on nyt kuitenkin todella tärkeä käsitellä hyvin perusteellisesti meillä valiokunnassa. Tällaisten uusien toimivaltuuksien tarpeellisuutta tulee arvioida kuitenkin huolellisesti — ja myöskin huolellisesti suhteessa olemassa oleviin toimivaltuuksiin. Tässä edustaja Lehtinenkin kysyi jo ministeriltä sitä, miten tämä vertautuu nykyisiin. Jos tätä ei hyväksytä, niin se on erinomainen kysymys. Tätä meidän täytyy erityisesti tuolla valiokunnassa ottaa huomioon, sillä tässä on kyse kuitenkin kansalaisten oikeusturvasta monin tavoin, ja riittävä valvonta [Puhemies koputtaa] ja kansalaisten perusoikeus tulee ottaa tässä tiukasti huomioon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

17.15 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse olen toiminut keskustan edustajana näiden uusien tiedustelulakien päivittämisen parlamentaarisessa ohjausryhmässä. Keskusta puolueena tukee näitä muutoksia, ja me näemme, että ne ovat tarpeellisia tässä turvallisuustilanteessa. Toivomme, että saataisiin vielä tämän eduskunnan aikana käsiteltyä tämä koko lakipaketti: nämä esitykset, mitä meillä on.

Nyt, puhemies, puheena on rikostiedustelun laajentaminen ja rikostiedustelun parempi mahdollistaminen. Tässähän on paljon perusoikeusherkkyyksiä. Täytyy tietysti varoa niin, että meillä pysytään tasapainossa ja ei ole mitään valvomatonta valtaa myöskään millään turvallisuusviranomaisilla. Mutta se käsitys, mikä minulla on tästä esityksestä, on se, että näitä asioita on otettu huomioon. Viranomaisten toimivaltuuksien käytön valvonnasta, niin ettei ole valvomatonta valtaa oikeusvaltiossa, pitää huolehtia, mutta tämä tarvitaan. Meillä on rajat ylittävää verkostomaista rikollisuutta, uudenlaista crime as a service, alustoilla netissä tapahtuvaa, tilattavaa rikollisuutta. Se kytkeytyy terrorismiin, jopa vieraitten valtioitten vaikuttamiseen, [Puhemies koputtaa] joten kyllä tätä lainsäädäntöä tarvitaan. Oikeusvaltioilla ja demokratialla on myös oikeus suojella itseään [Puhemies koputtaa] ja kunnon kansalaisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.16 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä huomata, että poliisilla on nykyisin aika laajat oikeudet muun muassa kotirauhaan ja rikostiedusteluun silloin, kun on kyse yksilöidystä rikosepäilystä. On hyvä huomata, että kaikkein vakavimpien rikosten valmistelu on rikos, eli sitä kautta kyllä jo kytkeytyy oikeus ikään kuin ennakoivasti näitä tutkia.

Se, että irrotetaan poliisin rikostiedusteluoikeus yksilöidystä rikosepäilystä, on periaatteellisesti todella iso asia, joka tekee poliisista de facto tiedusteluviranomaisen. Tämä hämmentää näiden viranomaisten toimintavaltaa ja keskinäisiä suhteita, ja itse pidän tätä liian hähmäisenä, liian epämääräisenä ja riskialttiina. Ja kun puhutaan luottamuksesta poliisiin, niin tällä hetkellä sitä kyseenalaistaa se, että poliisilla ei ole resursseja tutkia edes niitä arjen rikoksia, vaikkapa ”tavanomaisia raiskauksia”, kuten viime viikolla opittiin. Onko tämä se tilanne, jossa periaatteellisesti lähdetään laventamaan poliisin tonttia vähän epäselvästi sen sijaan, että resursoitaisiin sitä toimintaa, joka sitä arjen turvallisuutta ennen kaikkea nyt uhkaa?

Toistan tässä sen kannan, että minusta tämä perustuslain muutos pitäisi pilkkoa kahteen osaan, joissa tämä sotilas- ja siviilitiedustelun puoli, kotirauhapuoli on oikeasti kiireellinen ja tärkeä, ja tämä periaatteellisesti, rakenteellisesti isompi kysymys tästä uhkaperusteisesta rikostiedustelusta [Puhemies koputtaa] pitäisi käsitellä kiireettömästi ja rauhassa ja pitäisi miettiä, miten isosta periaatteellisesta asiasta on kysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harjanne, muistutan minuutin aikarajasta. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

17.18 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tästä esityksestä ja luotan, että tästä eduskunnasta kyllä varmasti löytyy laajasti ymmärrystä sille, että nämä esitykset, molemmat, on syytä viedä ripeästi ja laajalla yhteisymmärryksellä eteenpäin.

Tiedustelumenetelmiähän ei voi nykyisin käyttää vakituiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, vaikka kyse olisi erittäin vakavista kansallisen turvallisuuden uhkista, kuten terrorismista tai vakoilusta. Valtiolliset toimijat ja järjestäytyneen rikollisuuden toimijat kyllä tuntevat Suomen lainsäädännön ja käyttävät niitä aukkokohtia hyväksi. Tämä esitys parantaa kansallista turvallisuutta, sillä jatkossa siviilitiedustelun kohteista saadaan entistä tarkemmin ja kohdennetummin tietoa. Jatkossakin tiedustelutoiminta kohdistuu vain kaikkein vakavimpiin kansallista turvallisuutta koskeviin uhkiin. [Atte Harjanne: Edustaja Räsänen, eri laki! Nyt on poliisi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä. [Atte Harjanteen välihuuto]

17.19 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on tärkeä, jotta poliisille saadaan keinoja estää vakavia rikoksia jo ennen kuin ne tapahtuvat. Poliisin ei pidä joutua odottamaan rikoksen tapahtumista ennen kuin vakavaan rikollisuuteen voidaan puuttua. Hallitus esittää uusia ja aiempaa laajempia tiedustelukeinoja esimerkiksi järjestäytyneen huumerikollisuuden torjumiseksi. Tavoitteena on estää vakavia rikoksia jo ennalta. Tämä on kannatettavaa.

Käytännössä tiedustelua voitaisiin jatkossa kohdistaa vakavaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja muihin yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaaviin ilmiöihin jo ennen varsinaisen rikosepäilyn syntymistä. Toivon, että eduskunnasta löytyy laajaa ymmärrystä tämän tärkeän asian eteenpäin viemiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne ilmeisesti halusi kommentoida edustaja Räsäsen puheenvuoroa. Olkaa hyvä.

17.20 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Edustaja Räsäsen puheenvuoro oli esimerkki siitä, että tässä menevät asiat sekaisin. Nyt ei puhuta siviilitiedustelusta vaan uhkaperusteisesta rikostiedustelusta, ja poliisi pystyy jo, kun vakavimpien rikosten valmistelu on rikos, kohdentamaan tältä pohjalta. Niitä keinoja on jo.

Totta on, että tämä avaisi niitä lisää, mutta periaatteellisella tavalla, joka on hyvin merkittävä. Tässä muun muassa tiedusteluvalvontavaltuutettu ja tämä koko tiedusteluvalvontarakenne joutuu ihan uuden eteen, kun tulee uusi viranomainen, joka alkaa tekemään näitä asioita, joten tämä on asia, joka pitäisi todella tarkkaan punnita, esimerkiksi se, että se resursoidaan riittävässä määrin. Tämä keskustelu jää nyt tämmöiseen yleiseen, minusta väärinkäsityksiä täynnä olevaan keskusteluun. Siis huomioikaa, mitä nykylaki sanoo, mitä tämä tekee. Ja eikö näin, sisäministeri Räsä... sisäministeri Rantanen, että tämä on oikeasti periaatteellisesti ihan merkittävä uusi rooli, minkä poliisi tässä saa, ja jota eivät nykyrakenteet tunnista, kun se tiedustelukeinojen käyttö erotetaan siitä rikosepäilystä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

17.21 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille tosiaan. Nämä rikolliset tuntevat meidän lainsäädännön, kuten tässä entinen sisäministeri Räsänen omassa puheenvuorossaan sanoi. [Atte Harjanteen välihuuto] He tuntevat meidän lainsäädännön, ja etenkin he tuntevat ne aukkokohdat, mitä lainsäädännössä on, ja todennäköisesti seuraavat nytten tätäkin keskustelua. Yleensä tämänkaltaisissa asioissa eduskunnassa on ollut laaja yksimielisyys, ja toivon tosiaan, että tässäkin asiassa se vaadittu enemmistö löytyy.

Tämän uudistuksen keskeinen tavoite ja tarkoitushan on tosiaan vahvistaa poliisin mahdollisuuksia puuttua näitten rikollisverkostojen ja kv-rikollisuuden toimintaan jo ennen tällaisten yksilöityjen rikosten toteutumista sekä tunnistaa rikollisuuden taustalla toimivia johtajia, rahoittajia ja muita mahdollistajia. Sen takia tätä mielestäni tarvitaan. Tarvitaan nämä keinot, mitä tähän on laitettu tulemaan, tämä salainen paikkatiedustelu ja asuntoihin kohdistuva tiedustelu ja telekuuntelu ynnä muuta. Pidän erittäin tarpeellisena ja tähdellisenä asiana, että tämä saadaan läpi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

17.22 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslain kymppipykälään uudistettiin parlamentaarisessa työryhmässä, ja siellä muun muassa edustajat Kurvinen ja Harjanne olivat mukana. Siinä oli tämä rikostiedustelu mukana myös näitten siviili- ja sotilastiedustelun ohella niinä syinä, minkä takia sitä kotirauhan ja luottamuksellisen viestin suojaa piti avartaa, jotta se mahdollistaa todella vakavaan rikollisuuteen puuttumisen ennalta ehkäisevästi ja -torjuvasti. Silloin tuolla toivottiin, ja se tuli kirjattuakin, että nämä esitykset lakien muuttamiseksi, jotka pohjaavat siihen perustuslain muutokseen, olisivat hyvissä ajoin käytettävissä, että pystyttäisiin arvioimaan,

kuinka hyvin on onnistuttu pysymään niissä rajoissa, kun pitää yhteensovittaa ihmisten perusoikeuksia ja sitten näitä turvallisuuden edellyttämiä muutoksia. Tarvitaan tarkkarajaisuutta, välttämättömyyttä niihin toimiin, ja tätä nyt pitää huolellisesti arvioida täällä eduskunnassa. Minä olisin kysynyt ministeriltä: minkä takia tätä tiedusteluvalvontavaliokunnan nimenomaista valvontaroolia [Puhemies koputtaa] ei tänne ole kirjoitettu, vaikkakin -valtuutetulle on se tehty?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

17.24 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle ja ministerille, että olette vieneet tätä tärkeätä asiaa eteenpäin. Siis onhan se uskomatonta, jos meillä on ollut laissa semmoinen porsaanreikä, että jotkut, järjestäytynyt rikollisuus tai terroristit tai vieraan valtion vakoojat ovat voineet kokoontua jossain suojassa ilman, että poliisi on siitä voinut saada tietää. Onhan se pikkuisen noloa, että tälleen on päässyt aiemmin tapahtumaan, mutta hyvä, että siihen tämä hallitus nytten on puuttunut. Ja kyllä kun suomalaisten turvallisuus menee kaiken edelle, niin on vähän vaikea käsittää, kuka voisi tätä esitystä vastustaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.24 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Tällä hallituksen esityksellä täydennetään rikostiedustelua koskevaa lainsäädäntöuudistusta ja laajennetaan poliisin mahdollisuuksia hankkia tietoa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi jo ennen rikosten toteutumista. Esityksessä ehdotetaan poliisille uusia tiedonhankintavaltuuksia, kuten salaista paikkatiedustelua, telekuuntelua, televalvontaa, teknistä kuuntelua ja teknistä laitetarkkailua. Lisäksi mahdollistettaisiin asuntokuuntelu kaikkein vakavimpien rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi.

Uudistuksessa merkittävä kokonaisuus on osallistuvan tietolähteen käytön mahdollistaminen. Poliisin ohjauksessa ja valvonnassa tietolähde voisi osallistua rajatusti rikollisryhmän toimintaan esimerkiksi kuljettamalla henkilöitä tai tavaroita, hankkimalla toimitiloja tai hoitamalla taloudellisia asioita. Tämä antaisi poliisille mahdollisuuden päästä käsiksi sellaiseen tietoon, jota ulkopuolisin menetelmin on vaikea saada.

Tämä on erittäin tärkeä lakiesitys, ja tämä tulee saada pikaisesti voimaan. Kiitän jälleen sisäministeri Rantasta erittäin hyvästä työstä kotimaan turvallisuuden parhaaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.26 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän myös ministeri Rantasta tämän tärkeän asian esittelystä ja edistämisestä.

Sieltä vasemmalta reunalta kuulosti, että tämä asia on hähmäinen. Se saattaa sieltä näyttääkin siltä, mutta tämä ei ole sitä. Ja täällä edustaja Eerola totesi hetki sitten, että vihollinen kuuntelee, vihollinen näkee kyllä ihan tarkalleen nämäkin keskustelut, mitä täällä käydään, mutta se ei liene kenellekään epäselvää.

Tämä antaa poliisille paremmat mahdollisuudet tunnistaa vakavia turvallisuusuhkia ennen kuin ne muuttuvat vakaviksi rikoksiksi. Kohteena eivät ole tavalliset kansalaiset

vaan vakavaa uhkaa muodostavat järjestäytynyt rikollisuus, katujengit ja muut rikollisverkostot, joiden toiminta vaarantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Käyttöön ehdotetaan uusia keinoja, kuten paikkatiedusteluun osallistuvan tietolähteen hyödyntäminen ja sijaintitiedon hankkiminen.

Sanottakoon tähän lopuksi nyt, että kansallinen turvallisuus on meidän ykkösasia. Tietysti kaikenlaisia asioita voidaan täällä käydä keskusteluissa, se on tärkeä osa demokratiaa, [Puhemies koputtaa] mutta kansallinen turvallisuus, jolla tätä edistetään, [Puhemies koputtaa] on ykkönen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.27 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Aiemmin poliisi on voinut käyttää salaisia tiedonhankintakeinoja vasta silloin, kun on ollut olemassa konkreettinen syy olettaa jonkun syyllistyvän rikokseen eli on rikosepäily. Tämän esityksen ydin muuttaa tämän toimintamallin. Mielestäni esityksen kaikkein tärkein ja perustavanlaatuisin muutos on poliisin tiedonhankinnan kynnyksen madaltaminen siirtymällä uhkaperusteiseen rikostiedusteluun, elikkä KRP saa oikeuden aloittaa salaisen tiedonhankinnan jo siinä vaiheessa, kun vakavasta järjestäytyneestä tai jengirikollisuudesta muodostuu yleisempi uhka, vaikka yksittäistä tekoa tai tekijää ei vielä tiedettäisi. Tämä on mielestäni hyvin tärkeä ja oleellinen muutos näinä aikoina saada aikaiseksi. — Kiitos ministerille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

17.28 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Totta tosiaan on hyvä huolehtia siitä, että kaikki ovat kartalla, mistä puhutaan. Meillä liittyy tähän perustuslain 10 §:n muutokseen yhtä aikaa sotilastiedustelun muutos, siviilitiedustelun muutos, joka tarkoittaa siis suojelupoliisia, ja sen lisäksi meillä on tämä rikostiedustelun muutos, jossa haetaan toimivaltuuksia nimenomaan poliisille ja toimia ennen konkreettista rikosepäilyä.

Nythän tässä on tilanne se, että... Kaikki tietysti liittyy kaikkeen, mutta tämä meidän turvallisuusympäristömme on erittäin vaikea. Kaikki tietävät, mitä koko Euroopassa tällä hetkellä tapahtuu, mutta samaan aikaan meillä on myöskin rikosympäristö erittäin vaikea. Se on koko ajan vaikeutumassa todella nopeaan tahtiin. Niin kuin täällä on hyvin tullutkin, meillä on olemassa tilausrikollisuutta, ja meillä on erittäin vakavaa järjestäytynyttä rikollisuutta, jonka laineet lyövät tänne. Se kasvaa kovin ja kansainvälistyy, ja tämä on moneen otteeseen muun muassa KRP:n suusta sanottu. Sen lisäksi me tiedämme myös sen, että valtiolliset toimijat käyttävät järjestäytynyttä rikollisuutta proxyina, ja nyt meidän ei tässä tilanteessa kannata enää, kun me tiedetään, minkälainen tämä meidän ympäristö on, jättää aukkoja meidän toimivaltuuksiin. Meillä ihan oikeasti on tilanne — puhun nyt vaikkapa siviilitiedustelusta, vaikka täällä esittelyssä on rikostiedustelu — jossa ihmiset voivat pysyvään asumiseen käytettävässä tilassa kokoontua, niin valtiolliset toimijat, terroristiset toimijat kuin järjestäytyneen rikollisuuden toimijat.

Tosiasia on, edustaja Harjanne, että teidän kannattaisi nyt tässä yhteydessä lukea tästä rikostiedustelusta tehty esiselvitys, joka on valmistunut ennen kuin tämä hallituskausi alkoi ja josta myös te saatte ehkä paremman käsityksen siitä, mistä on kysymys. [Atte

Harjanne: Olen lukenut!] — Hyvä, että olette lukenut. — Otan tässä esimerkin. Meillä saattaa, sanotaan nyt vaikka, naapurimaastamme, länsinaapurista, pyöriä jatkuvalla syötöllä, toistuvasti järjestäytyneen rikollisuuden tunnistettu kaveri tai hänen lähipiiriinsä kuuluvia kavereita. Kun hän toistuvasti pyörii Suomessa ilman konkreettista rikosepäilyä, niin kyllä minä totean sen, että on parempi, että poliisi pystyy setvimään, mitä hän täällä tekee, ketä hän tapaa ja minkä takia hän täällä käy. Jos meillä ei näitä rikostiedustelutoimivaltuuksia ole, niin me emme pääse tämän jäljille, mitä he täällä tekevät ja mitä he puuhaavat ja kenen kanssa ja miksi.

Nyt sanoisin, että me tiedetään, miten vaikea tämä ympäristö on, ja tiedetään myös se, että meidän siviilitiedustelupuoli, suojelupoliisi, tekee erinomaisen hyvää työtä omilla toimivaltuuksillaan, mutta heille ei puolestaan sitten tämä rikollispuoli kuulu, eivätkä he ehdikään siihen keskittyä. Nyt on olennaista myös se, että meidän viranomaisillamme yhteistyö toimii, kukin pysyy omalla tontillansa ja auttaa toinen toistaan — siinä kohtaa, kun tulee esimerkiksi poliisin puolelta selkeästi supolle kuuluva asia, niin sehän pitää tietenkin siirtää sinne. Totean sen, että näitä lainsäädäntöjä on tietenkin tehty meidän viranomaisten kanssa yhteistyössä, jotta ne pysyvät omilla tonteillaan ja jotta ne pystytään hyvällä yhteistyöllä myöskin yhteensovittamaan, ettei niitä aukkoja jää. No, ero tuli tässä sanottua.

Pidän erittäin tärkeänä tällaisten toimivaltuuksien osalta myöskin sitä valvontaa. On hyvä asia, että meillä on monikerroksinen valvonta myös tällä puolella. Pidän tärkeänä sitä, että tiedusteluvalvontavaltuutettu on tässä valikoitunut sen vuoksi, että tämä ikään kuin prosessuaalisesti on hänelle tuttua toimintaa. Minusta on tärkeätä, että tässä valvonta toimii sekä reaaliaikaisesti, jälkikäteisesti että myös niin, että ennakollisesti meidän poliisi huolehtii siitä, että rakenteet ovat kunnossa. Niin kuin on todettu, tämä on keskitetty keskusrikospoliisiin juuri siitä syystä, että osaaminen, koulutus ja muu on huomattavasti helpompaa.

Mitä tapahtuu, jos tätä ei saada voimaan? Itse vetoan, ja tässä turvallisuustilanteessa tietysti uskoisin, että eduskuntakin voidaan hyvin briiffata, saadaan myös salaista tietoa siltä osin, että tiedätte, mistä puhutaan, kun me puhutaan näiden toimivaltuuksien tarpeesta, mutta sanoisin, että en ottaisi sitä riskiä mielelläni. Minusta nyt tässä tilanteessa meidän kannattaa tehdä kaikkemme, että me pystytään ylläpitämään turvallisuutta, ja se on tietysti meidän yhteinen asiamme, niin hallituksen kuin eduskunnankin.

Puhemies! Päätän tähän, kun olen ylittänyt aikani jo reilusti. [Puhemies: Jos ministeriltä jäi jotain keskeistä sanomatta, niin olkaa hyvä ja jatkakaa vain!]

Arvoisa puhemies! Vastaan vielä tähän edustaja Harjanteen puheeseen siitä, tuleeko poliisista tiedusteluviranomainen: Ei siinä mielessä, että heistä ei tule suojelupoliisia. Heidän tarkoituksensa näillä toimivaltuuksilla on tehdä sitä työtä, jota äsken kuvasin, eli pystyä puuttumaan ilmiöihin jo ennen kuin varsinainen rikosepäily tai sen valmistelu, joka on myöskin rikollista, edes tulee. Tästä on nyt kysymys. Kuten totesin, jos meillä kulkee vaikkapa länsinaapurista kovan järjestäytyneen rikollisuuden jengien porukoita täällä jatkuvalla syötöllä, niin minä sanon, että he eivät täällä huviksensa käy, he eivät käy täällä turistireissuilla, vaan meidän pitää tietää, miksi he täällä käyvät, keitä he tapaavat, mitä he täällä tekevät ja mikä heidän motiivinsa on kulkea täällä. Minusta se kannattaa tehdä ennen kuin me nähdään sitä samaa toimintaa, mitä esimerkiksi Ruotsissa nähdään. Meillä se kannattaa näillä toimivaltuuksilla kyllä ennaltaehkäistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten menemme puhujalistalle. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.35 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Järjestäytynyt rikollisuus, katujengit, kansainväliset rikollisverkostot ja verkossa tapahtuva vakava rikollisuus ovat ilmiöitä, joihin ei voida vastata yksinomaan jälkikäteisellä rikostutkinnalla. Tähän muuttuneeseen turvallisuusympäristöön meidän on vastattava päättäväisesti, ja viranomaisten on jatkossa kyettävä tunnistamaan uhkia jo ennen kuin rikokset toteutuvat. Siksi hallituksen esitys on äärimmäisen tärkeä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys antaa poliisille paremmat mahdollisuudet ja valtuudet tunnistaa vakavia turvallisuusuhkia ennen kuin ne muuttuvat vakavaksi rikokseksi. Kohteena eivät ole tavalliset kansalaiset vaan vakavaa uhkaa muodostava järjestäytynyt rikollisuus, katujengit ja muut rikollisverkostot, joiden toiminta vaarantaa yhteiskunnan turvallisuuden. Käyttöön ehdotetaan uusia keinoja, kuten paikkatiedustelu, osallistuvan tietolähteen hyödyntäminen ja sijaintitiedon hankkiminen. Tarkoituksena ei ole lisätä summittaista valvontaa vaan antaa poliisille mahdollisuus kohdistaa tiedonhankintaa vakaviin turvallisuusuhkiin. Samalla esitys rakentuu vahvan oikeusturvan varaan. Toimivaltuuksien käyttöä valvovat tuomioistuimet, tiedusteluvalvontavaltuutettu ja eduskunnan oikeusasiamies. Turvallisuuden vahvistaminen ja oikeusvaltio eivät ole vastakkaisia tavoitteita, vaan niiden on kuljettava yhdessä aina.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys liittyy nimenomaan vakavan rikollisuuden torjuntaan. Katujengit, huumekauppa, järjestäytynyt rikollisuus ja rajat ylittävä rikollinen toiminta heikentävät ihmisten turvallisuudentunnetta ja aiheuttavat todellista vahinkoa yhteiskunnalle. Mitä aikaisemmin viranomaiset saavat tiedon uhasta, sitä paremmat mahdollisuudet heillä on estää rikoksia ja suojella ihmisiä. Turvallisuus ei synny vain siitä, että rikollinen saadaan kiinni. Se syntyy myös siitä, että rikos pystytään estämään ennen kuin uhreja syntyy.

Arvoisa puhemies! Me olemme tällä hallituskaudella johdonmukaisesti vahvistaneet poliisin toimintakykyä ja yhteiskunnan turvallisuutta. Tämä esitys on yksi konkreettinen osa tätä tärkeää kokonaisuutta. Muuttuneessa turvallisuustilanteessa viranomaisilla on oltava käytössään nykyaikaiset ja toimintaympäristöä vastaavat keinot vakavien uhkien torjumiseksi. Siksi kyse on viime kädessä siitä, että suomalaiset voivat luottaa siihen, että yhteiskunta pystyy suojelemaan heitä myös uusilta ja nopeasti muuttuvilta rikollisuuden muodoilta. — Kiitos, arvoisa puhemies!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.38 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Tuossa debatin yhteydessä jo ne varsinaiset olennaiset pointtini toinkin esiin. Itse asiassa kiitos ministeri Rantaselle: tässä hyvin väänsitte rautalankaa siitä, mistä tässä on kyse. Edustaja Niemi itse asiassa myös edelleen huomasi tuossa keskustelun aikana, että tässä menee asioita sekaisin.

Se on totta, että meillä on tämä porsaanreikä tähän kotirauhaan liittyen. Sitä korjataan nyt siviili- ja sotilastiedustelulaeilla, ja se edellyttää sitä perustuslain kymppipykälän muuttamista myös. Sitten ovat erikseen ne vakavat rikokset, vakava rikollisuus. Näissähän tosiaan poliisilla on itse asiassa näitä keinoja, kun on konkreettinen rikosepäily, mutta sitten on kyse siitä, missä määrin rikoksen valmistelusta on näyttöä, ja näin ja näin ja näin.

Sitten tosiasia on totta kai, että jos annetaan oikeus uhkaperusteisesti tehdä tätä työtä, niin se totta kai antaa uusia keinoja tehdä asioita, mutta meillä on myös muita oikeushyviä. Meillä on syyttömyysolettama, meillä on se ajatus siitä, että annetaan vain välttämättömät oikeudet.

Erityisesti tästä perustuslain kymppipykälästä, joka nyt sinänsä on erillinen, mutta tähän liittyvä kysymys: Jos me muutetaan perustuslakia, niin kiireellisyyden pitäisi olla aivan se viimeinen vaihtoehto. Sillä tavalla meidän perustuslakia on ikään kuin ajateltu, että se ei saisi olla automaatio. Minusta on hyvä ymmärtää, että näillä perustuslain kymppipykälän eri muutoksilla on eri kiireellisyysperustat, vaikka totta kai meidän turvallisuusympäristössä kaikki nivoutuu yhteen. Tässä ehkä kyseenalaistan sitä, onko todella niin, että jos ajatellaan tässä vaalien välillä sitä, miten pitkä matka on uusiin vaaleihin, niin onko kiireellisyys aivan ehdotonta, kun puhutaan tässä tapauksessa käytännössä silloin kuukausien, puolen vuoden viivästyksestä, johon se menisi — siitä en tiedä, mikä on pisimmillään se aika, mutta joka tapauksessa vaalit ovat aika lähellä. Kannustaisin jokaista miettimään, kun perustuslakiin kosketaan, miten iso asia se on ja täyttyykö tässä se kiireellisyysperuste tämän osalta vai ei. Minusta ei.

Edelleen korostan tämän periaatteellista merkittävyyttä ja sitä, että jos ajatellaan meidän tiedusteluvalvontavaltuutettua, joka on aika kevyt, pieni toimisto tällä hetkellä, niin sen resursointi sen suhteen, että pitää poliisiakin ruveta tässä valvomaan, täytyisi aivan ensiarvoisen tärkeänä hoitaa kuntoon. Se ei tapahdu ihan hetkessä, ja yksinkertaisesti on ihan mahdottoman paljon näitä ihmisiä, jotka sanovat, että se on vaativa työ.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

17.41 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Niin kuin tässä keskustelussa on jo monta kertaa todettu, järjestäytyneen rikollisuuden toimintaympäristö Suomessa on ollut viime vuosina muutoksessa, ja valitettavasti järjestäytynyt rikollisuus on meillä vakava ja voimakkaasti kasvava sisäisen turvallisuuden uhka. Järjestäytynyt rikollisuus paitsi kasvaa myös kovenee ja kansainvälistyy. Rikollisuus on entistä verkottuneempaa ja toimintatavoiltaan monimutkaisempaa. Meillä Suomessa on siis syytä suhtautua tähän kehitykseen vakavasti ja pyrkiä kaikin keinoin sitä hillitsemään. Viranomaisilla on oltava mahdollisuudet tunnistaa vakavia uhkia ja torjua niitä tehokkaasti. Tämän vuoksi on perusteltua arvioida sitä, vastaavatko viranomaisten nykyiset toimivaltuudet ja keinot sekä tietysti resurssit muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä tarkoituksena on täydentää hallituksen esitystä eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi, ja nyt täydennettävä esitys annettiin eduskunnalle syyskuussa. Kaiken kaikkiaan rikostiedusteluun sekä pakkokeinolakiin liittyviä hallituksen esityksiä on tuotu eduskunnan käsittelyyn nyt monia ehdotetuista toimivaltuuksista, ja niiden vaikutuksista on valitettavan vaikeaa saada helposti kokonaiskuvaa, mikä ehkä tässäkin keskustelussa on tullut ilmi. Turvallisuustilanne ja uudet uhat huomioiden näen kyllä sinänsä perusteita sille, että viranomaisille mahdollistetaan ennakoiva seuranta- ja analyysitoiminta, jotta järjestäytyneeseen rikollisuuteen päästäisiin kiinni mahdollisimman varhain jo ennen vakavien rikosten tapahtumista.

Arvoisa puhemies! Kuten jo totesin, on selvää, että Suomeen kohdistuvat nyt entistä vaikeammat uhat muuttuneessa toiminta- ja turvallisuusympäristössä.

Turvallisuusviranomaisilla on oltava riittävät valtuudet ja keinot tämän kehityksen torjumiseen. Tämän toteuttaminen on mahdollista, kun teemme sen huolella ja harkiten. Hallituksen esitys edellyttää nyt perusteellista ja huolellista valiokuntakäsittelyä. Uusien toimivaltuuksien tarpeellisuutta on arvioitava huolellisesti myös suhteessa jo käytössä oleviin keinoihin. Tämä varmasti siellä valiokuntakäsittelyssä tullaan erittäin tarkasti arvioimaan.

Kun on kyse merkittävistä perusoikeusherkistä uusista toimivaltuuksista, on erityisen tärkeää varmistaa, että esitetty sääntely on oikeasuhtaista ja tarkkarajaista. Kansalaisten oikeusturvaan ja rikostiedustelutoiminnan valvonnan riittävyyteen tulee kiinnittää myös huomiota. Kun kyse on keskeisistä perusoikeuksista, toivon aikaa, työrauhaa ja huolellista työskentelyä edelleen valiokunnissa tämän lainsäädäntöesityksen käsittelemisessä, ja iloitsen siitä, että ministeri myös tarjosi tätä mahdollisuutta koko eduskunnalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

17.43 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä positiivinen puoli tässä esityksessä on, että siihen on tehty ne muutokset, joita perustuslakivaliokunta edellytti siihen edelliseen esitykseen, joka nykyisen perustuslain 10 §:n nojalla oli valmisteltu. Nyt sitten tässä tarkkaan syyniin on otettava ne lavennetut toimivaltuudet, joita tässä ikään kuin tarkistettujen aiemman esityksen sisältöjen ohella on mukana. Tässä, niin kuin edustaja Nikkanen edellä viittasi, on hyvin huolellisesti käytävä läpi juuri nämä kollisiot perusoikeuksien kanssa, että pystytään minimoimaan niitä rajoituksia, joita tavallisen kansalaisen kotirauhaan tai luottamuksellisen viestin suojaan tulee, ja toisaalta sitten kuitenkin varmistetaan riittävä tehokkuus, mahdollisuus toimia näitä vakavimpia rikollisuuden muotoja ja kansallista turvallisuutta vaarantavia toimia vastaan. Tässä työtä varmasti riittää.

Tämän kannalta olisi ollut hyvä, että sitä aikaa olisi enemmän, mutta kyllähän tässä nyt varmaan — perustuslakivaliokuntahan on keskeisessä roolissa juuri tätä työtä tekemään — muutamassa viikossa toivottavasti ehdittäisiin näitä keskeisiä asiantuntijakuulemisia tehdä, että pystyttäisiin arvioimaan sitä, että kokonaisuutena olisi sellainen tasapainotettu esitys, joka voitaisiin sitten hyväksyä vielä tällä vaalikaudella. Silloin kysymys on osaltaan myös siitä, voidaanko tuota perustuslain 10 §:n muutosta sitten käsitellä kiireellisessä järjestyksessä, joka vaatii aina tietysti erityisiä perusteita niin sotilastiedustelun ja siviilitiedustelun kuin rikostiedustelunkin osalta.

Näitä keskeisiä kysymyksiä on juuri se, että oikea taso ja taho päättää näistä poikkeuksellisista salaisista tiedonhankintakeinoista. Elikkä pääsääntöisesti ja hyvinkin tarkkaan määritellen menisivät tuomioistuimen päätettäväksi nämä vakavimmat tai voimakkaimpien keinojen käytöstä päättämiset ja sitten tämä valvonnan varmistaminen. Minusta olisi tärkeätä, tai hyvä, että nimenomaisesti säädettäisiin myös tiedusteluvalvontavaliokunnan rooli tämän valtuutetun leipätyön ohella ja sinne tietysti riittävät resurssit, että sitten tämä uudentyyppisen tiedustelutoiminnan valvonta olisi asianmukaista eikä tule epäilyksiä siitä, että tämä olisi liian putkimaisessa organisaatiossa johdettua.

Toivottavasti tässä tosiaan tätä yhteistyökykyä eduskunnassa löytyy, niin että näistä päästäisiin sitten siedettävään ja hyväksyttävään sopuun. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä yhteydessä varattu aika on nyt päättynyt, mutta ministerille vielä lyhyt vastauspuheenvuoro, 1 minuutti, olkaa hyvä.

17.47 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean tässä, että aivan oikea havainto, jonka edustaja Koskinen juuri totesi, että olemme muuttaneet nimenomaan tätä perustuslain muutosta vaativaa esitystä, lukeneet huolellisesti jo valmistelussa perustuslakivaliokunnan lausunnon ja katsoneet sieltä tähän tarpeelliset muutokset. Tietysti on selvää se, että emme me voi ihan mitä tahansa säätää vaan kyllä tässä täytyy olla se tasapaino ja samaan aikaan myöskin valvonta, kun puhutaan kuitenkin tämäntyyppisistä toimivaltuuksista.

Mitä tulee sitten tähän perustuslain kymppipykälän muuttamiseen, niin on selvää, että ei perustuslakia tule muuttaa kevyin perustein, ja siinä on nimenomaan ollut tämä parlamentaarinen työryhmä, joka on tätä asiaa katsonut. Ja pitäisin kyllä outona, että nyt sitten tätä esitystä pitäisi nopeasti muuttaa ja pilkkoa. Eikö sekin olisi vähän huono tapa suhtautua? Että ei silläkään tavalla. Siinä täytyy suhtautua niin vakavasti perustuslain muuttamiseen, että sen kiireellä pilkkominen, kuten edustaja Harjanne esitti, ei ole mielestäni viisasta.

Sitten totean tästä tiedusteluvalvontavaliokunnasta, että minusta näitä asioita kannattaa täällä eduskunnassa ilman muuta arvioida ja pohtia. Se linkitys on katsottu. Se on tänne rikospuolelle ehkä vähän erilainen kuin mitä se on tänne kansallisen turvallisuuden ja valtiollisen vaikuttamisen puolelle, kun sinne muun muassa tehdään tämmöiset painopisteet, mitä rikospuolelle ei tehdä — se tehdään virkavalmisteluna. Minusta näitä asioita on syytä yhdessä eduskunnassa arvioida.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.01.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5 ja keskustelua. — Edustaja Eerola poissa, edustaja Vikman poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 278/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.49 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan käsiteltäväksi annetaan hallituksen esitys laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain ja autoverolain muuttamisesta. Esitys on osa hallitusohjelman mukaista pelastuslain uudistusta ja sen toista vaihetta. Tavoitteena on vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan turvallisuutta, kriisinkestävyyttä ja väestönsuojelua muuttueessa turvallisuusympäristössä. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on osaltaan tuonut konkreettisesti esiin, millaisia vaatimuksia nykyaikainen väestönsuojelu, pelastustoimi ja viranomaisten varautuminen kohtaavat. Tässä esityksessä näihin kokemuksiin ja havaintoihin vastataan, mutta samalla kustannustehokkaasti ja nykyisiä rakenteita hyödyntäen.

Esityksen keskeinen kokonaisuus liittyy väestönsuojia koskevan sääntelyn kehittämiseen. Väestönsuojien käyttöönottoa, kunnossapitoa ja tarkastamista koskevia velvoitteita selkeytetään. Tavoitteena on varmistaa, että väestönsuojat voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön lain edellyttämässä 72 tunnin määräajassa. Samalla väestönsuojan käyttöönottoa ja käyttösuunnitelmaa koskevaa sääntelyä täsmennetään ja nostetaan nykyistä selkeämmin lain tasolle. Kyse ei ole uusien velvoitteiden luomisesta vaan voimassa olevan sääntelyn selkeyttämisestä ja täsmentämisestä.

Esityksellä vahvistetaan myös väestönsuojelun asemaa osana pelastustointa. Pelastustoimen eri viranomaisten tehtäviä ja vastuita väestönsuojeluun varautumisessa täsmennetään. Sisäministeriölle säädetään selkeä valtakunnallinen vastuu väestönsuojelun yhteensovittamisesta. Myös hyvinvointialueiden sekä lupa- ja valvontaviraston roolit määritellään laissa nykyistä tarkemmin. Tavoitteena on varmistaa, että väestönsuojelun suunnittelu ja toimeenpano muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden koko maassa.

Samassa yhteydessä uudistetaan myös väestön varoittamista koskevaa sääntelyä. Sisäministeriö vastaisi jatkossa valtakunnallisesti väestön varoittamisen ja vaaratiedottamisen kehittämisestä ja yhteensovittamisesta. Näin varmistetaan, että väestön varoittamisjärjestelmiä kehitetään yhdenmukaisesti ja että ne vastaavat nykyajan uhkiin.

Esityksellä pannaan lisäksi aiempaa täsmällisemmin täytäntöön Geneven yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan väestönsuojelua koskevat velvoitteet. Väestönsuojelutehtäviä hoitavan henkilöstön, rakennusten ja materiaalin tunnistamiseen liittyvistä vastuista esitetään säädettäväksi nykyistä selkeämmin. Kyse on kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesta erityisestä suojelusta, jota väestönsuojelulle annetaan aseellisissa selkkauksissa.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyy myös useita käytännön muutoksia, joilla vahvistetaan pelastustoimen toimintakykyä ja parannetaan viranomaisten toimintaedellytyksiä. Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle säädettäisiin rajattu mahdollisuus käyttää räjähteitä koulutustoiminnassaan myös maastopalovaroituksen

aikana. Lisäksi hyvinvointialueen pelastuslaitokselle ja pelastusalan ammatillista peruskoulutusta antavalle oppilaitokselle mahdollistettaisiin avotulen tekeminen maastopalovaroituksen aikana pelastustoiminnan koulutus- ja harjoitustoiminnassa.

Myös pelastustoimen tilanne- ja johtokeskuksissa sekä pelastustoiminnan huolto- ja tukitehtävissä toimivien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksia joustavoitettaisiin. Muutoksen tavoitteena on turvata osaavan henkilöstön saatavuus ja mahdollistaa nykyistä laajemman asiantuntemuksen hyödyntäminen tehtävissä, joissa ei käytetä pelastusviranomaiselle kuuluvia toimivaltuuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus pitää myös tärkeänä sopimuspalokuntien toimintaedellytysten vahvistamista. Sopimuspalokunnilla on erittäin merkittävä rooli suomalaisessa pelastustoimessa. Niiden merkitys korostuu erityisesti harvaan asutuilla alueilla, joilla sopimuspalokunnat ovat tärkeä osa paikallista pelastusvalmiutta.

Esityksessä pelastusauton määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi siten, että se kattaisi jatkossa myös sopimuspalokuntien käytössä olevat nelivetoiset avolava- tai lavavarustellut henkilö- tai pakettiautot. Tämän muutoksen myötä kyseiset ajoneuvot voisivat päästä saman verokohtelun piiriin muiden pelastusautojen kanssa. Lisäksi niiden hankintaan voitaisiin myöntää tukea Palosuojelurahastosta. Muutos parantaisi sopimuspalokuntien ajoneuvojen hankintamahdollisuuksia ja vahvistaisi siten niiden toimintavalmiutta sekä edellytyksiä hoitaa tärkeää tehtäväänsä osana suomalaista pelastustointa.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on kokonaisuutena parantaa yhteiskunnan varautumista, vahvistaa väestönsuojelua, selkeyttää viranomaisten vastuita ja turvata pelastustoimen toimintakyky muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Esityksellä hallitus haluaa vahvistaa Suomen yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja kokonaisturvallisuutta. Viime kädessä kyse on siitä, että suomalainen yhteiskunta pystyy suojelemaan väestöään ja turvaamaan toimintakykynsä niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2027. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

17.55 **Terhi Koulumies kok:** Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt tosi hyvää työtä tässä varautumisen kehittämisessä. Aiemmin me ollaan ehkä vähän tuudittauduttu siihen, että Suomi on tämmöinen varautumisen suurvalta, mutta nyt on oikeasti havahduttu siihen, miten ne asiat käytännössä toimivat ja miten niitä voidaan sujuvoittaa ja järkevöittää. Siis tosi hyvä juttu tämä uudistus näiden väestönsuojien osalta ja tämä hallituksen työ vaaratiedotteiden kehittämiseksi. Nämä ovat kaikki todella tarpeellisia.

Sitten täytyy sanoa, että välillä vähän ihmettelen, että ollaan me aikamoinen sääntö-Suomi. Miettikää, jos jossain baarissa joku olisi tullut sanomaan teille, että Suomessa muuten on semmoinen kielto, että Puolustusvoimat tai Rajavartiolaitos ei saa raivata tai hävittää sotilas- tai siviiliräjähdettä, vaikka se olisi yleisen turvallisuuden vuoksi välttämätöntä, jos on olemassa tämmöinen maastopalovaroitus. Kyllähän siitä ajattelisi, että tämä on varmaankin vitsi. Tosi hyvä, että tällä hallituskaudella on näitä asioita vähän läpikäyty ja mietitty, miten me voidaan tehdä järkevämmiksi ja toimivammaksi tämä varautuminen Suomessa. Kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.56 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on ennen kaikkea turvallisuus- ja varautumisesitys. Sen tavoitteena on vahvistaa Suomen siviilivalmiutta, parantaa väestönsuojelua ja selkeyttää viranomaisten vastuita muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Kyse on pelastuslain uudistuksen toisesta vaiheesta, jossa huomioidaan myös Ukrainan sodasta saadut opit väestön suojelemisessa ja yhteiskunnan kriisinkestävyydessä.

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen tärkeänä väestönsuojelua koskevia muutoksia. Esityksessä selkeytetään väestönsuojien käyttöönottoa, ylläpitoa ja materiaalista varautumista koskevaa sääntelyä sekä täsmennetään eri viranomaisten vastuita väestönsuojeluun varautumisessa ja väestön varoittamisessa. Kun vastuut ovat selvät ja väestönsuojat saadaan käyttöön nykyistä tehokkaammin, paranee samalla koko yhteiskunnan valmius toimia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Raakalaismainen, rikollinen ja raukkamainen Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on osoittanut meille väestönsuojelun merkityksen, ja järjestelmässä on tunnistettu kehittämistarpeita muun muassa johtamisen, koordinoinnin ja suorituskyvyn osalta. Tästä syystä on perusteltua, että väestönsuojelua koskevaa sääntelyä kootaan ja selkeytetään nykyistä järjestelmällisemmin kokonaisuudeksi.

Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä myös sitä, että hallitus vahvistaa sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä. Nelivetoisten avolava- ja lavapakettiautojen määrittely pelastusautoiksi sekä niiden vapauttaminen auto- ja ajoneuvoverosta helpottavat tarkoituksenmukaisen kaluston hankintaa erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Näin pelastusapu saadaan perille myös vaikeissa maasto- ja sääolosuhteissa, mikä vahvistaa turvallisuutta koko Suomessa. Tämä on merkittävä uudistus etenkin meillä Itä- ja Pohjois-Suomessa. Samalla helpotetaan pelastustoimen työvoiman saatavuutta keventämällä eräiden tilannekeskus-, huolto- ja tukitehtävien kelpoisuusvaatimuksia. Muutoksella voidaan hyödyntää nykyistä laajemmin eri alojen osaamista ilman, että pelastustoiminnan ydintehtävien osaamisvaatimuksesta tingitään. Tämä on tärkeää aikana, jolloin pelastustoimen henkilöstön saatavuus on monin paikoin haaste, jopa ongelma.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus rakentuu pitkälti ennakoinnista ja varautumisesta. Tässä esityksessä vahvistetaan juuri niitä rakenteita, joiden varaan Suomen siviilivalmius, väestönsuojelu ja kriisinsietokyky rakentuvat. Varautumisen pitää tapahtua syvän rauhantilan aikana. Siksi pidän hallituksen esitystä tärkeänä ja kannatettavana osana Suomen kokonaisturvallisuuden vahvistamista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

18.01 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Pelastuslain uudistuksen toisessa vaiheessa vahvistetaan väestönsuojelua, viranomaisten yhteistyötä ja pelastustoimen varautumista. Nämä muutokset tukevat yhteiskunnan turvallisuutta ja kriisinkestävyyttä.

Haluan erityisesti nostaa esiin sopimuspalokuntien merkityksen. Ne ovat keskeinen osa Suomen pelastustoimea ja paikallista turvallisuutta. Monilla paikkakunnilla niiden rooli on korvaamaton. Esityksessä ehdotettu pelastusautojen verovapauden laajentaminen myös sopimuspalokuntien käytössä oleviin nelivetoisiin avolava-autoihin helpottaa tarkoituksenmukaisen kaluston hankintaa ja vahvistaa sopimuspalokuntien toimintakykyä. Näiden toimijoiden toimintaedellytyksistä on huolehdittava myös tulevaisuudessa.

Esityksessä täsmennetään myös väestönsuojelun vastuita ja parannetaan pelastustoimen valmiuksia. Mahdollisuus avotulen tekemiseen tietyissä koulutus- ja harjoitustilanteissa maastopalovaroituksen aikana on perusteltu, kun turvallisuudesta huolehditaan erityisen tarkasti.

Toimiva pelastustoimi rakentuu osaavista viranomaisista, hyvästä yhteistyöstä ja vahvoista sopimuspalokunnista. Näiden edellytysten turvaaminen palvelee koko Suomen turvallisuutta. Jälleen kiitän sisäministeri Rantasta erinomaisesta esityksestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

18.02 **Paula Werning sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille asian esittelystä. Pelastuslain uudistamisen toinen vaihe on tärkeä osa Suomen sisäisen turvallisuuden ja kokonaisturvallisuuden vahvistamista. Me elämme muuttuneessa turvallisuusympäristössä, jossa väestönsuojelun, varautumisen ja pelastustoimen toimintakyvyn merkitys on entistä suurempi. Tästä syystä lainsäädännön päivittäminen on tarpeellista.

Tässä esityksessä on paljon hyvää. Väestönsuojelun vastuita selkeytetään, väestönsuojelun toimintavalmiutta vahvistetaan ja henkilöstön kelpoisuusvaatimuksiin esitetään tarpeellisia joustoja. Mutta hyväkään laki ei yksin riitä. Ratkaisevaa on, miten asiat toteutuvat käytännössä. Nostan tässä omassa puheenvuorossani esiin oikeastaan kolme eri kokonaisuutta.

Ensimmäisenä on väestönsuojelu ja sen käytännön toteuttaminen. Esityksessä täsmennetään väestönsuojelun vastuita ja materiaalista varautumista. Väestönsuojien on oltava käyttöön otettavissa 72 tunnin aikana. Tämä vaatimus ei ole uusi, mutta sen toteutuminen on varmistettava. On tiedettävä, kuka vastaa suojan kunnossapidosta, käyttöönotosta ja valvonnasta. Velvoitteiden toteuttaminen vaatii myös osaamista, henkilöstöä, materiaalia mutta myös rahaa. Esimerkiksi Kymenlaaksossa hyvinvointialueen taloustilanne on erittäin vaikea. Pelastustoimella ei ole ylimääräisiä resursseja. Turvallisuus ei voi jäädä pelkkien lakipykälien varaan. Väestönsuojelun ja väestön varoittamisen valmiuden on toteuduttava yhdenvertaisesti koko Suomessa.

Toinen kokonaisuus ovat sopimuspalokuntien toimintaedellytykset. Tämä on asia, jota korostan erityisesti. Sopimuspalokunnat osallistuvat lähes puoleen pelastustoimen tehtävistä, kiireellisistä tehtävistä noin kolmasosaan. Monilla alueilla ne ovat ensimmäisenä paikalla, kun apua tarvitaan. Ilman sopimuspalokuntia emme pystyisi ylläpitämään nykyisen kaltaista pelastustoimen palveluverkkoa. Myös Valtiontalouden tarkastusviraston, VTV:n, tuore tarkastus vahvistaa sopimuspalokuntien välttämättömyyden merkityksen Suomen palo- ja pelastustoimelle. Pidän hyvänä, että esityksessä helpotetaan ajoneuvohankintoja ja mahdollistetaan tiettyjen avolavaisten ajoneuvojen hyväksyminen pelastusautoiksi. Mutta miksi sääntely rajataan vain tietynlaisiin nelivetoisiin ajoneuvoihin? Kalustotarpeet ovat erilaisia maaseudulla, saaristossa ja kaupungeissa. Palokunnilla on paras paikallistuntemus siitä, millainen kalusto palvelee kenenkin tehtävää ja kenenkin aluetta. Ajoneuvoja tarvitaan myös koulutukseen, harjoitteluun, nuorisotyöhön ja turvallisuusviestintään. Nämäkin käyttötarkoitukset tulee huomioida. Lisäksi ajoneuvojen verokohtelu myöhempien muutosten ja luovutusten yhteydessä on syytä arvioida huolellisesti, ettei kaluston uudistamisesta tehdä tarpeettoman vaikeaa.

Kolmas kokonaisuus koskee henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia. Pidän hyvänä, että tiettyihin päätoimisiin tuki- ja asiantuntijatehtäviin voidaan jatkossa valita henkilö myös ilman pelastusalan muodollista tutkintoa. Mutta minkä takia tätä samaa joustoa ei uloteta sopimuspalokuntien sivutoimiseen henkilöstöön? Pelastustoimessa tarvitaan monenlaisia erityisosaamisia, esimerkiksi vesillä liikkumisen ammattilaisia, robotiikkaoperaattoreita, viestinnän osaajia ja rauniokoiratoiminnan asiantuntijoita. Kaikki nämä tehtävät eivät edellytä samanlaista koulutusta kuin varsinainen operatiivinen pelastustyö. Ei ole perusteltua, että päätoiminen henkilö voi hoitaa asiantuntijatehtävää mutta vastaavan osaamisen omaava sopimuspalokuntalainen ei. Samalla on huolehdittava siitä, että sopimuspalokuntalaisilla on tosiasialliset mahdollisuudet päästä koulutukseen eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi muistuttaa yhdestä tärkeästä asiasta. Sopimuspalokuntien toimintakyky syntyy ennen kaikkea ihmisistä — ihmisistä, jotka harjoittelevat, kouluttautuvat ja lähtevät hälytyksiin kaikkina vuorokaudenaikoina. Se syntyy myös palokuntanuorisotyöstä, joka kasvattaa uusia turvallisuuden tekijöitä. Kun pelustustoiminnan talous on tiukalla, säästöillä ei saa murentaa tätä arvokasta toimintaa. Sopimuspalokuntatoiminta on myös kustannustehokasta, kuten VTV on omassa tarkastuksessaan tuonut esiin. Siksi riittävistä resursseista on huolehdittava.

Pelastuslain uudistuksessa otetaan oikeansuuntaisia askelia. Nyt on varmistettava, että uudistus vahvistaa pelastustoimen toimintakykyä kaikkialla Suomessa. Turvallisuus ei synny vain velvoitteita lisäämällä vaan huolehtimalla siitä, että niiden toteuttamiseen otetaan ihmiset, osaaminen ja resurssit mukaan. Kiitän ministeriä hyvästä esityksestä ja hyvästä lakiuudistuksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

18.08 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut, ja se edellyttää meiltä entistä vahvempaa varautumista niin normaaliolojen häiriötilanteisiin kuin myös poikkeusoloihinkin. Nyt käsittelyssä oleva esitys on tärkeä osa tätä työtä. On hyvä, että väestönsuojelua koskevaa sääntelyä selkeytetään ja viranomaisten vastuunjakoa täsmennetään. Kriisitilanteissa vastuiden ja toimintamallien on oltava selvät.

Haluan nostaa esiin myös väestönsuojien teknisen toimintavarmuuden. Väestönsuojien käyttöönoton ja ylläpidon lisäksi meidän pitäisi tarkastella nykyistä ennakkoluulottomammin niiden energiahuoltoa. Voisimmeko hyödyntää akkuteknologiaa näiden nykyisten raskaisiin polttoöljyihin perustuvien varavoimaratkaisujen rinnalla tai jopa niiden korvaajana? Hajautettu energiavarastointi voisi parantaa väestönsuojien toimintavarmuutta ja vähentää riippuvuutta yksittäisistä polttoaineista. Tämä olisi mielestäni tärkeä jatkokehittämisen kohde.

Toinen tärkeä asia on sopimuspalokuntien toimintaedellytysten vahvistaminen. Sopimuspalokunnat ovat suomalaisen pelastustoimen aivan keskeinen voimavara. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla niiden merkitys on korvaamaton. On hyvä ja konkreettinen uudistus, että sopimuspalokuntien tarkoituksenmukainen, nelivetoinen ajoneuvokalusto voidaan rinnastaa pelastusautoihin ja vapauttaa näin autoverosta. Pienilläkin käytännön ratkaisuilla voidaan vahvistaa paikallista turvallisuutta.

Kiitän myös ministeriä tästä hyvästä asian esittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

18.10 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia, ajoneuvolakia ja autoverolakia. Tavoitteena on vahvistaa yhteiskuntamme varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä toteuttaa Orpon hallituksen pelastuslain uudistuksen toinen vaihe. Kiteytetysti esitys vahvistaa Suomen siviilivalmiutta ja väestönsuojelua selkiyttämällä vastuita, päivittämällä varautumissääntelyä sekä helpottamalla pelastus- ja turvallisuusviranomaisten käytännön toimintaa.

Kokoomus on tällä hallituskaudella johdonmukaisesti edistänyt yhteiskunnan turvallisuutta edistäviä toimia, ja tämä esitys on osa tätä laajaa kokonaisuutta. Esitys vahvistaa ja selkiyttää viranomaisten välistä vastuunjakoa, minkä lisäksi varautumista parannetaan väestönsuojelusäännöksiä vahvistamalla.

Kelpoisuusvaatimuksia joustavoittamalla helpotetaan pelastustoimen työvoimapulaa ja saadaan laajemmin eri alojen osaaminen käyttöön. Muutos voi helpottaa osaavan henkilöstön rekrytointia ja mahdollistaa erityisasiantuntemuksen hyödyntämisen pelastustoimessa nykyistä paremmin.

Lisäksi on hyvä, että sopimuspalokuntien toimintakykyä vahvistetaan. Vpk:n lava-autoille saadaan verovapaus. Sopimuspalokuntien toimintakykyä vahvistetaan siis mahdollistamalla tarkoituksenmukainen nelivetokalusto käyttöön. Näin pelastusapu saadaan perille myös haastavissa maasto- ja sääolosuhteissa, mikä parantaa erityisesti harvaan asuttujen alueiden turvallisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE 140/2026 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 279/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, niin tuttuun tapaan asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.12 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä täydennetään elokuussa eduskunnalle annettua hallituksen esitystä Rajavartiolaitoksen rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Jo alkuperäistä esitystä valmisteltaessa oli selvää, että osa tarvittavista toimivaltuuksista voidaan säätää vasta, kun perustuslain 10 §:n kotirauhan suojaa ja luottamuksellisen viestin suojaa koskevia lakivarauksia on muutettu. Tämän vuoksi valmistelu jaettiin kahteen vaiheeseen. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä ehdotetaan ne säännökset, jotka edellyttävät perustuslain muutosta. Perustuslain 10 §:n muuttamista koskeva hallituksen esitys on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä, ja kiireellisenä voimaantulo vaatii eduskunnan viiden kuudesosan enemmistön tuen.

Esitykseen sisältyy myös uusia salaisia tiedonhankintakeinoja, joita Rajavartiolaitos voisi käyttää rikosten estämiseen jo nykyisen perustuslain puitteissa. Ne lisättäisiin rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 3 lukuun. Lisäksi rajavartiolakiin ja pakkokeinolakiin ehdotetaan eräitä muutoksia.

Rajavartiolaitoksen rikostorjunnan painopisteenä on vakava ja järjestäytynyt rikollisuus, rajat ylittävä rikollisuus, erityisesti laittoman maahantulon järjestämiseen sekä ihmiskauppaan ja ihmissalakuljetukseen liittyvät rikokset. Ehdotetun lainsäädännön tavoitteena on vahvistaa Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia ennalta estää ja torjua laittoman maahantulon järjestämiseen ja ihmiskauppaan liittyvää järjestäytynyttä ja muuta vakavaa rikollisuutta.

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin esityksellä täydennetään alkuperäisessä esityksessä Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalakiin ehdotettua uutta 3 a lukua, jossa säädetään uhkaperusteisesta rikostiedustelusta. Alkuperäisestä esityksestä jätettiin pois luottamukselliseen viestintään kohdistuva tiedonhankinta sekä tiedonhankinta kotirauhan suojaaman pysyväisluonteisen asumisen piirissä. Nyt, mikäli perustuslain muutos sen sallii, rikostiedustelukeinoiksi lisättäisiin telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, yhdistymistietojen hankkiminen, tekninen kuuntelu ja tekninen laitetarkkailu. Kokonaan uusia rikostiedustelukeinoja olisivat sijaintitiedon hankkiminen, paikkatiedustelu ja osallistuvan tietolähteen käyttö.

Luottamukselliseen viestintään kohdistuvien keinojen merkitys on siinä, että niillä saadaan tietoa siitä, mitä rikollisessa toiminnassa todella suunnitellaan, kuka on mukana, mikä on hänen roolinsa ja mihin toiminnalla pyritään. Rajavartiolaitoksen rikostorjuntavastuulle kuuluvat laittoman maahantulon järjestäminen ja ihmiskauppa ovat lähes aina kansainvälistä toimintaa, ja tekijät pitävät yhteyttä toisiinsa sähköisesti rajojen yli. Peitetoiminta on tärkeä salainen tiedonhankintakeino tällaisten rikosten estämiseksi, mutta operaatiot kestävät tyypillisesti pitkään. Nopeasti etenevässä uhkatilanteessa tietoa tarvitaan nopeammin kuin peitetoiminnalla on mahdollista saada.

Kotirauhan suojaan puuttuviin Rajavartiolaitoksen rikostiedustelukeinoihin on esitetty maltillinen ratkaisu. Suunnitelmallista tarkkailua, teknistä katselua, teknistä kuuntelua ja paikkatiedustelua ei saisi kohdistaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan. Peitelty tiedonhankinta asunnossa olisi mahdollista vain, jos asunnossa asuva itse aktiivisesti myötävaikuttaisi asuntoon sisäänkäyntiin tai siellä oleskeluun. Tietolähde sen sijaan voisi toimia myös kohdehenkilön kotona, ja asuntoon voitaisiin tehdä esimerkiksi teknisen laitetarkkailun ja telekuuntelun vaatimia teknisiä asennuksia.

Uusien rikostiedustelukeinojen käytöstä päättäisi pääsääntöisesti tuomioistuin. Kiiretilanteessa rikostiedusteluun perehtynyt pidättämiseen oikeutettu virkamies voisi päättää eräiden keinojen käytöstä, mutta asia olisi saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi viimeistään 24 tunnin kuluessa. Jos tuomioistuin katsoisi, ettei edellytyksiä olisi ollut, rikostiedustelukeinon käyttö olisi lopetettava ja kertynyt aineisto hävitettävä heti. Muihin kuin kotirauhan suojaamiin tiloihin kohdistuvasta teknisestä kuuntelusta, katselusta ja paikkatiedustelusta sekä muissa laeissa yksilöidyistä rikostiedustelukeinoista päättäisi rikostiedusteluun perehtynyt pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tietolähdetoiminnasta päättäisi Rajavartiolaitoksen esikunnan oikeudellisen osaston osastopäällikkö tai apulaisosastopäällikkö. Yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta ja valeostosta päättäisi keskusrikospoliisin päällikkö.

Arvoisa puhemies! Toiseksi esityksessä ehdotetaan uusia salaisia tiedonhankintakeinoja rikosten estämiseen. Rajavartiolaitokselle ehdotetaan oikeutta paikkatiedusteluun myös rikosten estämiseksi. Paikkatiedustelulla tarkoitetaan tiedonhankintaa, jossa tiettyyn paikkaan mennään salaa etsimään tai tarkastamaan rikoksen estämisen kannalta tarpeellista esinettä, asiakirjaa, tietoa tai muuta seikkaa. Vakituisessa asunnossa paikkatiedustelu ei olisi sallittua.

Lakiin lisättäisiin myös säännökset osallistuvan tietolähteen käytöstä. Tietolähde voisi Rajavartiolaitoksen ohjauksessa ja valvonnassa osallistua rikolliseen toimintaan esimerkiksi hankkimalla toimitiloja, kuljettamalla henkilöitä tai tavaroita taikka hoitamalla raha-asioita. Osallistuvan tietolähteen käytön edellytykset olisivat tiukat.

Kolmas uusi salainen tiedonhankintakeino olisi sijaintitiedon hankkiminen. Nykyisin sijaintitietoja on pyydetty palveluntarjoajilta lähinnä televalvontaa koskevien säännösten nojalla, ja oikeustila on ollut osin epäselvä. Jatkossa Rajavartiolaitoksella olisi selkeä oikeus saada teknisesti tallentuvaa sijaintitietoa teleyrityksiltä tai muilta palveluntarjoajilta. Keinoa voitaisiin pääsääntöisesti käyttää sellaisten rikosten estämiseen, joista säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, ja siitä päättäisi tuomioistuin. Lisäksi Rajavartiolaitos saisi oikeuden telekuunteluun törkeän laittoman maahantulon järjestämisen, ihmiskaupan ja törkeän ihmiskaupan estämiseksi.

Arvoisa puhemies! Ehkä tässä kohtaa selvennän hiukan: tässä esityksessä on sekä rikostiedustelukeinoja, jotka vaativat sen perustuslain 10 §:n muutoksen, ja tässä on aivan tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisia toimivaltuuksia, jotka tulevat sinne rikostorjuntalakiin, eri lakiin Rajavartiolaitokselle. Niitä siis voidaan käyttää silloin, kun estetään rikosta ja on jo ikään kuin rikosepäily olemassa. Tämä selvennyksenä.

Arvoisa puhemies! Järjestäytynyt rikollisuus on muuttunut viime vuosina nopeasti. Hierarkkisten ryhmien sijaan toimitaan yhä useammin verkostoina, rikollisia palveluita ostetaan ja apuna käytetään eri alojen ammattilaisia. Muiden Pohjoismaiden kokemukset ovat osoittaneet, että haitalliset kehityskulut on pysäytettävä ajoissa, sillä myöhemmin se on huomattavasti vaikeampaa.

Esityksen taloudelliset vaikutukset jäävät vähäisiksi. Esitys voidaan toimeenpanna Rajavartiolaitoksella jo myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2027. Perustuslain muutosta edellyttävien säännösten aikataulu riippuu kuitenkin siitä, miten perustuslain 10 §:n muutos käsitellään. Jos se käsitellään kiireellisessä järjestyksessä, nämäkin säännökset voisivat tulla voimaan kesäkuussa 2027.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ja itse asiassa koko eduskunnan vastuulla on huolehtia Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Tämä lakiesitys on yksi toimi, jolla hallitus kehittää Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia turvallisuusympäristön vaatimusten mukaisiksi ja vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi. Tämä täydentävä esitys antaa yhdessä alkuperäisen esityksen kanssa Rajavartiolaitokselle ne välineet, joita rajat ylittävän vakavan rikollisuuden torjunta tämän päivän ja huomisen turvallisuusympäristössä vaatii. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten menemme puhujalistaan. Edustaja Koulumies.

18.21 **Terhi Koulumies kok:** Arvoisa puhemies! Vähän tätä aihepiiriä on jo aiemmin liipattu aiemmassa asiakohdassa, mutta sanonpa vain sen, että jos pitää valita, kumpi on tärkeämpää, ihmisten oikeus olla turvassa Suomessa vai pahojen rikollisten oikeus suunnitella vakavia rikoksia ilman, että viranomaiset niitä häiritsevät, niin eihän tuo ole mikään vaikea valinta. Suomalaisten turvallisuus menee kyllä kaiken edelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.22 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö Suomen turvallisuusympäristö olisi muuttunut perusteellisesti viime vuosien aikana. Laiton maahantulo, ihmiskauppa ja kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus toimivat yhä useammin rajat ylittävissä verkostoissa, joissa rikosten suunnittelu ja ohjaaminen tapahtuvat ennen kuin viranomaisilla on varsinaista rikosepäilyä. Tähän haasteeseen tämä esitys vastaa vahvistamalla Rajavartiolaitoksen rikostiedusteluvaltuuksia ja antamalla käyttöön uusia keinoja vakavan rikollisuuden tunnistamiseen ja estämiseen nykyistä aikaisemmassa vaiheessa.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä Rajavartiolaitokselle annettaisiin mahdollisuus käyttää muun muassa paikkatiedusteluun osallistuvaa tietolähdettä, sijaintitietojen hankintaa sekä eräitä muita tiedonhankintakeinoja silloin, kun kyse on vakavasta järjestäytyneestä ja yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavasta rikollisuudesta. Näiden keinojen tarkoituksena ei ole lisätä tavallisten kansalaisten valvontaa vaan parantaa viranomaisten kykyä torjua ihmiskauppaa, ihmissalakuljetusta ja muuta vakavaa rajat ylittävää rikollisuutta jo ennen kuin rikokset ehtivät toteutua. Kyse on samoista muutoksista, joilla olemme päivittäneet muutakin viranomaistiedusteluun liittyvää lainsäädäntöä. Rajat eivät voi jäädä jälkeen tämän ajan käytännöistä. Hyvin hoidettu työ rajalla estää rikollisuutta ja uhkia pääsemästä pidemmälle. Siksi rajaturvallisuuslaitos ei voi jäädä paitsioon tiedustelulainsäädäntöä päivitettäessä.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus syntyy ennen kaikkea ennakoinnista. Mitä aikaisemmin viranomaiset pystyvät tunnistamaan rikollisverkostojen toiminnan, sitä paremmin voidaan suojella rikosten uhreja, torjua ihmiskauppaa ja ehkäistä järjestäytyneen rikollisuuden vaikutuksia yhteiskunnassa. Siksi pidän tätä esitystä tarpeellisena ja perusteltuna osana Suomen sisäisen turvallisuuden vahvistamista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.25 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies, kunnioitettu ministeri! Esityksellä vahvistetaan Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia torjua vakavaa ja järjestäytynyttä rajat ylittävää rikollisuutta. Uudet tiedonhankintavaltuudet, kuten salainen paikkatiedustelu, sijaintitietojen hankkiminen ja osallistuvan tietolähteen käyttö, parantavat viranomaisten mahdollisuuksia tunnistaa rikollisverkostojen toimintaa ja niiden taustalla olevia johtajia ja rahoittajia. Erityisen tärkeää on puuttua laittoman maahantulon järjestämiseen ja ihmiskauppaan jo varhaisessa vaiheessa. Yksittäisten kuljettajien ja välittäjien kiinni ottaminen ei yksin riitä, jos verkostojen johtajat ja rahoittajat jäävät toiminnan ulkopuolelle. Esityksellä vahvistetaan Rajavartiolaitoksen toimintaedellytyksiä ja parannetaan mahdollisuuksia puuttua vakavaan rikollisuuteen jo varhaisessa vaiheessa. Samalla varmistetaan, että uusia toimivaltuuksia käytetään tarkasti laissa säädetyissä rajoissa.

Erinomaista työtä, sisäministeri Rantanen, Suomen turvallisuuden eteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

18.26 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus vahvistaa Rajavartiolaitoksen toimintakykyä puuttua laittomaan maahantuloon, ihmiskauppaan ja vakavaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen, kuten täällä salissa on todettu. Tämä on konkreettinen esimerkki siitä, mitä hallitus tekee Suomen ja suomalaisten turvallisuuden parantamiseksi. Uudet paikkatiedustelua sekä osallistuvan tietolähteen käyttöä koskevat toimivaltuudet ovat erityisen merkityksellisiä Rajavartiolaitokselle, jotta se voi puuttua järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan. Esityksessä on arvioitu, että uusi toimivaltuus tehostaa rikosten torjuntaa. Laittoman maahantulon järjestäminen ja ihmiskauppa ovat lähes poikkeuksetta piilorikollisuutta, jonka rikosten paljastaminen ja toiminnan estäminen ja selvittäminen edellyttävät viranomaisten aktiivisia toimenpiteitä ja jo varsinaista esitutkintaa edeltävää tiedonhankintaa ja rikostiedustelua.

Kokoomus on tällä hallituskaudella johdonmukaisesti edistänyt yhteiskunnan turvallisuutta edistäviä toimia, ja tämän esityksen näen yhtenä osana tätä kokonaisuutta. Rikollisverkostot hyödyntävät teknologiaa ja kansainvälisiä verkostoja. Silloin myös viranomaisilla on oltava ajanmukaiset keinot vastata tähän uhkaan. Ihmiskauppa on yksi vakavimmista ihmisarvoa loukkaavista rikoksista. Hallitus vahvistaa viranomaisten kykyä tunnistaa ja paljastaa nämä rikokset aiempaa tehokkaammin.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi kiinnitän huomiota siihen, että tämä on osa johdonmukaista kokonaisuutta myös sen valossa, että kokoomuksen tavoiteohjelmakin jo linjaa, että haluamme vahvistaa Rajavartiolaitoksen toimintakykyä. Haluamme varmistaa, että rajavalvonnasta ja sisäisestä turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla on käytössään paras mahdollinen teknologinen ja kalustollinen kyvykkyys huolehtia Suomen turvallisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

18.29 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Kuten tässä taidettiin jo aikaisemminkin puhua, on sekä hallituksen että itse asiassa koko eduskunnan velvollisuus huolehtia tässä turvallisuustilanteessa, jonka me nyt näemme ja jota voidaan ennakoida näkevämme, siitä, että meidän turvallisuusviranomaisillamme on mahdollisuus toimia

tässä kentässä. On tietysti ihan selvää, että me olemme joutuneet tällä hallituskaudella säätämään myös hyvin nopealla aikataululla tähän turvallisuustilanteeseen aivan välttämättömiä toimivaltuuksia. Nämä eivät tule aivan niin nopealla aikataululla, näitä on valmisteltu jo pidempään, mutta pidän äärimmäisen tärkeänä sitä, että me huolehdimme niin varsinaisen tiedustelupuolen eli sotilas- ja siviilitiedustelun kuin meidän viranomaisten toimivaltuuksista, jotka liittyvät siihen tiedonhankintaan nimenomaan ennen kuin jotakin on tapahtunut. Mielestäni nämä on äärimmäisen tärkeää nyt tässä kohtaa hoitaa loppuun asti, ja itse luotan kyllä eduskunnan viisauteen. Kun tulee kysymys turvallisuudesta, suomalaisten ja Suomen turvallisuudesta, niin me kykenemme ja olemme monesti pystyneet yli hallitus—oppositio-rajojen tekemään tässä talossa yhteistyötä ja huolehtimaan siitä, että ei jää ainakaan meistä kiinni se, että voitaisiin pitää parhaalla mahdollisella tavalla Suomesta ja suomalaisista huolta ja ennaltaehkäistä turvallisuusuhkia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkön vähittäismyynnin hintasääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 322/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.31 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuoden 2022 energiakriisi osoitti, että sähkön hinta voi nousta nopeasti tasolle, joka aiheuttaa vakavia ongelmia. Tällä esityksellä varaudutaan ennakolta siihen, että poikkeuksellisessa hintakriisissä kotitalouksien sähkölaskuja voidaan tarvittaessa kohtuullistaa nopeasti. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähkön vähittäismyynnin hintasääntelystä sähkön hintakriisin aikana sekä tehtäväksi siihen liittyvät muutokset muuhun lainsäädäntöön.

Esitys on ennen kaikkea varautumislaki. Siinä ei ehdoteta pysyvää hintasääntelyä eikä päätetä nyt julkisten varojen käyttämisestä sähkön hinnan tukemiseen. Sen sijaan luodaan oikeudelliset ja tekniset valmiudet hintasääntelyyn. Hintasääntely ei käynnisty automaattisesti. Ensin Euroopan unionin neuvoston olisi julistettava Suomea koskeva sähkön hintakriisi. Tämä edellyttäisi sitä, että tukkumarkkinoiden keskihinta olisi vähintään 2,5-kertainen edeltävän viiden vuoden keskiarvoon nähden ja vähintään 180

euroa megawattitunnilta. Lisäksi tulisi olla odotettavissa, että tilanne jatkuisi vähintään kuusi kuukautta. Lisäksi edellytettäisiin sitä, että vähittäishintojen nousu olisi noin 70 prosenttia ja tilanteen odotettaisiin jatkuvan vähintään kolmen kuukauden ajan. Tämän jälkeen eduskunta päättäisi, osoitetaanko hintasääntelyyn määrärahaa ja minkä suuruinen se olisi. Valtioneuvosto päättäisi sääntelyn käyttöönotosta, kestosta ja tasosta eduskunnan osoittaman määrärahan rajoissa.

Hintasääntely koskisi luonnollisen henkilön nimissä olevia sähkönmyyntisopimuksia. Sääntelyn vaikutus näkyisi suoraan sähkölaskussa ilman erillistä hakemusta. Se koskisi vain osaa kulutuksesta, enintään 80:tä prosenttia, jotta kannustin sähkön säästämiseen säilyisi. Valtio korvaisi sähkönmyyjille alihintaisista toimituksista aiheutuvan menetyksen. Esityksen laskennallisessa esimerkissä 10 sentin tuki kilowattitunnilta merkitsisi valtiolle kuuden talvikuukauden aikana noin 720 miljoonan euron korvausmenoja, jotka maksettaisiin vähittäismyyjille alihintaisista toimituksista. Korvaukset maksettaisiin sähkönmyyjille, mutta taloudellinen hyöty koituisi loppukäyttäjille matalampana sähkölaskuna. Haittavaikutuksia rajoitettaisiin hintasääntelyn korkealla kynnyksellä, sen määräaikaisuudella, tuettavan kulutuksen määrän rajauksella ja tukikatolla.

Arvoisa puhemies! Järjestelmä suojaisi kotitalouksia korkeilta sähkön hinnoilta poikkeuksellisissa tilanteissa. Joidenkin kotitalouksien välttämättömät sähköenergiakustannukset voivat kriisissä kasvaa hyvin suuriksi, kuten sähkölämmitteisissä kotitalouksissa. On perusteltua ehkäistä kotitalouksien laaja-alaisia maksuvalmiusongelmia jo ennen kuin niiden taloudellinen asema heikkenee toimeentulotuen tasolle. Valmiudet kriisiin on rakennettava ennakolta, sillä oikeudellista sääntelyä ja tarvittavia tietojärjestelmiä ei voida toteuttaa riittävän nopeasti kriisin jo alettua. Ilman ennakkovalmistautumista tuki ei vaikuttaisi sähkölaskuihin silloin, kun sitä tarvitaan. Siksi hintasääntelyyn varauduttaisiin jo nyt.

Esityksellä turvataan markkinaehtoisuus pääsääntönä mutta luodaan poikkeuksellisen vakavan hintakriisin varalle rajattu, määräaikainen ja valtiontaloudellisesti hallittava toimintamalli. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2027. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten menemme puhujalistaan. — Edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

18.35 **Terhi Koulumies kok:** Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä, että tämmöinen laki on tehty, vaikka tämä koskeekin tämmöisiä aika äärimmäisiä poikkeustilanteita. Sitten minä olen ylipäänsä huolissani siitä, mikä on sähkön saatavuus ja hinta, jos tulee jotakin yllättävää: on tyyntä, kova pakkanen ja niin edelleen. Toivon, että erityisesti näihin datakeskuksiin liittyen edellytettäisiin selkeästi niiltä sitä omaa sähköntuotantoa. Kun edustaja Vestman on tehnyt niin hyvän lakialoitteen, jonka minä itsekin allekirjoitin, niin minä toivon, että se lakialoite myöskin hyväksyttäisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.35 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on ennen kaikkea huoltovarmuuden ja ihmisten arjen turvallisuuden näkökulmasta tärkeä ja erittäin ajankohtainen. Vuoden 2022 energiakriisi osoitti, kuinka haavoittuvia kotitaloudet voivat

olla tilanteessa, jossa sähkön hinta nousee poikkeuksellisen korkeaksi. Siksi meidän on esitettävä ratkaisuja vastaaviin tilanteisiin jo ennen kuin kriisi on päällä. Tämän esityksen tavoitteena on luoda valmiit puitteet näitä tilanteita varten, jotta Suomi pystyy reagoimaan nopeasti silloin, kun Euroopan unionin neuvosto toteaa Suomea koskevan sähkön hintakriisin. Tavoitteena on kohtuullistaa sähkökustannuksia ja suojata kotitalouksia vastaavan vakavan hintakriisin aikana.

Arvoisa puhemies! Pidän hyvänä sitä, että tämä hallitus varautuu uhkiin ja riskeihin etukäteen, ja se tapahtuu syvän rauhantilan aikana. Hintakattoa ei otettaisi käyttöön normaalitilanteissa vaan vasta poikkeuksellisissa oloissa ja erillisellä päätöksellä. Lisäksi tuki näkyisi suoraan sähkölaskuissa, jolloin ihmisten ei tarvitsisi odottaa jälkikäteisiä korvauksia tai hakea erillisiä tukia keskellä kriisiä. Näin myös vältetään ylimääräistä byrokratiaa. Ehdotettu hintasääntely myös rajataan tässä koskemaan kriisiaikaa, ja järjestelmä rakennetaan siten, että se voidaan ottaa käyttöön nopeasti mutta hallitusti. Tämä on järkevää varautumista epävarmaan tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Suomessa sähkö on yhä tärkeämpi osa arjen perusturvaa. Lämmitys, tietoliikenneyhteydet, sähköautot ja monet muut palvelut ovat riippuvaisia kohtuuhintaisesta sähköstä. Pohjois-Suomessa, jossa lämmityskaudet ovat pitkiä ja etäisyydet suuria, sähkön hinnan hallitsemattomalla nousulla voi olla erityisen vakavia vaikutuksia kotitalouksien toimeentuloon. Siksi tämä esitys on merkittävä arjen turvallisuusteko. Samalla on tärkeää huomata, että esityksessä pyritään turvaamaan myös sähkön toimitusvarmuus ja markkinoiden toimivuus. Nekin ovat tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Turvallinen Suomi tarkoittaa myös sitä, että ihmiset voivat luottaa siihen, että valot pysyvät päällä ja koti lämpimänä myös vaikeina aikoina. Tästä näkökulmasta pidän hallituksen esitystä perusteltuna ja kannatettavana osana Suomen huoltovarmuuden vahvistamista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

18.40 **Oras Tynkkynen vihr:** Arvoisa puhemies! Sähkön pörssihinta heilahtelee nykyään merkittävästi, ja sähkön hinta voi nousta kestämättömiin lukemiin erityisesti energiakriiseissä, kuten tässä tuoreimmassa, joka nähtiin Venäjän aloittaman raakalaismaisen hyökkäyssodan jälkeen, tai silloin kun riittävän moni ikävä asia osuu yhtä aikaa, tyypillisesti silloin kun meillä on talvella paukkupakkaset, pitempi tuuleton tai vähätuulinen jakso ja sitten jokin sähkön tuotantolaitos tai siirtoyhteys vikaantuu. Tapoja suojautua näiltä pörssihintojen piikeiltä on sekä yrityksillä että kuluttajilla monia: kiinteähintaiset sopimukset tarkoittavat sitä, että kuluttajan ei tarvitse maksaa yhtään sen kovempaa hintaa sähköstään silloin kun pörssissä hinta on tapissa, kulutusjousto tarjoaa mahdollisuuden vähentää kulutusta silloin kun sähkö on erityisen kallista, yritykset voivat valita Mankala-periaatteella tuotettua sähköä, jolloin ei tarvitse pörssin kautta sitä sähkön hintaa hakea, ja viime aikoina paljon isot sähkönkuluttajat ovat nojanneet PPA-sopimuksiin eli pitempikestoisiin hankintasopimuksiin, joilla voidaan myös varmistaa, että sähkön hinta pysyy ennakoitavana ja hallittavana. Jos ei siis halua altistua pörssisähkön hintapiikeille, niin ei ole pakko. No, tästä huolimatta on aivan hyvät perusteet yrittää rajata niitä tilanteita, joissa sähkön pörssihinta nousee joissakin poikkeustapauksissa erityisen

korkealle, ja hallituksen esitys toki myös perustuu EU-direktiiviin, joten se on täällä syytä kansallisesti toimeenpanna.

Haluan kuitenkin nostaa esiin kolme huolta tai riskiä tästä esitetystä mallista:

Ensimmäinen liittyy hintalappuun: Niin kuin kaikki tässä salissa hyvin tietävät, valtio velkaantuu vuositasolla yli 12 miljardia euroa, ja meillä on seuraavalla vaalikaudella edessä arviolta kahdeksasta ehkä 12 miljardiin euroon ulottuva valtiontalouden sopeuttamisurakka. Tässä julkisen talouden tilanteessa onko juuri sähkön hintatuki se, mihin haluamme käyttää lisää rahaa? Ministeri käytti puheenvuorossaan esimerkkinä sitä, että hintalappu voisi olla jossakin tapauksessa suuruusluokkaa 800 miljoonaa euroa — se on, kuulkaa kollegat, paljon rahaa tilanteessa, jossa yritetään raapia tarvittavia sopeutustoimia vähän jokaisen viimeisenkin kiven alta.

Toinen huoleni liittyy tämän tuen kohdentumiseen: Tällä tuella pystyttäisiin auttamaan sähkön kovista hinnoista kärsiviä pienituloisia, mutta itse asiassa merkittävä osa euromääräisestä hyödystä valuisi suurituloisille tai muuten aivan hyvin pärjääville. Tuki kohdistuisi sähkönkulutukseen, ei siis tarpeen perusteella. Vihreiden periaatteena on ollut, että energiakriiseissä ja muissa vaikeissa tilanteissa pitää tukea ihmisiä, ei polttoaineita tai energiaa tai sähköä. Kun ministeri aivan oikein tässä esittelypuheenvuorossaan totesi, että erilaiset kriisiaikojen tukimekanismit pitää laatia hyvän sään aikana, koska kriisin keskellä on liian myöhäistä, niin kysynpä vain: minkä takia ei ole saatu aikaan sitä edellisen eduskunnan yksimielisesti edellyttämää tukivälinettä, jolla tukea voitaisiin kohdentaa nykyistä paremmin tarpeen mukaan? Esimerkkinä pienituloisille ihmisille, jotka asuvat sähkölämmitteisissä omakotitaloissa — tyypillinen esimerkki ihmisryhmästä, joka on erityisen haavoittuva sellaisissa tilanteissa, joissa sähkön hinta on korkea. Minun kaltaiseni ihmiset eivät tarvitse pennin latia valtiolta lisää tukea silloinkaan kun sähkön hinta on tapissaan, mutta meillä on Suomessa paljon pienituloisia ihmisiä, jotka sitä tukea aivan oikeutetusti tarvitsisivat. Tässä taloustilanteessa kaikki tuki pitäisi onnistua kohdentamaan sinne, missä se tarve on todellinen ja suurin.

Kolmas huoleni liittyy markkinoiden ronkkimiseen:

Tässä esityksessä puhutaan aika huolettomasti hintasääntelystä, vaikka tosiasiallisesti on kyse siis vähittäismyyntihintojen sääntelystä eikä sähkön hinnasta tukkumarkkinoilla, ja sekin on rajattu hyvin poikkeuksellisiin olosuhteisiin. Ei ole ennakoitavissa, että tätä sääntelyä itse asiassa tultaisiin käyttämään ihan kovinkaan todennäköisesti normaalioloissa. Yhtä kaikki kyse on hintasääntelystä, ja se on osa laajempaa keskustelua, jossa joko todellisia tai kuviteltuja ongelmia sähkömarkkinoilla poliitikot intoutuvat ratkaisemaan sellaisilla keinoilla, joista valitettavasti voi usein todeta, että lääke saattaa olla pahempi kuin itse tauti. Vaarallisinta on se, jos onnistutaan ronkkimaan sähkön hinnanmuodostusta tavalla, joka vähentää kannustimia investoida uuteen tuotantoon ja sitä kautta päinvastoin pahentaa sähkön riittävyyteen ja korkeisiin hintoihin liittyviä ongelmia. Tässä esityksessä en näe tällaisia piirteitä, mutta poliittisessa keskustelussa valitettavasti osoitetaan usein harrastuneisuutta myös tämän kaltaisten ehdotusten tekemiseen.

Samoin poliittisessa keskustelussa valitettavan usein aika huolettomasti heitellään erilaisia tukia sähkömarkkinoilla, jotka ovat toimineet 90-luvusta asti vapaasti ja kilpaillusti niin, että meillä on nykyään Suomessa vuodesta riippuen joko EU:n halvin tai toiseksi halvin sähkö, ja sen lisäksi meillä on sähköjärjestelmä, joka on yli 95-prosenttisesti fossiilisista polttoaineista vapaa. Millä tahansa mittarilla tätä meidän nykyistä järjestelmää voi pitää aivan verrattomana menestystarinana, ja se on osittain juuri sen ansiota, että

meillä on ollut toimivat, vapaat markkinat, joita ei ole lähdetty liikaa ronkkimaan, toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa, joissa on rakennettu tukea tuen päälle.

Huoleni on, että jos vaikka tulevana talvena sähkön hinnat saattavat olla ajoittain aika korkeita ja vaalitkin vielä lähestyvät, niin poliitikoilla alkaa paine heitellä erilaisia ehdotuksia, joilla saatetaan ronkkia ja pilata tämä toimiva markkina, ja sellaisia esityksiä saattaa tulla turhaan lisää.

Meillä ei siis kannata rikkoa sellaista, mikä on ehjää. Meillä on ollut toimiva malli Suomessa, ja tämä esitys tekee siihen aika tarkkaan rajattuja poikkeuksia. Niitten kanssa voidaan elää, mutta varoisin menemästä kovin paljon pitemmälle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.46 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Tynkkyselle erinomaisesta puheenvuorosta. Joskus kirjoitin semmoisen kirjoituksen, jossa pohdiskelin todellista todellisuutta ja poliittista todellisuutta, ja tuossa oli ehkä vähän aineksia siihen, ja varsinkin kun vaalit lähestyvät.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunnossahan tuli esille myös tämä markkinamekanismeihin puuttuminen, vaikka KKV lopulta sitten sinänsä päätyy siihen, että tähän tällaisessa rajatussa tilanteessa on tarvetta.

Vielä sitten semmoinen käytännön kokemus: Meillä on kotona kiinteähintainen sopimus, ja nyt uusin sitä, mutta otti muuten koville saada sähköyhtiöstä ihan pelkkä kiinteähintainen. Piti varmaan varttitunti käydä sitä keskustelua sen myyjän kanssa, joka halusi koko ajan myydä siihen joitakin muita elementtejä. Mutta kyllä se sitten lopulta onnistui.

Sellainen konkreettinen kysymys: Tässähän alun perin oli ajatus, että tässä ovat pienet, pk-yritykset mukana, ja silloin se olisi tarkoittanut, että maatilat olisivat todennäköisesti päässeet siihen tavalla tai toisella. No, nyt varmasti ihan perustellusti ne jäivät siitä pois, koska siellä tämmöisiä lisäselvityksiä tarvitaan niihin, mutta miten se käytännössä nyt menee jatkossa, koska maatiloja voi olla henkilötunnuksen takana tai voi olla Y-tunnuksen takana, ja sitten on erilaisia yhtiömuotoja? Pystyttekö, ministeri, kertomaan, miten nyt tässä vaiheessa tätä on suunniteltu tehtäväksi, koska me ymmärretään maatilat — ja moni muu toimiala, vähättelemättä niitä ollenkaan, voi olla samassa tilanteessa — huoltovarmuuden ja monen muun asian näkökulmasta. Minkälainen näkymä on näiden osalta tämmöisessä tilanteessa, miten niitä tullaan hoitamaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.48 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan lainsäädännöllisiä puitteita sähkön hintasääntelyn käyttöönotolle poikkeuksellisen hintakriisin aikana. Taustalla vaikuttaa EU:n sähkömarkkinadirektiivi, joka mahdollistaa väliaikaiset tukitoimet jäsenmaille. Esityksen tavoitteena on helpottaa kotitalouksien sähkökustannuksia tilanteissa, joissa korkeat sähkölaskut lisäävät ihmisten arjen taloudellista painetta.

Sähköenergian hinnan lisäksi kotitalouksien menoja kasvattavat sähkönsiirtomaksut ja muut asumisen kustannukset. Esityksellä pyritään kuitenkin vaikuttamaan nimenomaan sähköenergian hintaan ja sitä kautta helpottamaan kotitalouksien kokonaiskustannuksia.

Hintasäätely kattaisi enintään 80 prosenttia kotitalouden mediaanikulutuksesta, jotta energiankulutuksen kasvattamiseen ei syntyisi kannustimia. Käyttöönotto edellyttäisi ensin EU-neuvoston päätöstä hintakriisistä. Tämän jälkeen valtioneuvosto voisi päättää hintasäätelyn käyttöönotosta eduskunnan osoittaman määrärahan puitteissa.

Esityksessä huomionarvoista on, että pienyritykset jäisivät tuen ulkopuolelle, vaikka EU:n sääntely mahdollistaisi niiden tukemisen. Myös osa taloyhtiöiden kautta sähköä käyttävistä kotitalouksista jäisi järjestelmän ulkopuolelle. Edellisessä puheenvuorossa edustaja jo kysyikin ministeriltä näistä, ja myös oma kysymykseni on samansuuntainen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

18.50 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä keskustelussa esitettiin erittäin hyviä huomioita. Tietenkin tässä aina toivoisi, että kun edes tämmöisiä poikkeuksellisiin tilanteisiin tulevia mahdollisia sääntelyitä tai tukia tehdään, niin siinä voisi olla jonkunlaista tarveharkintaa. Se toinen kääntöpuoli tietenkin on sitten vain se, että jos ne kohdennettaisiin esimerkiksi taloudellisen aseman perusteella, niin siihen pitäisi yhdistää ajantasaista tietoa kotitalouden tuloista, varoista ja perhesuhteista. Se taas voisi johtaa erilaisiin vääränlaisiinkin kannustimiin, ja se olisi huomattavasti monimutkaisempi ja hallinnollisesti kuormittavampi. Tämän ajatuksena on ollut nimenomaan se, että jos tällainen poikkeuksellinen tilanne sitten jossain teoreettisessa tulevaisuudessa tapahtuisi, niin se olisi helposti ja nopeasti käyttöön otettava.

Mitä tulee näihin pieniin yrityksiin tai maatiloihin, niin tässähän rajaus on se, että jos sähkösopimus on tehty luonnollisen henkilön nimissä, niin silloin tämä tuki pätee. Pääosinhan ne ovat siis kotitalouksia. Toki voihan olla, että jollain maatilallakin sähkösopimus on luonnollisen henkilön nimissä, mutta jatkovalmistelua on alettu tekemään nimenomaan näiden pienempien yritysten ja maatilojen osalta. Nämä pienet yritykset ja sitä myötä myös maatilat olivat myös lausuntoversiossa mukana, mutta todettiin, että siihen tarvitaan vielä lisää arviointia ja selvitystä, mihin se rajataan, koska se ei ole mitenkään itsestään selvä ja helppo kysymys vaan olisi vaatinut erilaisia määrittelyjä vielä lisää ja tällä aikataululla niitä ei olisi ehditty tehdä, joten päädyttiin nyt siihen, että tehdään tämä, tuodaan tämä ensivaiheessa.

Toivottavasti sitten tuleva hallitus voi ottaa tämän valmistelutyön huomioon, mitä nyt ministeriössä on tehty, ja arvioida sitten tulevia tarpeita myös pienyritysten ja muiden sähkönkäyttäjien osalta. Toki tähänkin voi tehdä muutoksia niin halutessaan. Eihän tässä ole välttämättä juuri näin mentävä, mutta toki tämä, niin kuin tässä edustaja Tynkkynen totesi, perustuu direktiiviin ja on tarkoitettu ennen kaikkea erittäin poikkeuksellisiin, vaikeisiin tilanteisiin.

Se on tietenkin hyvä todeta, että silloin vuonna 22 Venäjän aloitettua raakalaismaisen hyökkäyssotansa Ukrainaan ei ollut näin hyvää tilannetta kuin meillä nyt on. Vaikka ensi talvena tulisi hintapiikkejä, niin nyt edelleen on saatavilla noin kymmenen sentin kilowattituntihintaan kiinteitä sopimuksia määräajaksi. Silloin näin ei ollut, vaan kaikkien sopimusten hinnat nousivat, niin toistaiseksi voimassa olevien kuin määräaikaisten hinnat, sellaisiksi, että monille, varsinkin juuri sähkölämmitteisissä taloissa asuville pienituloisille tai keskituloisillekin, ne hinnat olivat todella kovia.

Eli tässä varaudutaan sen tyyppiseen tilanteeseen, että kuluttajalla ei oikein enää ole niin sanotusti vaihtoehtoja. Silloin tämmöinen voitaisiin ottaa käyttöön. Se toki vaatii sen lisäksi, että Euroopan neuvosto — eli käytännössä siis todennäköisesti energianeuvosto — tällaisen päätöksen tekisi, joten myös Suomessa pitää päättää tämä ottaa käyttöön. Eli eduskunnan pitää osoittaa siihen ensin määrärahat, ja vasta sitten se voidaan ottaa käyttöön niiden määrärahojen puitteissa.

Eli tässä on aika monta lukkoa ennen kuin tämä tulee käyttöön. Nyt tällä sääntelyllä nimenomaisesti halutaan varmistaa se, että jos sellainen poikkeuksellinen tilanne tulisi, niin sitten se on mahdollista. Väitän, että sellaisessa tilanteessa meillä on paljon muitakin ongelmia kuin valtiontalouden velkaantuminen. Olen luonnollisesti huolissani aivan samasta asiasta, kuinka paljon tämä maksaisi, mutta olen varma, että jos me sellaisessa tilanteessa olisimme, niin voisi olla aika monta muutakin haastetta.

Toki toivon, että tätä ei tarvitse koskaan ottaa käyttöön siitä huolimatta, että me tämän lain nyt teemme. Se on varmuuden varalle siihen tulevaisuuteen, poikkeukselliseen tilanteeseen varautumiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Edustaja Strandman.

18.54 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän lämpimästi ministeriä tästä selvityksestä ja myöskin siitä, että siellä on valmistelussa tämä pienyrittäjien asema. Toivon, että se sitten myös siellä tulevassa hallitusohjelmassa selkeästi tuodaan esille.

Tämä on erittäin hyvä asia tässä vaiheessa ja valmistautumista. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi

Hallituksen esitys HE 327/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja mikäli puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.54 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi irtisanoo Euroopan energiaperuskirjasta vuonna 1994 tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän energiatehokkuutta ja ympäristönäkökohtia koskevan pöytäkirjan Suomen

toimivallan osalta. Samalla esitetään kumottavaksi sopimuksen voimaansaattamista koskeva laki.

Energiaperuskirjasopimus on energia-alan investointisuoja-, kauppa- ja kauttakulkusopimus, jonka tavoitteena on edistää kansainvälistä energiayhteistyötä sekä luoda vakaa toimintaympäristö energia-alan investoinneille. Suomi liittyi sopimukseen vuonna 1997. Sopimuksen tarkoituksena on luoda oikeudellinen perusta vastavuoroiseen täydentävyyteen ja monenpuoliseen etuun perustuvalle energia-alan pitkäaikaiselle yhteistyölle. Sen tavoitteena on todettu olleen tukea erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan sekä entisen Neuvostoliiton alueen energiasektorin kehitystä ja markkinatalouteen siirtymistä.

Arvoisa puhemies! Energiaperuskirjasopimuksen uudistamisesta neuvoteltiin useiden vuosien ajan. Uudistuksella pyrittiin muun muassa selkeyttämään investointisuojaa, vahvistamaan valtioiden sääntelyoikeutta sekä ottamaan paremmin huomioon energiajärjestelmän muutokset ja puhtaan siirtymän tarpeet. Uudistamisneuvotteluissa saavutettiin periaatteellinen neuvottelutulos vuonna 2022. Sopimusuudistus hyväksyttiin joulukuussa 2024, mutta sen voimaantulo edellyttää laajaa kansainvälistä ratifiointia. Euroopan unionissa ei saavutettu yhteistä ratkaisua sopimusuudistuksen hyväksymisestä siitä huolimatta, että lopputulos vastasi pitkälti unionin neuvotteluille asettamia tavoitteita. EU ja Euratom ovat irtisanoutuneet sopimuksesta. Lisäksi sopimuksen ovat irtisanoneet 15 EU-jäsenvaltiota sekä Yhdistyneet kansakunnat, Islanti ja Moldova.

Arvoisa puhemies! Tiivis yhteistyö kumppanimaiden kanssa, hyvät kansainväliset suhteet sekä moninkeskisen kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja vahvistaminen ovat Suomen kansainvälisten suhteiden kulmakiviä. Nykytilanteessa katsotaan kuitenkin, että myös Suomen on tarkoituksenmukaista irtisanoa energiaperuskirjasta tehty sopimus. Hallituksen näkemyksen mukaan uudistamattoman sopimuksen osapuolena pysyminen ei muodosta realistista vaihtoehtoa. Lisäksi Suomi voisi sitoutua uudistettuun sopimukseen vain niiltä osin kuin asia kuuluu kansalliseen toimivaltaan, ja merkittävä osa sopimuksesta kuuluu nykyisin Euroopan unionin toimivaltaan. Sopimusuudistuksen voimaantuloon liittyy myös epävarmuutta, sillä sen voimaantulon edellyttämiä ratifiointeja on tähän mennessä toteutettu vain kaksi. Näin ollen sopimuksen irtisanomisen katsotaan nykytilanteessa olevan Suomelle selkein ja toteuttamiskelpoisin ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Sopimuksesta irtisanoutuminen merkitsee keskeisesti sitä, että Suomi irtautuu velvollisuudesta tarjota energiaperuskirjan mukaista investointisuojaa uusille sopimuksen piirissä tehtäville sijoituksille. Vastaavasti suomalaiset sijoittajat eivät enää tulevaisuudessa saa kyseisen sopimuksen mukaista suojaa uusille investoinneilleen niissä maissa, jotka ovat edelleen sopimuksen osapuolia. On myös syytä todeta, että sopimuksen niin sanottu raukeamislauseke säilyttää ennen irtisanomisen voimaantuloa tehtyjen investointien suojan vielä 20 vuoden ajan.

Irtisanoutumisen vaikutusten osalta on kuitenkin huomattava, että Suomella on voimassa kahdenvälisiä investointisuojasopimuksia valtaosan energiaperuskirjan EU:n ulkopuolisten sopimusosapuolten kanssa ja energia-alan yhteistyötä ja kauppasuhteita säännellään lisäksi muiden kansainvälisten yhteistyö- ja kauppajärjestelyjen piirissä. EU:n sisäisesti sovelletaan unionin sisämarkkinasääntelyä ja oikeussuojakeinoja. Hallituksen arvion mukaan irtisanomisen käytännön vaikutukset Suomen energiakauppaan ja investointeihin jäävät näin ollen kokonaisuudessaan verrattain vähäisiksi.

Arvoisa puhemies! Koska energiaperuskirjasopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, sen irtisanominen edellyttää perustuslain mukaisesti eduskunnan

suostumusta. Hallitus esittää, että eduskunta hyväksyy sopimuksen irtisanomisen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan sekä samalla hyväksyy sopimuksen voimaansaattamislain kumoamisen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten menemme puhujalistaan. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.59 **Oras Tynkkynen vihr:** Arvoisa puhemies! Euroopan energiaperuskirjasopimus syntyi sosialismin romahduksen raunioille. Kun entiset sosialistimaat vasta harjoittelivat oikeusvaltiota ja demokratiaa, niin silloin investointisuojalle oli sinänsä ihan ymmärrettävä tarve. Ajatellaan vaikka suomalaista yritystä, joka päättää investoida energiantuotantoon jossain entisistä sosialistimaista: sille oli tarve hakea jonkin sortin suojaa siltä varalta, että se paikallinen päätöksenteko ei tätä investointia kunnioita.

Sittemmin sopimus osoittautui kuitenkin hyvin haitalliseksi erityisesti kolmesta syystä: Ensimmäinen on se, että sopimus on itse asiassa monessa suhteessa nähdäkseni vahvasti demokratian vastainen. Käytännössä se on estänyt demokraattisesti valittuja päättäjiä tekemästä aivan normaaleja poliittisia päätöksiä energiasektorilla. Puhutaan englanniksi tällaisesta käsitteestä kuin regulatory chill eli estevaikutus, joka syntyy siitä, että poliittiset päättäjät eivät uskalla tehdä politiikkaan jotain muutoksia, koska pelkäävät, että valtio haastetaan oikeuteen tämän sopimuksen perusteella, ja silloin langetettavat korvaukset valtiolle voivat nousta hyvinkin merkittäviksi. Myös sellaisia päätöksiä, jotka pohjimmiltaan demokratioissa kuuluvat poliittisen järjestelmän piiriin, on voitu viedä välimiesmenettelyssä ratkaistavaksi, ja välimiesmenettely on rakenteellisesti sellainen, että se hyvin heikosti soveltuu poliittisten päätösten punnintaan.

Toinen iso ongelma tässä on ollut se, että sopimusta on käytetty hyvin pitkälle fossiilitalouden pönkittämiseen eri puolilla Eurooppaa. Yksi sellainen viime vuosien ehkä hätkähdyttävin keissi on ollut se, kun Hollanti päätti ajaa hiilivoiman alas. Silloin isot energiayhtiöt RWE ja Uniper — meille suomalaisillekin surullisenkuuluisa yhtiö — päättivät haastaa Hollannin valtion tästä päätöksestä oikeuteen. Pitäisi olla tänä ilmastokriisin aikakautena täysin selvää, että valtiolla on paitsi oikeus myös suorastaan velvollisuus kiihdyttää irtaantumista fossiilienergiasta, eikä yhtiöillä pitäisi olla mitään mahdollisuuksia sitä tällaisella menettelyllä haastaa.

Kolmas ja myöskin hyvin periaatteellinen ongelma tässä sopimuksessa on ollut se, että sitä on sovellettu myös EU:n sisällä ja EU:n jäsenmaiden välillä, vaikka meillä on kaikissa EU-maissa aivan riittävät oikeusturvakeinot yhtiöille hakea oikeutta, jos jotain investointia ongelmallisella tavalla julkinen valta alkaa horjuttaa tai haastaa. Ei ole ollut minkään valtakunnan tarvetta EU-maiden sisällä tämänkaltaiselle sopimukselle, ja silti sopimusta on käytetty myös valitettavan usein juurikin EU-maita vastaan.

Euroopan energiaperuskirjasopimus syntyi siis tosiaan suojelemaan investointeja entisten sosialistimaiden muodostamissa nuorissa demokratioissa, mutta siitä tuli pitkälti suurten fossiiliyhtiöiden ase ilmastotyötä vastaan. Sen takia on hyvä, että siitä nyt vihdoin päästään eroon, ja tämä hallituksen esitys on erittäin kannatettava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari, poissa. — Haluaako ministeri kommentoida?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 330/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tuttuun tapaan tässä enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.03 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesilakia. Esityksen tarkoituksena on ratkaista talousvyöhykkeen merituulivoiman rakentamista ja purkamista koskevan sääntelyn vajeet ja selkeyttää siten merituulivoiman pelisääntöjä.

Esityksessä merituulivoimapuiston rakentaminen ja purkaminen lisätään vesilain aina luvanvaraisiin vesitaloushankkeisiin ja vesilakiin lisätään uusi merituulivoimaa koskeva luku. Uudessa luvassa säädetään talousvyöhykkeen merituulivoiman rakentamisesta, purkamisesta ja purkamisen turvaavasta vakuudesta. Purkamista koskevia säännöksiä sovelletaan myös aluevesien merituulivoimaan. Talousvyöhykkeen merituulivoiman rakentamisen tulee täyttää tietyt rakentamislain mukaiset vaatimukset kestävyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Nämä vaatimukset käsitellään vesilain lupamenettelyssä sääntelyn sujuvoittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Purkamista koskevilla säännöksillä ja purkamisvakuudella kohdennetaan vastuu sekä kustannukset aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Pääsääntönä on merituulivoimapuiston täysi purkaminen toiminnan päättyessä. Lupa- ja valvontavirasto voi kuitenkin päättää purkamisen laajuudesta merenpohjan tasossa tapauskohtaisesti ja riskiperusteisesti.

Purkamisvakuuden kerryttäminen pääosin tuotannon jo alettua vähentää hankkeiden rahoituskustannuksia ja tukee siten hankkeiden toteutumista talousvyöhykkeellä. Purkamisvakuuden riittävyydestä huolehditaan indeksikorotuksien sekä määrän uudelleenarviointien avulla. Vakuuden tulee olla täysimääräisesti kerrytettynä hyvissä ajoin ennen toiminnan päättymisvaihetta. Jos hankkeesta vastaava laiminlöisi purkamisen, vakuus voitaisiin realisoida purkamiskustannusten kattamiseksi.

Esityksen olennaisimmat vaikutukset kohdistuvat merituulivoiman hankekehittäjiin sekä Lupa- ja valvontavirastoon. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2027.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja sitten puhujalistaan. Edustaja Hänninen

19.04 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Pidän tätä hallituksen esitystä erittäin tärkeänä erityisesti Pohjois-Pohjanmaan ja koko Perämeren rannikon näkökulmasta. Suomessa merituulivoiman potentiaali on valtava, mutta sen etenemistä ovat hidastaneet epäselvät pelisäännöt erityisesti talousvyöhykkeellä. Tämän esityksen tavoitteena on tuoda tähän ongelmaan ennakoitavuutta, oikeusvarmuutta ja selkeät vastuut merituulivoiman rakentamiseen ja purkamiseen, mikä helpottaa miljardiluokan investointien etenemistä.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaan rannikko on yksi Euroopan parhaista merituulivoima-alueista. Merituulivoima lisää puhtaan sähkön tarjontaa, tukee teollisuuden sähköistymistä ja vahvistaa Suomen houkuttelevuutta uusien investointien kohteena. Eri alueilla toimiva tuulivoimatuotanto täydentää toisiaan ja auttaa tasoittamaan sähköntuotannon vaihtelua sekä sähkön hinnan vaihtelua.

Tällä hetkellä Suomessa on toiminnassa potentiaaliinsa nähden aivan liian vähän merituulipuistoja. Siksi tavoitteenamme on mahdollistaa nykyistä suurempi merituulivoimakapasiteetti vuoteen 2040 mennessä ja jatkaa sen lisäämistä entisestään myös vuoteen 2050 mennessä.

Kyse ei ole vain energiapolitiikasta vaan myös teollisuudesta, viennistä ja kasvusta sekä ennen kaikkea tavallisen suomalaisen arjen turvallisuudesta. Pidän hyvänä sitä, että esitys rakentaa luottamusta hankkeisiin. Siinä rakentamiselle asetetaan selkeät turvallisuusvaatimukset, purkamisvelvollisuudet määritellään tarkasti ja purkamiskustannuksille luodaan vakuusjärjestelmä. Näin varmistetaan, ettei vastuu mahdollisista kustannuksista jää tulevaisuudessa yhteiskunnan maksettavaksi.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaalla ymmärrämme hyvin, että puhdas energia, investoinnit ja työpaikat kulkevat käsi kädessä. Tämä esitys antaa merituulivoimalle ne pelisäännöt, joita ala on pitkään odottanut. Se vahvistaa Suomen energiaomavaraisuutta, luo edellytyksiä uusille investoinneille ja tarjoaa meille Pohjois-Suomessa ja Perämeren rannikolla merkittävän kasvun mahdollisuuden vuosikymmeniksi eteenpäin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.08 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Merituulivoimalla on merkittävä potentiaali Suomen energiantuotannon ja energiaomavaraisuuden vahvistamisessa. Merellä tuuliolosuhteet ovat usein maatuulivoimaa suotuisammat, ja suuret merituulipuistot voivat tulevaisuudessa tuottaa huomattavia määriä kotimaista uusiutuvaa sähköä. Samalla ne voivat vahvistaa sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta ja tukea Suomen kilpailukykyä.

Merituulivoiman kehittämiseen liittyy kuitenkin myös merkittäviä haasteita. Rakentaminen, huolto ja tarvittavat rakenteet vaativat suuria investointeja. Suomen vaativat jääolosuhteet, meriveden aiheuttama korroosio ja pitkät etäisyydet lisäävät kustannuksia. Siksi hankkeiden taloudellisten edellytysten ja ennakoitavan sääntelyn merkitys korostuu.

Tässä esityksessä täydennetään talousvyöhykkeen merituulivoimaa koskevaa lainsäädäntöä erityisesti rakentamisen, purkamisen ja purkamisvastuun osalta. On tärkeää,

että hankkeiden pelisäännöt ovat ennakoitavia ja että vastuu voimaloiden purkamisesta kuuluu hankkeesta vastaaville. Lakisääteinen purkamisvakuus turvaa sen, etteivät purkamisen kustannukset jää myöhemmin veronmaksajien vastuulle.

Merituulivoiman kehittämisessä on huomioitava myös meriluonnon suojelu, kalastus ja merenkulun turvallisuus. Hankkeiden sijoittelussa ja luvituksessa on sovitettava yhteen eri merialueiden käyttötarpeet ja minimoitava ympäristöhaitat.

Suomen kannattaa hyödyntää merialueidensa energiantuotannon mahdollisuudet. Samalla on varmistettava, että merituulivoiman kehittäminen on taloudellisesti kestävää ja että hankkeiden ympäristövastuut toteutuvat koko voimaloiden elinkaaren ajan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

19.10 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä on varsin tervetullut lakiesitys. Me tarvitsemme merituulivoimaa, ja on tärkeää, että nyt kun sitä toivon mukaan on syntymässä, meillä ovat pelisäännöt jo heti kunnossa ja varmistetaan myös, että todellakin toiminnanharjoittaja kattaa vastuunsa koko elinkaaren ajan, myös sitten, kun toiminta loppuu ja nämä voimalaitokset tulee purkaa. Tämä, että tässä nyt sovelletaan tätä aiheuttaja maksaa -periaatetta niin, että todellakin toiminnanharjoittaja on vastuussa tästä purkamisesta, ja se, että sille asetetaan vielä vakuudet, jotta voimme varmistaa, että nämä eivät kaadu yhteiskunnan vastuulle, on äärimmäisen tärkeää.

Olisin kysynyt ministeriltä tästä, kun tässä todetaan näitten vakuuksien osalta, että nämä koskevat näitä talousvyöhykkeellä olevia voimaloita, mutta että aluevesillä rakennettavaan merituulivoimaan sovelletaan purkamista koskevia säännöksiä, niin onko niin, että näille ei olla asettamassa vakuutta ja minkä takia? Jos tämä ero on tällainen, niin mistä syystä se johtuu?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? Olkaa hyvä

19.11 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä ero johtuu siitä, että näiden kansainvälisten alueiden osalta, siis näiden talousvyöhykkeen merituulivoima-alueiden osalta, mitä tässä nyt on, ei ole aiemmin ollut mitään käytäntöä eikä sääntelyä, ja tässä nyt luodaan sellainen. Kun taas sitten aluevesien osaltahan Metsähallitus on se toimija, joka on kilpailuttanut nämä alueet, ja he vaativat nyt jo nykyisellään sopimuksellisesti vakuutta näiltä, jotka sitten näitä hankekehittäjiä ovat. Eli tämä on olemassa olevaa, toimivaa käytäntöä jo, ja näiden osalta ollaan päästy pidemmälle.

Nythän näiden talousvyöhykkeiden osalta meillä itse asiassa oli näitä aluepäätöksiä tuossa juuri valtioneuvostossa, eli nyt päästään niidenkin osalta eteenpäin, mikä on tietenkin hieno asia, että merituulivoimakin vihdoinkin Suomessa edistyy. Sitä on odotettukin tässä, ja tätä ollaan haluttu tietysti vahvasti viedä. Tarvitaan myös tämä sääntely sitten siinä tapauksessa, että joskus tulevaisuudessa — nämähän ovat pitkiä projekteja, kymmeniä vuosia varmasti ovat käytössä — jossain tilanteessa sitten kun se käyttö päättyy, on sitten olemassa tämä sääntely myös talousalueen osalta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kansallispuistoja koskevien lakien muuttamisesta ja kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 331/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.13 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annan eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi eräiden kansallispuistoja koskevien lakien muuttamisesta ja kumoamisesta. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa tiettyjen Seitsemisen, Nuuksion ja Teijon kansallispuistoissa sijaitsevien rakennettujen kiinteistöjen luovuttaminen valtion omistuksesta. Lisäksi selkeytetään oikeustilaa koskien Sipoonkorven kansallispuistossa sijaitsevassa Storträskin lammessa pitkään jatkunutta virkistyskalastusta.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen tavoitteisiin julkisen talouden tasapainottamisesta sekä hallituksen päättämiin valtionhallinnon sopeutustoimiin. Metsähallituksen luontopalveluiden rahoitus vähenee lähivuosina, minkä vuoksi toimintaa on tarpeen kohdentaa entistä vahvemmin luonnonsuojelun ja kansallispuistojen ydintehtäviin. Osana tätä työtä Metsähallitus on arvioinut hallinnoimaansa laajaa rakennuskantaa ja selvittänyt mahdollisuuksia luopua sellaisista rakennuksista, joiden ylläpito ja tulevat korjaukset sitovat huomattavasti resurssia.

Esityksessä ehdotetaan, että kansallispuistojen ulkopuolelle rajattaisiin pienialaiset tontit rakennuksineen Seitsemisen, Nuuksion ja Teijon kansallispuistoissa. Kyse on Seitsemisen luontokeskuksesta, Nuuksion Kattilan ja Högbackan rakennuksista sekä Teijon luontokeskuksesta ja Kirjakkalan ruukkialueen rakennuksista. Näin mahdollistettaisiin rakennusten luovuttaminen valtion ulkopuolisille toimijoille.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että kyseessä ovat kansallispuistojen kokonaisuuden kannalta hyvin rajatut alueet. Kansallispuistojen pinta-alaa vähentävät rajaukset ovat yhteensä noin viisi hehtaaria, kun tarkasteltavien kansallispuistojen yhteenlaskettu pinta-ala on noin 13 800 hehtaaria. Rajaukset kohdistuvat rakennettuihin ympäristöihin, joilla ei sijaitse merkittäviä luontoarvoja, Natura-luontotyyppejä tai uhanalaisten lajien esiintymiä. Natura 2000 -alueita koskeva suojelu säilyy myös jatkossa voimassa.

Esityksen arvioidaan tuovan Metsähallitukselle merkittäviä kustannussäästöjä. Rakennusten ylläpidon kustannukset ovat nykyisin yhteensä noin 96 600 euroa vuodessa. Seuraavan kymmenen vuoden aikana korjaus- ja ylläpitotarpeiden arvioidaan aiheuttavan

noin kolmen miljoonan euron kustannukset. Luopumalla rakennuksista voidaan kohdentaa niukkenevia resursseja paremmin luonnonsuojeluun, retkeilyrakenteiden ylläpitoon ja kansallispuistojen hoitoon.

Hallitus tiedostaa, että esitys on herättänyt myös lausuntokierroksella huolta erityisesti kansallispuistojen palveluista ja luontokeskusten tulevaisuudesta. Vaikka kyseisten rakennusten omistuksesta luovutaan, Metsähallituksen toiminta kansallispuistoissa jatkuu. Retkeilyneuvontaa, opastusta ja muita palveluja tarjotaan yhä laajasti myös digitaalisten palveluiden kautta.

Esitys sisältää lisäksi Sipoonkorven kansallispuistoa koskevan muutoksen. Storträskin lammessa on harjoitettu kalanistutukseen perustuvaa virkistyskalastusta jo yli kahden vuosikymmenen ajan. Ehdotettu säännös mahdollistaisi nykyisen käytännön jatkumisen selkeästi lain tasolla. Samalla Metsähallituksella säilyy harkintavalta mahdollisten vuokrasopimusten tekemiseen. Toiminnasta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä haitallisia vaikutuksia lammen muulle eliöstölle tai ympäristölle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen arvion mukaan esitys sovittaa yhteen julkisen talouden sopeuttamistarpeita, kansallispuistojen luontoarvojen turvaamisen sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden säilyttämisen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten puhujalistaan. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

19.16 **Oras Tynkkynen vihr:** Arvoisa puhemies! Hallitus on tunnetusti leikannut luonnonsuojelun rahoitusta, ja säästöt ovat kohdistuneet myös Metsähallitukseen, niin kuin ministeri esittelypuheenvuorossaan totesi. Valitettavasti sen seurauksena suomalaisten mahdollisuudet nauttia meidän upeista luontohelmistämme ovat paikoin jonkin verran heikentyneet, ja siinä samalla kyllä heikentyvät valitettavasti paikallisten yritysten mahdollisuudet tienata ja työllistää matkailulla, joka perustuu niihin arvokkaisiin luontokohteisiin.

Otan yhden esimerkin: Pirkanmaan laajin soidensuojelualue Siikaneva. Siellä pitkospuut ovat olleet kunnossapidon laiminlyönnin takia heikossa kunnossa, osittain jopa vaarallisessa kunnossa, ja sen takia ihmisten pääsyä sinne suojelualueelle oltiin rajoittamassa. No, nyt ongelma ratkesi sillä, että kunta yhdessä vapaaehtoisten kanssa otti näitten pitkospuiden kunnossapidon kontolleen, ja hyvä niin, mutta mitä jos se ei olisi onnistunut ja mitä jos se ei onnistu muualla Suomessa? Kaikilla kunnilla ei välttämättä ole taloudellisia tai muita edellytyksiä ottaa näitä uusia vastuita, eikä kaikissa kohteissa välttämättä löydy sitä innokasta talkooporukkaa, joka pystyy kantamaan vastuuta osittain aika vaativistakin kunnossapitotoimista.

Periaatteellisempi kysymys on nähdäkseni se, onko tämänkaltainen valtion vetäytyminen meidän yhteisten arvokkaiden luontokohteiden ylläpidosta ja niitten saavutettavana pitämisestä kaikille suomalaisille ja vastuun siirtäminen muille oikein. Tällä hallituksen esityksellä tämä vetäytyminen säästösyistä jatkuu, ja pirkanmaalaisena itseäni tietysti huolettaa ennen kaikkea Etelä-Suomen ensimmäisen luontokeskuksen eli Seitsemisen kansallispuiston luontokeskuksen kohtalo. Paikalliset toimijat ovat esittäneet vaihtoehtona sille, että valtio luopuu tästä luontokeskuksen omistuksesta, sitä, että valtio voisi edelleen pitää sen omistuksessaan, mutta sen ylläpitoon haettaisiin ratkaisua, jossa voisivat olla mukana paikalliset kunnat, yhdistykset ja myös yritykset. Toivoisin, että

valtio vielä käyttäisi hieman aikaa ja vaivaa sen pohtimiseen, voidaanko hakea muitakin tapoja varmistaa luontokeskuksen jatkoa tai ylipäätään varmistaa luontokeskuksen jatkoa ilman, että siitä joudutaan luopumaan tässä hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

19.19 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen ydin ei ole kansallispuistojen kehittäminen vaan hallituksen tekemät leikkaukset Metsähallituksen luontopalveluiden rahoitukseen. Hallitus säästää ensin rahoituksesta ja tulee sen jälkeen eduskuntaan pyytämään lupaa myydä pois kansallispuistojen rakennuksia ja luontokeskuksia. Esityksessä mahdollistetaan muun muassa Seitsemisen ja kotikaupunkini Teijon luontokeskusten sekä muiden kansallispuistoissa sijaitsevien kiinteistöjen myynti säästöjen vuoksi. Hallitus perustelee ratkaisua kustannussäästöillä, mutta samalla se heikentää kansallispuistojen palveluita, matkailun vetovoimaa ja luonnon saavutettavuutta. Luontokeskus ei ole pelkkä rakennus, se on opastuksen, ympäristökasvatuksen, matkailun ja paikallisen elinvoiman keskus.

Huolestuttavaa on myös henkilöstön tilanne. Esityksessä todetaan, että toimintaa on siirretty digitaalisiin palveluihin ja henkilöstövähennyksiä on jo toteutettu. Käytännössä tämä tarkoittaa vähemmän työntekijöitä kansallispuistoissa. Kun rahoitusta leikataan ja toimintoja karsitaan, seurauksena ovat väistämättä myös työpaikkojen menetykset ja irtisanomiset.

Arvoisa rouva puhemies! Lausuntokierroksella suuri osa lausunnonantajista suhtautui esitykseen kriittisesti. Monet korostivat, ettei luontokeskuksia voida korvata digitaalisilla palveluilla ja että kansallispuistojen palveluverkoston heikentäminen on kovin lyhytnäköistä. Myös useat kunnat pitivät valitettavana sitä, että valtio vetäytyy vastuustaan. Meilläkin päin tämä esitys näyttäytyy siten, että tässä ollaan luopumassa luontokeskuksesta ja ikään kuin sysäämässä sitä kaupungin vastuulle, sillä monille kaupungeille, kuten meille Salossa, tämä kansallispuisto on varsin paljon matkailua ja matkailijoita tuova palvelu ja myös jatkuvan kehityksen kohteena. Sinne Teijon alueellekin meillä on aika paljon sitä matkailijavirtaa saatu kasvatettua, ja tämä on esimerkiksi meidän alueella varsin suuri heikennys.

Arvoisa rouva puhemies! Kyse ei ole siis lopulta vain rakennuksista. Kyse on siitä, nähdäänkö kansallispuistot kulueränä vai investointina luontoon, matkailuun, alueiden elinvoimaan ja ihmisten hyvinvointiin. Mielestäni kansallispuistojen tulevaisuutta ei pidä rakentaa leikkausten, myyntien ja henkilöstövähennysten varaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

19.22 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tätä lakiesitystä perustellaan säästöillä, ja kansalaisten on hyvin vaikea ymmärtää, että kun samanaikaisesti Metsähallitus takoo ennätystulosta, niin sitten leikataan tästä retkeilymahdollisuudesta. Tiedän kyllä, että nämä ovat eri asioita. Tämä on Luontopalveluissa, ja toinen on Metsätalous Oy:n alla, mutta kyllä se kansalaisille näyttäytyy yhtenä ja samana Metsähallituksena, ja kun kritisoidaan aika vahvasti myös Metsähallituksen hakkuita ja niiden määriä, niin siinä mielessä, kun Metsähallitus on samanaikaisesti ylläpitänyt kansallispuistojen hyvää retkeilyinfraa, se on ikään kuin antanut eri lailla myös sosiaalista hyväksyntää talousmetsätoiminnan puolelle.

Tässä todellakin puhutaan varsin pienistä säästöistä. Tässä sanotaan, että 96 600 vuodessa ovat nyt nämä säästöt, mitä näistä kiinteistöistä luopumisesta tulee. Sitten, jos katsotaan mahdollisia tulevia korjauskustannuksia, niin vuosikustannus on noin 300 000. Samanaikaisesti me tiedämme, miten suuri merkitys on luontoliikunnalla, miten suuri merkitys kansallispuistoilla on aluetaloudelle, luontomatkailulle.

Pidän tätä todella valitettavana. Mielestäni, jos me katsotaan Metsähallituksen toimintaa kokonaisuudessaan, kyllä meillä todellakin olisi varaa ylläpitää kansallispuistojen infraa ja myös näitä luontokeskuksia, koska ne ovat monella tapaa tärkeitä tietysti sen informaation osalta, mutta jos mietitään ihan retkeilijöiden turvallisuuttakin, niin siinä luontokeskuksilla on sijansa.

Tässä esityksessä todellakin sinänsä tämä pinta-ala, mikä näistä kansallispuistoista nyt poistuu, on hyvin pieni, niin kuin ministerikin totesi, ihan vain muutama hehtaari, mutta sen pinta-alan myötä poistuu nyt sellaista palveluinfraa, joka on huomattavasti merkittävämpi kuin tämä pinta-ala, mistä on kyse. Sen takia, kun me samanaikaisesti mietimme, miten me pystymme luontoliikuntaa edistämään, miten me pystymme kansalaisten luontosuhdetta vahvistamaan, tämä on kyllä täysin vääränlainen esitys. Ja todellakin kyse on niin pienistä summista, että se, että me turvataan sekä luontomatkailu siellä alueella että ihmisten luonnossa liikkuminen, maksaa kyllä itsensä takaisin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

19.24 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En minäkään mielelläni tekisi tällaisia esityksiä, mutta valitettavasti tilanne on se, että kun meillä säästöjä kohdistuu kaikille hallinnonaloille, niin niitä kohdistuu myös Metsähallituksen luontopalveluun. Ja koska en halunnut enempää säästöjä valtionhallinnon tuottavuussäästöistä kohdentaa Luontopalveluille, niin ne rajattiin nyt tällä viimeisellä kierroksella pois. Mutta nämä liittyvät niihin aiempiin säästöihin.

Kyllä minä ajattelen kuitenkin niin, että vaikka toki toivoisin, että voisimme kasvattaa myös kansallispuistoverkostoamme ja laajentaa nykyisiä alueita — ennen kaikkea toivoisin, että saisimme myös merellisille alueille, siis vesistöihin, laajempaa suojelua kansallispuistojen laajentamisen kautta — on parempi, että luovumme kiinteistöistä kuin että tingimme sitten Helmi-työstä, esimerkiksi monimuotoisuustyöstä, tai leikkaisimme reitistöjen ylläpidosta ensisijaisesti. Eli kyllä ajattelen, että tämä on parempi vaihtoehto, varsinkin kun esimerkiksi Seitsemisen kansallispuistossa ei nyt ole ollut yrittäjää pariin vuoteen ja se on ollut aika huonolla käytöllä sen vuoksi, että ei ole löytynyt uutta yrittäjää. Tietenkin on myöskin niin, että silloin kun on tyhjillään tilat, niin siellä ei niin paljon sitä käyttöä ole, ja sitten helposti myöskin ylläpitokustannukset ovat vähän niin kuin turhan takia, jos näin on.

Eli ajattelen, että tässä on pyritty nyt hakemaan pienimmän haitan periaate. Sitten tässä on myöskin käyty, ennen kuin tähän on päädytty, merkittäviä ja pitkiä neuvotteluja alueen kuntien ja erilaisten vaihtoehtojen kanssa, selvitetty sitä, olisiko löytynyt joku muu vaihtoehto. Mutta joka tapauksessa, vaikka nämä kiinteistöt ostettaisiin, jos se on valtion ulkopuolinen toimija, silloin meidän on tehtävä se rajaus ulos kansallispuistosta, koska meillä ei näin voi toimia, että meillä olisi joku yksityinen toimija ikään kuin siellä kansallispuiston sisällä. Tämän takia nämä rajaukset nyt tässä sitten tehdään.

Sitten vielä toinen asia on täällä pakko mainita. Varmasti edustaja Mikkonen tietää tämän entisenä ministerinä, että meillähän on ihan lainsäädännöllä rajattu niin, että me emme voi käyttää Metsähallitus Oy:n talousmetsätuottoja suoraan Metsähallituksen luontopalveluihin. Siinä on ikään kuin tämmöinen palomuuri. Ne ovat jopa eri ministeriöiden ohjauksessa. Eli tämä ei ole mitenkään niin. Vaikka minä haluaisin, että näin toimittaisiin, niin sen pitää aina mennä valtion budjetin kautta. Itse olen halunnut huolehtia siitä, että kun vaikkapa tuottovaatimuksia on kasvatettu, niin samaan aikaan on huolehdittu, että se ei johda lisähakkuisiin siellä valtion mailla oy:n puolella. Niiltä osin kuin olen siihen voinut vaikuttaa, nämä päätökset on tehty kirjauksin yhteisesti hallituksessa.

Tämä rajaus on hyvä huomioida, eli mielestäni on ihan reilua myöskin meidän kansanedustajien yhdessä välittää oikeaa tietoa, vaikka ymmärrän toki tämän mielikuvan, joka helposti syntyy, kun siellä on talous-oy ja sitten ovat nämä Luontopalvelut. Mutta tosiaan aika erilaiset tehtävät on näillä kahdella yksiköllä ja myös eri ministeriön ohjauksessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

19.28 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Joo, kiitos, ministeri. Niin itse sanoinkin, että tiedän kyllä, että nämä ovat eri tahoja. Tuo Metsähallitus-lakihan silloin vuonna 2015, sillä kaudella, säädettiin, ja silloin valittiin tämmöinen toimintatapa. Nythän on käyty jonkun verran keskustelua, onko tämä se ainoa toimintatapa, miten nämä voidaan erottaa: toisaalta ne julkisen hallinnon tehtävät, joihin Luontopalvelutkin ja vaikka luonnonsuojelualueet ja kansallispuistot kuuluvat, ja sitten tämä metsätaloustehtävä. Mielestäni siitä on ihan hyvä käydä keskustelua, voidaanko rakentaa semmoinen malli, missä ne ovat sinänsä erillisiä mutta kuitenkin sillä tavalla saman katon alla, että silloin voidaan esimerkiksi näillä tuotoilla ylläpitää näitä kansallispuistoja, luonnonsuojelualueita, niiden retkeilyinfraa ja niin edelleen.

Niin kuin sanoin, kansalaisen suuntaanhan tämä näyttäytyy nimenomaan siltä — saan paljon palautetta ja ihmettelyä siitä — kuinka samanaikaisesti Metsähallitus todellakin saa ennätystuloksia nyt paljon kiinteistökehityksen kautta ja esimerkiksi näiden tuulivoimahankkeiden kautta, mistä äsken oli puhe, samanaikaisesti takoo ennätystulosta ja sitten me heikennämme meidän kansallispuistojen infraa ja retkeilyalueita.

No, tälläkin hetkellä olisi tietysti mahdollista ikään kuin poliittisesti korvamerkitä niitä rahoja, joita Metsätalous Oy saa, ja varmistaa, että niitä ohjattaisiin sitten Luontopalveluille käyden tavallaan kotipesän kautta elikkä niin, että hallitus sitten suuntaisi niitä rahoja budjetissaan siihen. Niin ei, niin kuin ministeri totesi, voi tällä hetkellä suoraan tehdä, koska meillä on sen kaltainen Metsähallitusta koskeva lainsäädäntö tällä hetkellä, mutta sen voisi kyllä poliittisesti päättää, että näin tehtäisiin. Ajattelen kyllä, että kansalaisten suuntaan se olisi reilua. Se lisäisi taas sosiaalista hyväksyntää Metsähallituksen talousmetsän hakkuupuolelle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen ja omistusasuntolainojen valtiontakauksen sekä asuntosäästöjärjestelmän ehtoja koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 332/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.30 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen ja omistusasuntolainojen valtiontakauksen sekä asuntosäästöjärjestelmän ehtoja koskevaksi lainsäädännöksi. Hallitus esittää parannuksia asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen valtiontakauksiin, omistusasuntolainojen valtiontakauksiin sekä asp-järjestelmään. Lakimuutoksilla parannettaisiin taloyhtiöiden mahdollisuuksia suorittaa tarpeellisia korjauksia oikea-aikaisesti ja alennettaisiin omistusasumisen kynnystä, erityisesti ensiasunnon ostajan mahdollisuuksia hankkia tarpeitaan vastaava asunto. Esitys on osa hallituksen päättämää korjausrakentamisen ja asuntokaupan toimenpidekokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Taloyhtiöiden rahoituksen saanti peruskorjaushankkeisiin on vaikeutunut sekä suurten kaupunkien ulkopuolella että myös asuntoaluekohtaisesti kaupungeissa. Samalla korjausvelka on kasvanut. Monissa taloyhtiöissä välttämättömiä korjauksia on jouduttu lykkäämään, ja rahoituksen saatavuus on ongelma alueilla, joilla asuntojen arvot ovat laskeneet. Tästä syystä on tärkeää parantaa valtiontakauksen ehtoja niin, että takauksen voi saada entistä suurempaan osaan lainasta ja lainaa voi olla enemmän suhteessa talon käypään arvoon. Siksi hallitus ehdottaa, että valtion takaaman perusparannuslainan enimmäismäärää nostetaan 70 prosentista 80 prosenttiin perusparannuskustannuksista. Lisäksi tilanteissa, joissa yhtiöllä on muita lainoja paremmalla etuoikeudella, lainojen yhteismäärä voisi jatkossa olla enintään 70 prosenttia kohteen käyvästä arvosta nykyisen 50 prosentin sijasta. Tavoitteena on mahdollistaa rahoituksen saaminen niillekin taloyhtiöille, jotka eivät nykyisin saa lainaa markkinoilta.

Arvoisa puhemies! Korkojen nousun myötä asuntokauppa on hidastunut, ja edelleen tarvitaan hallituksen toimenpiteitä sen vauhdittamiseksi. Siksi hallitus päätti kevään kehysneuvotteluissa toimenpiteistä, jotka vauhdittavat asuntokauppaa ja korjausrakentamista. Yleisesti asuntolainojen saantia helpottavat muutokset tulivat voimaan viime kesänä. Tällä ehdotuksella parannetaan asuntolainojen ehtoja asuntosäästäjille ja muille ensiasunnon ostajille, jotka hyötyvät valtiontakauksista. Varsinkin maailmantilanteen myrskyjen keskellä ja epävarmuuden aikakautena on tärkeää,

että ihmiset voivat halutessaan haaveilla ja toteuttaa omaan kotiin liittyviä toiveitaan ja tarpeitaan. Takaukset ovat kustannustehokas tapa tukea asumista, ja asp-lainoihin sisältyy myös asumiskustannuksia tasaava ja turvaa luova korkotuki.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tiukassa tilanteessa on mietittävä keinoja edistää asumista kansalaisten toiveiden ja valtiontalouden rajoitteiden mukaisesti. Omistusasuminen on edelleen nuorten unelmissa, ja on tärkeää edistää yhdenvertaisuutta niin, että valtio tulee vastaan takauksen ja tuen muodossa omistusasunnon hankinnassa. Omistusasunto on monelle tärkeä askel eteenpäin asumispolulla, eikä se saisi jäädä kiinni esimerkiksi vanhempien mahdollisuudesta avustaa hankinnassa.

Asp-järjestelmä on vuosikymmenten ajan ollut tärkeä väline säästämiseen ja omistusasumisen tukemiseen. Asp-säästäjältä on edellytetty kymmenen prosentin omarahoitusosuutta, vaikka tavallisen ensiasuntolainan voi saada jo viiden prosentin omalla rahoituksella. Hallitus ehdottaa asp-lainan ehtojen parantamista. Parannusten jälkeen asp-lainan ehdot vastaisivat yleisten asuntolainojen ehtoja. Asp-laina edellyttäisi edelleen samanlaista säästöaikaa kuin ennenkin, mutta tavoite olisi helpommin saavutettavissa. Asp-järjestelmän omarahoitusosuus alennetaan kymmenestä prosentista viiteen prosenttiin. Samalla asp-lainan valtiontakauksen piiriin kuuluva osuus nostetaan 90 prosentista 95 prosenttiin asunnon hankintahinnasta. Lisäksi asp-lainojen enimmäislaina-aika pidennetään 25 vuodesta 40 vuoteen vastaamaan muuta asuntolainasääntelyä. Vastaavat muutokset toteutetaan myös valtiontakauksellisiin omistusasuntolainoihin. Valtiontakauksen perusteena oleva osuus asunnon hankintahinnasta nostetaan 85 prosentista 90 prosenttiin ja enimmäislaina-aika pidennetään 40 vuoteen.

Arvoisa puhemies! Kyse on ennen kaikkea siitä, että suomalaiset voivat jatkossakin ostaa ensimmäisen oman kotinsa ja että taloyhtiöt pystyvät huolehtimaan rakennuskantamme kunnosta. Tämä toteutetaan parantamalla nykyisiä, jo olemassa olevia järjestelmiä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Edustaja Suhonen.

19.35 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on kysymys myös tästä, että asunto-osakeyhtiöiden perusparannuksen takauslainan ehtoja ehdotetaan parannettaviksi: takauslainan määrää ehdotetaan nostettavaksi 70 prosentista 80 prosenttiin kohtuullisista perusparannuskustannuksista. Arvoisa ministeri, kun useita vuosiahan olemme budjetoineet aika isoja summia siihen, että taloyhtiöitten perusparannuksia voidaan tehdä valtiontakauksella, ja näitä tämmöisiä mahdollisuuksia on aika vähän otettu käyttöön, niin lähinnä kysyn, että millä tavalla tämä liittyy nyt siihen ja millä tavalla näitä mahdollisuuksia on tarkoitus parantaa, jotta asunto-osakeyhtiöt voivat näihin perusparannuksiin saada sitä valtion takaamaa lainaa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? Olkaa hyvä.

19.36 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Juuri tähän tällä esityksellä pyritään vaikuttamaan. Koska nyt kun se takauksen määrä, minkä voi valtion kautta saada, on suurempi, niin se tietysti helpottaa myös sitä muuta rahoitusta ja sen keräämistä. Eli tämähän helpottaa nimenomaan

ennen kaikkea sellaisilla alueilla, millä mahdollisesti muuten voi olla vapailta markkinoilta vaikea saada rahoitusta. Sitten kun tätä takauksen tai valtion ikään kuin osuutta tai tukea tässä lisätään, niin tämä helpottaa sen muun keräämistä, oli se sitten omarahoitusta tai mahdollisesti muualta otettavaa lainaa.

Eli kyllä tällä nimenomaan pyritään siihen, että myös saataisiin tätä parannettua ja ennen kaikkea taloyhtiöitä tekemään niitä tarvittavia korjauksia ja remontteja, koska meille on tärkeätä, että sen lisäksi, että rakennetaan uutta, pidetään yllä myös sitä vanhaa kantaa. Se on myös edellytys sille, että niitä tarvittaessa joskus voi myydä, mutta myös sille, että siellä asumisturvallisuus ja -terveellisyys säilyvät hyvinä ja tietenkin ennen kaikkea asumisviihtyisyys.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 333/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.37 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi rakentamislain muuttamisesta. Lakiin ehdotetaan säännöksiä käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkamisen kustannukset turvaavasta vakuudesta. Esityksellä luodaan maatuulivoimaloiden purkamisvastuulle selkeät ja ennakoitavat laintasoiset säännökset. Samalla vahvistetaan oikeusvarmuutta ja eri osapuolten oikeusturvaa. Vakaa ja ennustettava toimintaympäristö on myös suotuisa investoinneille. Esityksellä pyritään varmistamaan, että purkaminen tapahtuu ympäristön hyvää tilaa, alueiden jatkokäyttöä ja maanomistajan asemaa turvaavalla tavalla. Käytöstä poistettujen tuulivoimaloiden purkamisesta ei nykyisin ole kattavaa erityislainsäädäntöä.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan voimalan omistajan olisi purettava käytöstä poistetun maatuulivoimalan maanpäälliset osat. Lisäksi omistajan olisi maisemoitava voimalan sijaintipaikka sekä sitä ympäröivä pystytys- ja huoltokenttä alueen käyttötarkoituksen mukaiseksi. Osa perustuksista olisi purettava, jos maisemointi ja alueen käyttötarkoitus sitä vaatisivat. Maisemoinnissa otettaisiin huomioon maanomistajan tarpeet ja alueen suunniteltu jatkokäyttö. Maanomistaja voisi myös sopia lakisääteistä

vähimmäistasoa laajemmasta perustusten purkamisesta voimalan rakentamishankkeeseen ryhtyvän tai voimalan omistajan kanssa. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen valvoisi purkamisvelvoitteiden noudattamista.

Maatuulivoimalan rakentamishankkeeseen ryhtyvän olisi asetettava kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi purkamiskustannusten kattamista turvaava vakuus. Vakuutta olisi mahdollista kerryttää myös erissä kymmenen vuoden aikana rakentamistöiden aloittamisesta. Tämä vähentäisi tuulivoimahankkeiden alkuvaiheen rahoituskustannuksia ja tukisi hankkeiden toteutumista. Hankkeiden valmistuttua vakuudesta vastaisi voimalan omistaja.

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen huolehtisi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta, jos purkamista ei voitaisi toteuttaa muulla tavalla. Vastuu purkamisen kustannuksista säilyisi tällöinkin voimalan omistajalla. Viranomainen purkaisi vain sellaiset voimalat, jotka eivät kuuluisi sijaintipaikan maanomistajalle ja joista olisi tullut asettaa lakisääteinen purkuvakuus.

Purkamisvelvollisuutta koskevien säännösten ehdotetaan tulevan voimaan 1. lokakuuta 2027. Niitä sovellettaisiin kaikkiin maatuulivoimaloihin niiden rakentamisajankohdasta riippumatta. Purkuvakuutta ja kunnan rakennusvalvontaviranomaisen velvollisuutta purkaa voimala eräissä tilanteissa koskevat säännökset tulisivat voimaan 1. tammikuuta 2029. Niitä sovellettaisiin voimaloihin, joiden rakentamislupaa haettaisiin aikaisintaan vuonna 2029. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Edustaja Strandman.

19.40 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan rakentamislakiin säännöksiä käytöstä poistettujen maatuulivoimaloiden purkamisesta ja purkuvakuudesta. Tavoitteena on selkeyttää purkamisvastuuta sekä turvata maanomistajien ja kuntien asema voimalan elinkaaren päättyessä. Voimalan omistaja vastaisi käytöstä poistetun voimalan purkamisesta ja alueen maisemoinnista. Velvoite koskisi napakorkeudeltaan vähintään 30-metrisiä voimaloita. Purkamisvelvollisuus kattaisi voimalan maanpäälliset osat sekä perustukset siltä osin kuin maisemointi tai alueen tuleva käyttö sitä edellyttää. Kunnan rakennusvalvonta valvoisi velvoitteiden toteutumista.

Rakentamishankkeeseen ryhtyvän tulisi asettaa purkuvakuus kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi ennen rakennustöiden aloittamista. Hankkeen valmistuttua vakuuden ylläpidosta vastaisi voimalan omistaja. Näin varaudutaan tilanteisiin, joissa omistaja laiminlyö purkamisen tai ajautuu taloudellisiin vaikeuksiin. Purkukustannukset eivät tällöin jäisi maanomistajien tai yhteiskunnan maksettaviksi.

Sääntelyn tarve kasvaa tulevina vuosikymmeninä, kun nykyisten voimaloiden käyttöiät päättyvät ja purkumäärät lisääntyvät. Purkaminen aiheuttaa huomattavia kustannuksia. Esimerkiksi tornin purkamisen arvioidut kustannukset ovat voimalatyypistä riippuen noin 132 000—213 000 euroa voimalaa kohden ilman arvonlisäveroa. Suuri osa voimaloiden materiaaleista voidaan kuitenkin kierrättää tai hyödyntää uudelleen.

Ennakoitavat vastuut ja riittävä purkuvakuus vahvistavat maanomistajien luottamusta tuulivoimahankkeisiin ja parantavat maatuulivoiman sosiaalista hyväksyttävyyttä. Samalla varmistetaan, että alueet voidaan palauttaa sovittuun käyttöön ja purkaminen toteutetaan asianmukaisesti. Tämä esitys on erittäin hyvä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

19.42 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Tämä on hyvä lakiesitys. Aivan niin kuin tuossa äsken puhuttiin niitten merituulivoimaloiden osalta, niin tämä vastaava lainsäädäntö tuodaan tänne maatuulivoimaloille ja velvoitetaan toiminnanharjoittajaa huolehtimaan siitä koko elinkaaresta. Elikkä silloin, kun tuulivoima puretaan, niin todellakin silloin toiminnanharjoittaja huolehtii myös siitä. Tässä on myös tämä vakuus, joka on ihan tarpeen ja aiheellinen. Tämä on juuri tätä aiheuttaja maksaa -periaatteen mukaista toimintaa, kuten pitää ollakin.

Mutta oikeastaan tässä kohtaa otin puheenvuoron siksi, että minä olisin halunnut kysyä ministeriltä, kun tiedämme, että näitten tuulivoimaloiden lapojen jälkikäyttö on ollut semmoinen yksi pähkinä purtavaksi, että miten sitä voisi parantaa ja miten sitä kiertotaloutta voisi siinä edistää. Olisin vain halunnut kysyä, jos tässä on mahdollisuus mennä vähän tämän lakiesityksen ulkopuolelle, että missä nyt ollaan ja onko löytynyt uudentyyppisiä ratkaisuja, kun tiedän, että siinä erilaisia hankkeita on ollut jo pidemmän aikaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida?

19.43 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Voin, arvoisa puhemies, yrittää kommentoida tätä asiaa. Todellakin on ollut näin, että näitä on jossain tuolla Euroopassa, missä tuulivoimaa on ehkä rakennettu jo pidemmän aikaa ja osa voimaloista tai lavoista on poistettu käytöstä, jopa haudattu maahan, eikä tietenkään ole järkevää tällaista ikään kuin ei luontoon kuuluvaa sinne haudata. Se on hölmöä.

Nyt onkin kehitetty monenlaisia ratkaisuja. Yksi erittäin kiinnostava, jolle ilmeisesti on löytynyt nyt myös kaupallisia markkinoita, on Aalto-yliopistossa opiskelijoiden, purjehtivien opiskelijoiden, kehittämä. Mainitsen sen, koska heti kiinnitin huomiota siihen, että tähän on varmaan joku käytännön syy, että on päädytty muun muassa rakentamaan laitureita, ponttoonilaitureita, erikokoisia semmoisia mökkilaitureita, ja sitten myös tämmöisiä vähän laajempia, isompia, joita voidaan täyttää sitten tämmöisellä kelluvalla materiaalilla ja laittaa ikään kuin monta palaa peräkkäin näitä tuulivoimalan siiven osia. Mielestäni tämä on erittäin innovatiivinen tapa hyödyntää sitä käytöstä poistettua materiaalia, joka soveltuu vielä moneen muuhun käyttöön mutta ehkä sitten juuri tähän käyttöön ei enää sovellu. Eli tämmöinen siipi, joka tässä tuulivoimalassakin on, niin ainakin oma käsitykseni on se, että ajan myötä ne ominaisuudet, millä tuotetaan se tuulivoima siihen, heikkenevät, ja sen takia niitä ei välttämättä sellaisenaan tuulivoimaan enää voida uudelleen käyttää, vaan niitä voidaan käyttää sellaiseen, missä sillä ei ole niin merkitystä, mikä se voimantuotto on, koska siihen vaikuttaa esimerkiksi se, miten joustava se tuulivoimalan siipi on, ja niin edelleen. Mutta on hienoa, jos löytyy kaikkea tällaista muuta jatkokäyttöä. Tässä mennään nyt vähän sellaisiin asioihin, innostun vähän liikaa, joten lopetan nyt tähän, ja voimme jatkaa sitten keskustelua kuppilassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 334/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.45 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on esitys rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta. Esityksellä siirretään rakennusten energiatodistustietojärjestelmän ylläpitovastuu Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselta Suomen ympäristökeskukselle. Samalla toteutetaan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin edellyttämät muutokset, jotka mahdollistavat uusien energiatodistusten ja perusparannuspassien käyttöönoton ja käsittelyn tietojärjestelmässä. Esitys liittyy eduskunnan käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain muuttamisesta, jossa ehdotetaan säädettäväksi muun muassa uusista energiatodistuksista, perusparannuspasseista sekä niiden sisältövaatimuksista.

Arvoisa puhemies! Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen edellyttää luotettavaa ja ajantasaista tietopohjaa rakennuskannasta. Energiatodistukset mahdollistavat rakennusten energiatehokkuuden vertailun laskennallisen energiankulutuksen perusteella. Rakennusten energiatodistustietojärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2014, ja se toimii energiatodistusten laatimisen, rekisteröinnin, säilyttämisen ja valvonnan valtakunnallisena tietojärjestelmänä. Esityksellä keskitetään energiatodistustietojärjestelmän ylläpito Suomen ympäristökeskukselle, vahvistetaan tietojärjestelmän tietoturvaa ja tietosuojaa sekä edistetään hallinnonalan tietojärjestelmien yhtenäistämistä. Ylläpitovastuun siirron myötä lakiin lisättäisiin säännökset tietojärjestelmään kuuluvien tietojen rekisterinpitäjien vastuunjaosta. Jatkossa Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus ja Suomen ympäristökeskus toimisivat tietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjinä.

Arvoisa puhemies! Energiatodistusten säilytysaikaa esitetään muutettavaksi siten, että energiatodistusrekisterin tiedot säilytettäisiin pysyvästi rakennuskannan energiatehokkuutta ja ilmastovaikutuksia koskevien tietojen turvaamiseksi. Muutoksen tavoitteena on varmistaa, että energiatodistustietoja voidaan hyödyntää myös pitkällä aikavälillä esimerkiksi rakennuskannan kehityksen seurannassa ja tutkimuksessa. Samalla tarpeettomat henkilötiedot poistettaisiin viimeistään energiatodistuksen voimassaolon päätyttyä. Ehdotettu sääntely on siten oikeasuhtaista ja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista. Lisäksi julkista tietopalvelua ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan uudistetun

direktiivin vaatimuksia. Tarkoituksena on, että energiatodistuksia koskevat uudet tietosisällöt olisivat mahdollisimman laajasti saatavilla julkisesta tietopalvelusta.

Arvoisa puhemies! Esityksen ripeä käsittely on tarpeen, sillä rakennusten energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon määräaika on jo umpeutunut. Euroopan komissio on lisäksi antanut Suomelle virallisen huomautuksen direktiivin kansallisen täytäntöönpanon viivästymisestä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain 112 ja 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 335/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.49 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on esitys rakentamislain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan rakennusvalvojan käytön laajentamista asuinrakennuksiin sekä viranomaiskatselmusten toteuttamisen mahdollistamista etäyhteyksin silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Muutosten tavoitteena on sujuvoittaa rakentamisen viranomaismenettelyä ja hyödyntää nykyistä paremmin digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia rakentamisen valvonnassa.

Arvoisa puhemies! Rakentamisen sääntelyn on turvattava rakennusten turvallisuus, terveellisyys ja laatu. Samalla viranomaismenettelyjen on oltava tarkoituksenmukaisia ja vastattava muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin. Rakennuttajavalvonnan soveltamisalan laajentaminen asuinrakennuksiin mahdollistaisi menettelyn hyödyntämisen nykyistä laajemmin myös asuinrakentamisessa. Kyse ei ole rakennusvalvonnan vastuiden muuttamisesta vaan mahdollisuudesta käyttää jo nykyisin tunnettua menettelyä laajemmin sellaisissa hankkeissa, joissa rakennuttajalla on edellytykset huolehtia laadunvarmistuksesta rakennuttajavalvonnan avulla. Vastuu viranomaisvalvonnasta säilyy jatkossakin rakennusvalvontaviranomaisella.

Esityksessä ehdotetut etäyhteyksin toteutettavat katselmukset puolestaan tarjoaisivat rakennusvalvonnalle uuden toimintatavan tilanteissa, joissa fyysinen läsnäolo rakennuspaikalla ei ole katselmuksen tarkoituksen kannalta välttämätöntä. Kun katselmuksen sisältö ja käytettävissä oleva teknologia sen mahdollistavat, voidaan etäyhteyttä hyödyntää laadusta, turvallisuudesta tai oikeusturvasta tinkimättä. Menettely

voi helpottaa rakennusvalvonnan järjestämistä erityisesti alueilla, joilla välimatkat ovat pitkiä, sekä vähentää viranomaisten ja hankkeiden osapuolten ajankäyttöä siirtymisiin.

Arvoisa puhemies! Esitys on osa hallituksen tavoitteita sujuvoittaa rakentamista ja hyödyntää viranomaisten resursseja tarkoituksenmukaisella tavalla. Samalla huolehditaan siitä, että rakentamisen laadulle, turvallisuudelle ja viranomaisvalvonnalle asetettavat vaatimukset säilyvät asianmukaisella tasolla. Hallitus katsoo, että ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja käytännön tarpeista lähteviä. Ne mahdollistavat rakennusvalvonnan toimintatapojen kehittämisen sekä rakentamisen sujuvoittamisen vaarantamatta rakennusten turvallisuutta, terveellisyyttä tai rakentamisen laatua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Edustaja Strandman.

19.51 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutoksia rakentamislakiin, jolla joustavoitettaisiin asuinrakennusten valvontaa ja viranomaiskatselmusten toteuttamista. Rakentamishankkeeseen ryhtyvälle voitaisiin hakemuksesta myöntää oikeus vastata myös asuinrakennuksen rakennustyön valvonnasta. Lisäksi viranomaiskatselmuksia voitaisiin toteuttaa reaaliaikaisesti virtuaalisina teknisiä apuvälineitä hyödyntäen.

Uudistuksen tavoitteena on keventää hallinnollisia menettelyjä ja tehostaa resurssien käyttöä. Rakennuttajavalvonta mahdollistaisi hankkeeseen ryhtyvän oman osaamisen hyödyntämisen. Rakennusvalvontaviranomaiselle jäisi kuitenkin harkintavalta arvioida hakemukset tapauskohtaisesti.

Rakennusvalvonnan toiminnan tehokkuudessa ja lupaprosessien sujuvuudessa on edelleen parantamisen varaa. Kuntien käytännöt ja resurssit vaihtelevat, mikä voi näkyä myös rakentajien kokemassa palvelun laadussa ja käsittelyaikojen ennakoitavuudessa. Siksi joustavampien valvontamenettelyjen kehittäminen on perusteltua.

Tulen Etelä-Savosta, jossa on noin 50 000 vapaa-ajan asuntoa, ja monipaikkaisuus on tuonut tarpeen muuttaa vapaa-ajan asuntoja vakituisiksi asunnoiksi. Tämä on meidän maakunnassa äärimmäisen tärkeää, ja sen vuoksi rakennusvalvonnan toivotaan toimivan hyvin joustavasti.

Arvoisa rouva puhemies! Nämä virtuaaliset katselmukset hyödyttäisivät erityisesti kuntia, joissa välimatkat ovat pitkiä. Rakennustarkastajien matkustamiseen kuluvaa aikaa ja kustannuksia voitaisiin vähentää ja henkilöstöresursseja kohdentaa tehokkaammin muihin tehtäviin. Uusien menettelyjen tulee säilyttää viranomaisvalvonnan laatu ja oikeusturva. Virtuaalinen katselmus soveltuu tilanteisiin, joissa tekninen toteutus mahdollistaa luotettavan arvioinnin. Tarvittaessa katselmus voidaan edelleen toteuttaa paikan päällä. — Kiitos. Tämä on erittäin tervetullut esitys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

19.53 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Tämä lakiesitys on monella tapaa oikein hyvä ja todellakin sujuvoittaa menettelyjä, ja toisaalta voidaan paremmin hyödyntää myös digitalisaatiota ja kohdentaa viranomaisen resursseja tarkoituksenmukaisesti. Näitä virtuaalikatselmuksia, jotka tähän tulevat, niin kuin

ministerikin totesi, tietysti pitää harkita, mihin ne sopivat. Ne eivät välttämättä ihan kaikkeen sovi, mutta toisaalta jossain ne ovat varmasti ihan ok.

Mutta olisin kysynyt ministeriltä: Tässähän oli ajatus, että oltaisiin tehty tämmöinen laajempikin rakennusvalvontauudistus ja siinä oli työryhmäkin sitä työstämässä, mutta nyt se sitten kutistui tässä lakiesityksessä vain tähän. Osaatteko sanoa, oliko siinä tavallaan ajanpuutteesta kyse, vai oliko siellä sitten joitakin sellaisia poliittisia vaikeuksia saada sitä eteenpäin? Jäikö ajatus kytemään siitä, että siihen laajempaan uudistukseen pitäisi kuitenkin myöhemmin vielä palata?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida?

19.54 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä tosiaan nyt mennään aika tämmöisellä kevyellä, ehkä sujuvoittavalla uudistuksella, jolla pyritään siihen, että resurssit ovat käytössä siellä, missä niitä aidosti tarvitaan. Tämmöisiä ehkä pienempiä tarkastuksia voidaan tosiaan hoitaa vaikka etänä. Ajattelen, että hyvä esimerkki sellaisesta voisi olla vaikka sellainen tapaus, jossa on ikään kuin annettu se rakentamislupa, tehty vaikka lopputarkastus, mutta annetaan huomautus, että pitää rakentaa vaikka kaide tai joku turvajärjestelmä. Sen voisi sitten osoittaa vaikka sillä, että lähettää kuvan siitä rakennetusta kaiteesta tai jotain tämäntyyppistä, jolloin ei tarvitse sitten varsinkaan siellä, missä on pitkät etäisyydet, kuten täällä edustajat hyvin kuvasivat tilannetta, aina ajaa paikan päälle, ja näin voidaan sitä resurssia säästää.

No, tässä oli todellakin työryhmätyö, jossa esitettiin erilaisia keinoja, muun muassa sitä, että tämmöisiä pienempien paikkakuntien rakennusvalvontoja lähdettäisiin yhdistämään. Se kuitenkin herätti myös paljon vastustusta. Ehkä sitten totesimme enemmänkin niin, että mennään nyt kevyemmällä mallilla ja toivotaan sitten sitä, että pienemmät kunnat ehkä sitten tekevät ikään kuin sopimusperusteisesti yhteistyötä. Tämäntyyppisiä malleja on esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, jossa esimerkiksi Outokumpu vastaa tällä hetkellä oliko kahden vai kolmen muun pienemmän kunnan rakennusvalvonnasta, ja yhdessä sitten hoidetaan niitä viranomaistehtäviä. Helpottaa tietenkin sitä resurssia ja parantaa osaamista, kun voidaan niukkoja resursseja kohdentaa näin. Eli mitään erityisiä ongelmia ei ollut, mutta ehkä se, että katsottiin, että mennään nyt pienin palasin eteenpäin, että saadaan tästäkin kuitenkin jotakin uudistusta tehtyä ja myöskin sujuvoitettua näiltä osin tätä lainsäädäntöä. Mutta varmasti on tarvetta jatkossakin arvioida sitä, onko tarpeen rakennusvalvontaa edelleen uudistaa enemmän tulevilla hallituskausilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Edustaja Mikkonen.

19.56 **Krista Mikkonen vihr:** Kiitos, ja kiitos ministerille vastauksesta. Ehkä nostan tähän vielä sen haasteen, mikä nyt on nähty, kun näitä datakeskuksia on tullut moniin paikkoihin ja näihin pieniin kuntiin, missä rakennusvalvonnalla ei välttämättä ole ollut sellaista osaamista, kun siellä on ymmärrettävästi se valvonta kohdistunut pääasiassa omakotitaloihin tai muuhun semmoiseen rakentamiseen, joka on hyvin tuttua. Nyt sitten tämä Googlen keissi on konkreettisesti osoittanut, että pienissä kunnissa se osaaminen puuttuu, kun tulee nyt ihan erityyppistä rakentamista ja sen valvonta pitäisi hoitaa. Oikeastaan tähän liittyy varmaan se, että voisi sitten ainakin tiettyihin asioihin saada tukea

jostain suuremman kaupungin rakennusvalvonnasta, vaikka ei kaikkiin asioihin. Tämäntyyppisiä asioita varmaan pitäisi miettiä, miten varmistetaan, että sitä osaamista on sitten riittävästi kaikkialla, jos tulee jotain vaativampaa rakentamista. Mietin, että tätä keskustelua erityisesti on syytä jatkaa ja miettiä, miten se osaaminen kaikissa kunnissa varmistetaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristövahinkorahastosta annetun lain 2 §:n ja pelastuslain 99 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 336/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.58 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seuraavaksi käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi ympäristövahinkorahastosta annetun lain 2 §:n ja pelastuslain 99 a §:n muuttamisesta. Tämä hallituksen esitys on suppea ja koskee kahden pykälän muuttamista. Muutoksen taustalla on kansainvälisen yleissopimuksen voimaantulo eli vastuusta ja vahingonkorvauksesta vaarallisten ja haitallisten aineiden merikuljetusten yhteydessä vuonna 1996 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen vuoden 2010 pöytäkirjan voimaantulo.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristövahinkorahastosta annettua lakia niin, että lain soveltamisalasta rajataan pois vahingot, jotka kuuluvat tämän kansainvälisen yleissopimuksen alaan. Tämän rajauksen tekeminen on ollut tarkoituksena jo ympäristövahinkorahastosta annettua lakia alun perin laadittaessa, ja nyt kansainvälisen yleissopimuksen voimaantulon lähestyessä rajausta esitetään ympäristövahinkorahastoa koskevaan lakiin. Ympäristövahinkorahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonka toiminta alkoi vuoden 2025 alussa. Esitys kaventaa jonkin verran ympäristövahinkorahastosta korvattavien vahinkojen piiriä, ja samalla ympäristövahinkorahaston riski korvattavista vahingoista pienenee jonkun verran.

Arvoisa puhemies! Lisäksi esityksessä ehdotetaan selventävää lisäystä pelastuslakiin. Lain öljy- ja aluskemikaalivahingon torjuntakustannusten korvaamista koskevaan säännökseen lisättäisiin viittaus yleissopimuksella perustettavaan kansainväliseen

rahastoon. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 29.11.2027, jolloin myös asiaa koskeva kansainvälinen yleissopimus tulee voimaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

19.59 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos taas ministerille esittelystä. Tosiaan niin kuin tässä todettiin, tämä on nyt varsin pieni muutos tähän, ikään kuin se, että nyt näitten öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta hoituu sitä toista kautta. Hyvä niin, koska on tietysti hyvä, että jos tällaisia vahinkoja on ja jos ei sitten saada sitä vastuullista sitä kustannusta kattamaan, niin sitten meillä on tällaisia varajärjestelmiä.

Ehkä olisin tästä Ympäristövahinkorahastosta halunnut tässä kohtaa vähän laajemmin nostaa keskustelua. Tämä on varsin hyvä väline, mutta tietysti haaste on se, että se tuli vasta tässä äskettäin, viime kaudella luotiin, ja meillä on valtavasti niitä vanhoja tapauksia, joissa joku ympäristövahinko on tapahtunut ja ei ole löytynyt korvaajaa tai se toimija on konkurssissa tai se on jossain ulkomailla ja sitä ei ole saatu vastuuseen. Meillä on erityisesti esimerkiksi tämmöisiä vanhoja kaivosalueita — niitä taitaa olla semmoinen parisenkymmentä kartoitettu, jotka ovat siinä mielessä vakavampia, että niihin pitäisi niitä korjaustoimia tehdä.

Valtiollahan on ollut budjetissa tähän aina sellaista pientä määrärahaa, ykkös- ja kakkosmiljoonia, jotka ovat tietysti tulleet tarpeeseen, mutta niitä ei ole riittävästi siihen nähden, mitä näitä vanhoja syntejä on vielä korjaamatta, jotka eivät nyt ole tämän rahaston piirissä. Ja tietysti vielä nyt kun tämä taloustilanne on tiukka, näitä avustuksia pikemminkin on nyt vain vähennetty eikä lisätty. Sen takia itse tavallaan olen pohtinut sitä, pystyttäisiinkö Ympäristövahinkorahaston piiriin ottamaan myös näitä vanhoja keissejä, joista monet kuitenkin aika pienillä kustannuksilla päästäisiin puhdistamaan. Vierailin tuolla Leppävirran kunnassa jokin aika sitten, ja siellähän on yksi tämmöinen vanha kaivos, jonka puhdistaminen ei sitten kuitenkaan olisi mikään kauhean iso, se on muutaman sata tuhatta, ja se tietysti toisi myös sitten tavallaan työtä, kun sehän on pitkälti maanrakennushommaa, mitä siellä tehdään.

Siinä mielessä, jotta me saataisiin nämä vanhat ongelmatapaukset hoidettua — kun on ehkä vaikea nähdä, että budjettirahoitusta niihin hirveästi lisätään, varsinkin kun nyt ikään kuin meillä on väline niille tuleville ongelmille tämän Ympäristövahinkorahaston kautta — ehkä olisi hyvä miettiä, voisiko ajatella, että tästä Ympäristövahinkorahastosta voitaisiin jossain määrin vielä näitä vanhempiakin syntejä hoitaa. Se tietysti vaatii lakimuutosta, mutta ajattelen, että silloin kun siellä ei ole tämmöisiä isoja vahinkoja, mihin sitä rahaa kovasti menisi, niin siitä voisi näitä pieniä summia sitten vanhoihinkin tapauksiin osoittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jos ministeri haluaa kommentoida esitettyä puheenvuoroa, niin olkaa hyvä, yksi minuutti.

20.03 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toki, joo, varmasti kyllä näin, että tähän pitäisi löytää joku tapa, jolla me pystyttäisiin myös näitä vanhoja pilaantuneita alueita siivoamaan. Nyt tosiaan tilanne on juuri se, mitä edustaja Mikkonen kuvasi tällä lakimuutoksella. Toki tähänhän ei nyt puututa.

Tietenkin kun meillä on ajatuksena tässä ympäristövastuurahastossa tämmöinen ikään kuin ”aiheuttaja maksaa varmuuden vuoksi ennakolta” -periaate, millä tavalla perusteltaisiin se, että myös näitä vanhoja asioita hoidettaisiin? Varmaan se on mahdollista, mutta se vaatii varmasti hieman pidempää selvittelyä, eikä ainakaan tämän lakimuutoksen yhteydessä sellaista arviointia tehty. Mutta tulevaisuudessa kannattaisi löytää harkittavaksi joku malli tähän, sillä varmasti joku tämmöinen rahastointimalli sen pitää olla, sillä uutta budjettirahaa varmaan on vaikea hetkeen löytää. Tarpeen olisi saada näistä vanhoistakin ne vahingot siivottua. Tiedän, että kuntienkin tilanne monesti on tiukka, ja sen vuoksi kyllä tässä valtiollakin varmasti joku rooli on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain 60 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 337/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.04 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys ympäristönsuojelulain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että ympäristönsuojelulain mukainen kaivannaisjätteen jätealueita koskeva vakuus asetetaan jatkossa ilman arvonlisäveron osuutta. Ympäristönsuojelulain mukainen jätevakuusjärjestely tarkoittaa, että toiminnanharjoittaja itse tai kolmas taho toiminnanharjoittajan puolesta antaa valvovalle viranomaiselle vakuuden varmistukseksi siitä, että toiminnanharjoittajan jätehuoltoon liittyvät velvoitteet tulevat suoritetuiksi luvan mukaisesti silloinkin, kun toiminnanharjoittaja on maksukyvytön tai maksuhaluton tai kyseessä on muu laiminlyöntitilanne. Ehdotuksen mukaan vakuuslaskelmaan ei enää sisällytettäisi arvonlisäveron osuutta niistä kustannuksista, joiden arvioidaan syntyvän toiminnan lopettamiseen liittyvien jätehuoltotoimien seurauksena.

Esityksen tavoitteena on vuoden 2026 kehysriihen tavoitteiden mukaisesti edistää kaivos- ja mineraalialan yritysten toimintaedellytyksiä. Vakuuden asettaminen arvonlisäverottomana vähentäisi toiminnanharjoittajien vakuusjärjestelyihin liittyviä rahoituskuluja ja taseen ulkopuolisia vastuita sekä kasvattaisi käytettävissä olevaa velkakapasiteettia parantaen toiminnanharjoittajien toimintaedellytyksiä. Esityksen tavoitteena on tällä tavoin edistää kaivosalan yritysten toimintaedellytyksiä ja kotimaisen mineraali- ja akkuklusterin kasvua.

Lakia sovellettaisiin sekä uusiin että jo ennen lain voimaantuloa asetettuihin vakuuksiin. Voimassa olevien ympäristölupien osalta muutos tarkoittaisi, että Lupa- ja valvontavirasto tekisi asiasta uuden päätöksen, jossa ympäristöluvan jätevakuutta koskevaa määräystä muutettaisiin.

Esityksen yhdenmukaisuus EU:n valtiontukilainsäädännön kanssa selvitetään lain hyväksymisen jälkeen konsultoimalla Euroopan komissiota.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

20.06 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tuossa äsken oli monta semmoista esitystä, missä varmistettiin, että aiheuttaja maksaa -periaate toteutuu, elikkä haitan aiheuttaja joutuu kantamaan kaikki kulut, kun oli lakiesityksiä, joissa niin merituulivoiman kuin maatuulivoiman osalta toiminnanharjoittajan täytyy vastata purusta tulevat kustannukset, ja vakuuksia määrättiin siihen, että tämä nyt hoituu.

Tässä esityksessä valitettavasti mennään nyt toiseen suuntaan elikkä väärään suuntaan ja heikennetään tätä aiheuttaja maksaa -periaatetta, kun kaivosyhtiöiden vakuuksiin ei lueta arvonlisäveroa mukaan, tai niitä alennetaan arvonlisäveron suuruinen määrä, vaikka yhtiöt joutuvat maksamaan arvonlisäveron, elikkä ne eivät ole siitä vapautettuja. Eli todellisuudessa tämä vakuuden arvo pienenee.

Viime kaudella kaivoslakia muutettiin, ja siinä nimenomaisesti näitä vakuusvaatimuksia kiristettiin, koska niistä oli nähty, että ne eivät olleet riittäviä. Toisaalta kattavuutta laajennettiin ja myös täsmennettiin niin, että kaivoksen vaiheittainen sulkeminen ja kunnostaminen on otettava huomioon jo kaivostoiminnan aikana, ja toisaalta määrättiin tämä vakuuden tarkistaminen niin, että sitä voidaan aina arvioida, jotta se todellakin vastaa niitä todellisia kustannuksia, samoin kuin sitten myös etsintävaiheen vakuuksiin vakuudet asetettiin. Todellakin ne kiristykset olivat tarpeellisia.

Mutta nyt siis tällä lakiesityksellä tässä heikennetään näitten vakuuksien todellista kattavuutta, sillä kaivosyhtiöt todellakin maksavat sen alvin, joten sen poistaminen tästä vaaditusta vakuusmäärästä todellisuudessa vähentää toiminnanharjoittajan kykyä kustantaa asianmukaiset toimet, ja nämä kustannukset kaatuvat sitten veronmaksajien maksettavaksi. Näinhän tässä hallituksen esityksessä todellakin todetaankin ihan suoraan, että syy esityksen antamiselle on edistää kaivosalan yritysten toimintaedellytyksiä.

Tässä hallituksen esityksessä on monta ongelmaa, niin kuin siinä suoraan auki kirjoitetaan. Ensinnäkin juuri se, että se ei noudata tuota aiheuttaja maksaa -periaatetta vaan sysää osan aiheuttajan kustannuksista valtiolle. Aiheuttaja maksaa eli aiheuttamisperiaate on yksi ympäristöpolitiikan keskeisistä periaatteista, mihin nojaa niin EU:n perussopimus kuin ympäristövastuudirektiivi. Ympäristönsuojelulainsäädäntöön perustuva vakuus on riittävä vain, jos jälkihoitotoimenpiteiden suorittamisesta aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien arvonlisävero, voidaan vakuudella maksaa. Tästä asiastahan on käyty oikeuttakin, ja hallinto-oikeuden päätöksessä todetaan nimenomaisesti se, että vakuuden on katettava myös arvonlisävero, ja nyt tällä lakiesityksellä tämä arvonlisävero tästä poistetaan.

On myös kyseenalaista, onko tämä esitys sopusoinnussa kaivannaisjätedirektiivin kanssa. Direktiivissä on määrätty vakuuden suuruuden määrittämisestä liittyvistä kertoimista, joita tällä esityksellä nyt käytännössä muutetaan, kun mitoittamisessa ei enää huomioitaisi arvonlisäveroa. Riskinä onkin, että tämä lakimuutos vie Suomen EU:n rikkomusmenettelyyn. Lisäksi on myös se mahdollista, että tätä alvin poistamista voidaan tulkita kiellettynä valtiontukena, koska tietyn alan toiminnanharjoittajan kohdalla nyt lähdetään siitä, että valtio kattaisi osan niistä kustannuksista, jotka tulisi kattaa vakuudella. Esityksen yhdenmukaisuutta tämän EU:n valtiontukilainsäädännön kanssa ei olekaan selvitetty.

Tämä esitys siis todellakin on hyvin monella tapaa ongelmallinen, ja en pidä millään tavalla perusteltuna sitä, että me voisimme nyt kaivosyhtiöiden vastuuta tällä tavalla vähentää, varsinkin kun tiedämme, että meillä ei ole ihan yksi tai kaksi tapausta, jossa nämä kaivosyhtiöiden sotkut ovat jääneet siivoamatta ja ne ovat kaatuneet valtiolle. Siksi se, että niitä vakuuksia korotettiin ja laajennettiin niin, että ne todellakin kattavat sen tarvittavan määrän, oli erittäin perusteltua, ja nyt tällä lakiesityksellä sitä heikennetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

20.11 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Tulen itse kaivoskaupunki Outokummusta, ja meille outokumpulaisille kaivoksen tuomat niin hyödyt kuin haitatkin ovat myös varsin selviä ja konkreettisia. Meillä on siellä vanha Outokummun kaivosalue, ja nythän sinne kaivosalueelle ollaan pitkän aikaa oltu suunnittelemassa FinnCobaltin uutta kaivoshanketta, joka toisi Outokumpuun myös uusia työpaikkoja. Meillähän on Outokummussa siellä vanhalla kaivosalueella tämmöinen Outolampi, mikä on ollut myös Ylen uutisissa. Tämä Outolammen historiahan on kovin surullinen, koska se jäi sieltä vanhalta kaivosalueelta, ja nyt jos tämä uusi kaivosyhtiö tulisi Outokumpuun, niin se ottaisi vastatakseen myös tämän Outolammen ja sen vanhan kaivosalueen ja tavallaan niitä vastuita siirtyisi sitten tälle uudelle kaivosyhtiölle. Me outokumpulaiset päättäjät olemmekin olleet varsin myötämielisiä tämän uuden kaivoksen tulemista kohtaan.

Mutta tässä yhteydessä nyt käytän tilaisuuden hyväkseni kysyäkseni ministeriltä sitten näistä meidän Outokummun muista haasteista tämän vanhan kaivoksen suhteen. Eli silloin ennen aikaan, kun kaivos toimi Outokummussa, sitä louhittua sivumalmia käytettiin vain normaalissa maarakentamisessa. Nythän meillä Outokummun kaupungin alueella lähestulkoon kaikki kaupunkikeskuksen tiepohjat ja muut tämmöiset alueet on rakennettu sillä vanhalla malmijätteellä. Nykyaikanahan katsotaan, että se on sitten ongelmajätettä, ja me olemme Outokummun kaupungin kanssa jääneet varsin yksin tämän asian kanssa. Olen ottanut yhteyttä ministeriinkin tämän asian tiimoilta, ja olemme ottaneet moneen eri suuntaan — itse asiassa joululahjarahahakemuskin on nyt vetämässä siitä — että saisimme kaupungille apua tämän ongelman kanssa, koska tilanne on se, että me emme pysty peruskorjaamaan katualueita, kun tulee niin kohtuuttoman kalliiksi nostaa se maa sieltä ylös ja kuljettaa jonnekin jätekaatopaikalle. Tilannehan on se, että jos se maa on siinä paikallaan, niin se saa olla siinä paikallaan, siihen voidaan laittaa uusia rakenteita päälle, mutta jos ne kivet nostetaan pois siitä maasta, niin se muuttuu sillä hetkellä ongelmajätteeksi. Tämä on todella suuri haaste meille outokumpulaisille. Kysyisinkin ministeriltä tästä tässä vaiheessa, koska todellakin olemme myös kaivosmyönteinen kaupunki ja haluamme sen uuden kaivoksen sinne, mutta on aika kohtuutonta, että

outokumpulaiset veronmaksajat joutuisivat maksamaan sitten nämä vanhat kaivoksen haasteet tai kadut jäisivät korjaamatta sitä varten, että meillä ei ole varaa Outokummussa korjata niitä. Onko näihin vanhoihin kaivosjätemaihin tulossa nyt mitään vastausta tällaisille vastaaville paikkakunnille kuin Outokumpu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, yksi minuutti, olkaa hyvä.

20.14 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä itse asiassa äskeisessä tilanteessa... Äskeisessä keskustelun kohdassa puhuttiin näistä vanhoista, joita vielä eivät tämän ympäristövastuurahaston maksut ikään kuin kata, esimerkiksi näitä konkurssiin menneitä tai Suomesta poistuneita kaivoksia tai muita, jotka ovat pilanneet ympäristöjä, jotka jäävät sitten valtion tai kuntien harteille. Tämä Outokummun tilanne toki nyt näiltä osin sitten olisi erilainen, eli tässähän kysymys on enemmän siitä, miten voitaisiin määritellä, että tämä tämmöinen ei olisi enää jätettä, jos se siellä kerran nostettaisiin. Tähän on meillä erilaisia menettelyjä sekä Euroopan unionissa nyt kiertotalousasetuksen myötä mutta kyllä meillä Suomessakin tehdään sitä työtä, jolloin me arvioidaan nimenomaan tätä, miten sen statuksen, ettei se enää ole jätettä, saamista voitaisiin helpottaa. Tämä kaivannaisjäteasia, eli jos kaikkea sitä sivuainesta, mitä sieltä tulee, jätteenä haluaa ajatella, on meillä se suurin syy siihen, miksi meidän kiertotalousaste on niin valtavan alhainen. Jos sitä voitaisiin hyödyntää turvallisesti myös muussa rakentamisessa helpommin, niin uskoisin, että me pystyttäisiin parantamaan meidän kiertotalousastetta ihan merkittävällä tavalla. Siitä varmasti hyötyisivät taloudellisesti niin kunnat kuin muutenkin suomalaiset paikalliset yrittäjät hyödyntämällä sitä paikallista varaa siellä, mikä on syntynyt.

Toivotaan, että tätä saadaan nyt eteenpäin vietyä niin Suomessa kuin EU:ssa, jotta tämä jatkossa helpottuisi, mutta toki totta kai sillä varauksella, että jos aidosti on haitallista tai terveydelle vaarallista, niin sellainen aines tietysti pitää poistaa.

Tähän kyseiseen asiaan tällä esityksellä nyt ei ole merkitystä, mutta tämä liittyy enemmän sitten tähän, miten pystymme hyödyntämään paremmin näitä erilaisia sivuvirtoja, vaikka se kaivos olisikin poistettu, tai myös siinä tilanteessa, että siellä kaivos olisikin vielä toiminnassa, niin että sieltäkin silloin niitä sivuvirtoja voisi hyödyntää paremmin jatkossa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 179/2026 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 13/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 13/2026

vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.16 **Arto Satonen kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on kyse hallituksen esityksestä, jolla ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalvelujen järjestämisestä annettua lakia ja työttömyysturvalakia. Esityksen tavoitteena on lisätä työvoimaviranomaisen harkintavaltaa palkkatukea myönnettäessä sekä yksinkertaistaa sääntelyä. Muutosten tarkoituksena on lisätä palkkatuen työllisyysvaikutuksia.

Ammatillisen osaamisen parantamiseen tarkoitetun palkkatuen kesto muutettaisiin harkinnanvaraiseksi. Enimmäiskesto olisi 12 kuukautta. Ammatillisen osaamisen parantamiseen tarkoitettua palkkatukea voitaisiin myöntää kahdessa osassa, jos henkilö on ollut ennen palkkatuella työllistymistä pitkään työttömänä. Palkkatuen jatkamisen edellytyksenä olisi se, että määräaikaisessa työsuhteessa ollut palkkatuella työllistetty työllistyisi työnantajalle toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös eräitä palkkatuen myöntämisen edellytyksiä. Lisäksi sääntelyä selkeytettäisiin säädösteknisesti.

No, tämän asian osalta voidaan todeta, että kun valiokunta tässä järjesti asiantuntijakuulemista, niin tämä varsinainen esitys sai hyvin laajaa tukea asiantuntijoilta. Nähtiin, että tämä joustavoittaa palkkatuen käyttöä ja sillä voi olla myös positiivisia työllisyysvaikutuksia ja se voi jonkun verran myös lisätä palkkatuen käyttöä. Eli käytännössä voi todeta, että lähes kaikki asiantuntijat suhtautuivat asiaan myönteisesti.

Tähän liittyy kuitenkin, arvoisa puhemies, pari muutakin kohtaa, jotka ajattelin tässä ottaa esille. Tämän yhteydessä puhuttiin myös starttirahasta ja siihen liittyvästä tulkintakäytännöstä, joka oli eri työvoimapalvelualueilla ollut erilainen, liittyen ennen kaikkea siihen, miten suhtaudutaan niihin tuloihin, jotka tulevat muualta kuin yritystoiminnasta. Siinä oli ollut erilaista käytäntöä sitten eri alueilla, miten oli starttirahaa myönnetty tai jätetty myöntämättä. Tässä pyritään nyt siihen, että tämä tulkintakäytäntö yhdenvertaistuisi kaikilla alueilla, mikä on tietysti näiden tukien hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Sitten tässä tuli esille myös se, miten 100 prosentin palkkatukea, joka koskee erityisesti näitä pitkäaikaistyöttömiä, voidaan sellaisissa järjestöissä käyttää, joissa samaan aikaan järjestön muilla sektoreilla, jotka eivät ole taloudellisia, on saatettu tehdä esimerkiksi irtisanomisia tai lomautuksia. Tässä oli esillä muun muassa Suomen Punainen Risti, joka on erittäin merkittävä pitkäaikaistyöttömien työllistäjä. Heillä oli ollut tilanteita, että jollakin työllisyysalueella oli tulkittu niin, että jos he olivat vaikka Veripalvelusta irtisanoneet henkilön, niin he eivät voineet sitten myöskään SPR:n Kontille ottaa pitkäaikaistyöttömiä 100 prosentin palkkatuella. Tämä asia huolestutti valiokuntaa merkittävästi, ja siitä pyydettiin vielä erillinen selvitys TEMistä. Saimme vahvistusta sen suhteen, että tämä 100 prosentin palkkatuki mahdollistettaisiin myös tämäntyyppisissä tilanteissa, ja se on tietenkin näiden pitkäaikaistyöttömien etu.

Eli yhteenvetona totean, että tämä lakiesitys sinällään sai valiokunnassa hyvinkin jakamatonta tukea, mutta tähän kyllä sisältyy vastalause, jossa ilmeisesti olisi haluttu vielä muutamia muitakin asioita muuttaa, ja se varmaan kuullaan kohta. [Timo Suhonen: Aivan oikein!] — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.21 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on tärkeä palkkatuetun työn lakiesitys tässä käsittelyssä, ja sinänsä voi sanoa, että palkkatuetun työn joustavoittaminen on hyvä asia ja se tässä lakiesityksessä on positiivinen asia, mutta tämäkin lakiesitys jää taas puolitiehen, ihan siitäkin syystä, että meillä aktivointiaste on pudonnut aika paljon nyt kun kuntien työllistymispalvelut ovat niitä hoitaneet. Ne ovat pudonneet noin puoleen, ja palkkatuettu työ on siinä ollut yksi keskeinen asia, minkä takia se on pudonnut.

Täällä on käytännössä niitä muita syitä, minkä takia tätä palkkatuettua työtä pitäisi kannustaa käyttämään enemmän: Yksi on se, että palkkatuettua työtä pitäisi voida käyttää kuntien piirissä, niin kuin sitä käytettiin ennen. Kunnat käyttivät erityisesti vaikeampien työllistettävien kohdalla palkkatuettua työtä, ja sinänsä se oli sellainen työllistämiskeino, jolla pikkuhiljaa saatiin polkua työelämään. Tämä oli semmoinen, josta oppositio ja sosiaalidemokraatit kantoivat huolta. Toinen asia, joka tähän liittyy, on se, että tämän palkkatuetun työn — joka on ihan normaalia työtä, palkattua työtä, jota on tuettu — pitäisi kerryttää työssäoloehtoa työttömyysturvassa, niin kuin muukin työ, jolloin se myöskin sille hakijalle toisi vielä tämmöisen lisäponnen osallistua tällaiseen työskentelyyn. Kolmas asia, jota me tässä vastalauseessa nostamme esiin, on tänäänkin paljon puhuttu työttömyysturvan suojaosa, 300 euroa, joka tarkoittaisi myös sitä, että pienikin työskentely olisi tarpeen saada aikaiseksi ja sitä kautta polkua helpotettaisiin työelämään.

Nämä kaikki ovat niitä toimenpiteitä, että me yritetään saada aktivoitua enempi työttömiä työllistymään ja käyttämään näitä palveluja paremmin hyväksi. Työssäoloehto toisi mukanaan sen, että työttömyysturvalta putoaisi vähän vähemmän ja siellä pysyisi paremmin, vaikka sitä on nyt vaikeutettu todella voimakkaasti. Siellä on kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen nostettu kaikkien osalta se, ja se työttömyysturvan työssäoloehdon täyttäminen on todella vaikeaa tänä päivänä. Käytännössä pitää olla töissä vuosi ennen kuin sitä saa nollattua, niin kuin kansankielellä se sanotaan. Käytännössä nämä toimenpiteet auttaisivat myös tässä mielessä. Kun työttömyysturvaa on muutenkin romutettu ja vedetty aika pieneksi, vaikka se romutettunakin on parempi kuin se, että on peruspäivärahalla, niin sekin auttaisi vähän työttömiä elämisessä.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla esitämme, että lakiehdotukset 1 ja 2 hyväksyttäisiin muutettuina niillä pykälillä, mitä me vastalauseessa olemme esittäneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.24 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen palkkatuettuun työhön aiemmin tekemät heikennykset ovat tietenkin vähentäneet palkkatuen käyttöä, heikentäneet välityömarkkinoita ja vaikeuttaneet erityisesti vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistymistä. Samalla on heikennetty mahdollisuuksia päästä takaisin työelämään ja kerryttää työttömyysturvan työssäoloehtoa. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys sisältää joitakin oikeansuuntaisia muutoksia, mutta se ei korjaa palkkatuetun työn keskeisiä ongelmia. Kuten asiantuntijakuulemisissakin todettiin, esityksen työllisyysvaikutukset jäävät todennäköisesti pieniksi. Siksi olemme jättäneet vastalauseen, jossa esitämme konkreettisia muutoksia mietintöön.

Esitämme, että kunnille ja kuntayhtymille palautetaan oikeus käyttää palkkatuettua työtä työllistämiskeinona. Kunnilla on tärkeä rooli erityisesti niiden ihmisten

työllistämisessä, joiden tie avoimille työmarkkinoille on kaikkein vaikein. Palkkatuettu työ tarjoaa mahdollisuuden päästä takaisin työelämään ja rakentaa polkua eteenpäin.

Esitämme myös, että palkkatuettu työ palautetaan kerryttämään työttömyysturvan työssäoloehtoa. On kohtuutonta, että ihminen tekee työtä mutta työ ei kerrytä hänelle oikeutta työttömyysturvaan. Työnteon pitää aina kannattaa, ja palkkatuetun työn tulee olla aito väylä eteenpäin työelämässä.

Ja esitämme suojaosuuden palauttamista työttömyysturvaan. Suojaosuus kannustaa vastaanottamaan lyhyitä työkeikkoja ja osa-aikatyötä ilman että jokainen ansaittu euro leikkaa työttömyysturvaa. Tutkimusnäyttö tukee sitä, että suojaosuus lisää työntekoa eikä heikennä mahdollisuuksia työllistyä kokoaikaisesti.

Arvoisa herra puhemies! Työllisyyttä ei paranneta heikentämällä työttömien mahdollisuuksia tehdä työtä. Sitä parannetaan rakentamalla toimivia reittejä työelämään, tukemalla työn vastaanottamista ja varmistamalla, että työn tekeminen myös kannattaa.

Arvoisa herra puhemies! Tämän vuoksi kannatan edustaja Lylyn tekemiä vastalauseen mukaisia muutosehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

20.27 **Arto Satonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Muutama kommentti näihin SDP:n tekemiin esityksiin, joita ymmärtääkseni oli kolme kappaletta:

Jos lähdetään ensin liikkeelle siitä, miksi tätä palkkatuettua työtä ei enää kunta voi omissa toimissaan käyttää, niin kyllä kun aiemmin oli mahdollista, että kunta saattoi palkkatuettuun työhön henkilön ottaa, niin kun katsotaan, kuinka moni sieltä työllistyi sen palkkatukijakson jälkeen, niin tulokset olivat paljon heikompia kuin mitä ne ovat olleet yksityisellä sektorilla, ja toisaalta se ei palvellut myöskään niitä ihmisiä, jotka sitten järjestösektorille ovat työllistyneet. Eli tälle on kyllä ihan merkittävät perusteet.

Toinen asia oli sitten se, että tämän palkkatuetun työn pitäisi edustaja Lylyn esityksen mukaan, jota Suhonen ymmärtääkseni kannatti, kerryttää työssäoloehtoa: No, sehän johtaisi siihen, että se palauttaisi tämän niin sanotun ikiliikkujan, eli ensin ollaan työttömänä, ja sitten kun ne ansiosidonnaiset päivät loppuvat, mennään palkkatuettuun työhön, josta jälleen kertyy uusi työssäoloehto, ja sen jälkeen ollaan jälleen ansiosidonnaisella työttömyysturvalla, kunnes taas seuraavan kerran mennään palkkatuettuun työhön. Ymmärrän, että tämä voi olla jonkun ihmisen kannalta inhimillinen ratkaisu, mutta ei se kyllä veronmaksajan kannalta ole mikään ideaalinen ratkaisu. Eli siinä on sellainen syy, miksi sitä ei voida mielestäni toteuttaa.

Sitten kolmantena tämä suojaosakeskustelu: Se on hiukan monimutkaisempi asia, mutta totean siitä vain sen asian, että siinä vanhassa 300 euron suojaosassa oli kaksi erittäin isoa ongelmaa. Ensimmäinen oli se, että monessa tilanteessa henkilön, joka teki sitten yli 300 euron, vaikka olisi tehnyt vähän vahingossakin, koko tuki saattoi katketa. Työttömyysturva ja asumistuki jouduttiin määrittelemään uudelleen, ja vaikka ne kaikki rahat sai myöhemmin, niin siinä saattoi tulla tilanne, että hetken aikaa ei tule rahaa lainkaan. Tämä oli yksi ongelma. Toinen ongelma oli se, että siltä suojaosalta ei kannattanut siirtyä... Ehkä sieltä kokoaikatyöhön saattoi kannattaa siirtyä ja varmaan kannattikin, mutta jos olisi saanut esimerkiksi sen 300 euron sijasta vaikka 600 euron työn tai puolipäiväisen työn, niin siitä ei käytännössä olisi taloudellisesti hyötynyt.

Mutta siinä mielessä tämä on ihan oikea asia, että tämän palkkatukiasian osalta otetaan tämä suojaosa esille, koska itsekin olen esittänyt sitä, että tämä suojaosa voisi toimia samalla tavalla kuin palkkatuki, elikkä se voisi olla myös määräaikainen, vaikka vuoden kestävä, esimerkiksi niin, että pitkäaikaistyöttömillä ja esimerkiksi nuorilla työttömillä olisi siihen oikeus. Silloin se voisi olla vaikka 500 euron suuruinen, kun olennaista on se, että siitä ei tule pysyvää järjestelyä eikä ketään ihmisiä jää pysyvästi sen varaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.30 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Arvasin, että edustaja Satonen ottaisi näihin kantaa, ja ajattelin vastata näihin edustaja Satosen kommentteihin.

Ensinnäkin täytyy sanoa siitä, kun tuossa puheenvuorossa totesin, että palkkatuetussa työssä yksityisillä markkinoilla ne henkilöt ovat sellaisia, jotka voivat paremmin työllistyä sieltä jatkoon, ja kuntasektori on työllistänyt sellaisia osatyökykyisiä ja enempi haasteellisia henkilöitä, jotka eivät niin nopeasti pääse työmarkkinoille. Sen takia ne tulokset kuntasektorilla jatkotyöllistymisessä olivat noin 10 prosenttiyksikköä matalammat kuin yksityisen sektorin osalta. Mutta silti sielläkin se oli noin 40 prosentin luokkaa, ja yksityisellä sektorilla se oli siinä vähän reilu 50 prosenttia. Eli ei kovin suuri ero, mutta tämä selittää sen eron.

Toinen asia: Edustaja Satonen sanoi tästä kierrosta. Nythän meillä on kuitenkin yksityisen puolen palkkatuetussa työssä tämä sama kiertomahdollisuus, mitä te tässä juuri arvostelitte. Nyt te olette vielä pidentäneet tätä työssäoloehdon aikaa vuoteen, ja on todella vaikea saada sitä työssäoloehtoa täyteen, edes tällä tavalla palkkatuetulla työnteolla, koska palkkatuettu työ on aikaisemmin ollut 5 tai 10 kuukautta ja nyt sitä pidennetään 12 kuukauteen harkinnanvaraisesti.

Sitten kolmanneksi: Tämä suojaosuus, 300 euroa, on kuitenkin ollut semmoinen, että se on suojannut sen, että jos olet tienannut sen 300 tai 200, niin saat sen hyödyn ja vain sen yläpuolelta sovitellun osan, jolloin noin puolet siitä palkasta menee sovitteluun ja puolet vaikuttaa siihen työttömyysturvaan. Sillä tavalla se sovittelu myöskin tuo siihen sen... Mutta se ensimmäinen kynnys lähtee suojaosuuden kautta. Se auttaa siinä erittäin paljon.

Tämä kokonaisuus on kuitenkin sellainen, että nyt kun tästä palkkatuetusta työstä on kunnille tullut menoja, niin vuonna 25 palkkatuetusta työstä kuntien menot olivat suuruusluokaltaan noin 100 miljoonaa euroa, 115 miljoonaa euroa, ja sen lisäksi kunnat ovat nyt näitä omaehtoisia kuntakohtaisia lisiä tehneet noin 30 miljoonalla. Ne ovat tehneet niitä sen takia, että niistä kuntakohtaisista lisistä, joilla ne työllistävät samalla tavalla kuin palkkatuetussa työssä, kertyy sitten työssäoloehtoa. Tämähän on johtanut semmoiseen malliin, että kunnat ovat nyt nähneet, että se on kuitenkin työkalu, jolla voidaan auttaa ihmisiä työmarkkinoille. Se on ollut tosi huono juttu, että tästä on poistettu tämä työssäoloehdon kartuttaminen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.33 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Luonnollisesti kannatan tätä edustaja Lylyn tekemää ehdotusta, jota edustaja Suhonenkin jo kannatti, mutta pyysin puheenvuoron siksi, että koin, että tässä on paikallaan ihan lyhyt historiakatsaus.

Kun 90-luvun lama Suomessa synnytti sen jättiläistyöttömyyden, joka oli vielä jonkun verran suurempi kuin nykyinenkin erittäin korkea työttömyys, niin työskentelin silloin Porin kaupungin terveydenhuollossa terveysviraston päällikkönä. Varsinkin näissä länsirannikon viennistä elävissä teollisuuskaupungeissa Uusikaupunki, Rauma, Pori työttömyys nousi 30 prosenttiin, ja kun se vielä kaupunginosittain vaihteli, niin Meri-Porin Pihlavan kaupunginosassa työttömyys oli 50 prosenttia. Se vaikutti perheiden elämään ihan järkyttävällä tavalla. Opettajat kertoivat, että maanantaina kouluruokaa kului paljon enemmän kuin muina päivinä, kun viikonloppuna lapset eivät olleet saaneet riittävästi ruokaa, ja elimme kuitenkin siis 1990-luvun alkua. Silloin yksi keino oli nimenomaan tämä, joka tunnettiin kuntien velvoitetyöllistämisen nimellä, jota tässä edustaja Satonen arvosteli. Eli kun oli se päivärahakausi täynnä, niin kunta oli velvollinen järjestämään kuudeksi kuukaudeksi töitä, ja sitten saattoi taas päästä päivärahalle. Eihän sitä tietenkään voida pitää sellaisena pitkäaikaisena ja pysyvänä ratkaisuna, mutta silloin, kun työttömyys on erittäin syvää, kaikki keinot pitää ottaa käyttöön.

Olenkin erittäin huolissani siitä, että tällä hetkellä uskotaan aivan liiaksi siihen, että kun talouskasvu kiihtyy — siitähän on jo merkkejä — niin se alkaa ikään kuin automaattisesti dynaamisella tavalla sitten poistaa työttömyyttä. Itse olen erittäin huolissani siitä, että saattaa käydä niin, että tämä jättiläistyöttömyys, joka meillä nyt on, ei alakaan sulaa sillä tavalla kuin on toivottu. Se johtuu siitä, että se työttömyyden rakenne ei ole sellainen, että ne henkilöt sieltä pystyisivät joustavasti ja nopeasti siirtymään suoraan töihin. Me olemme havainneet, että siellä on henkilöitä, joilla ei ole riittävästi työkykyä. Sitten tietysti osaaminen on sellainen kysymys. Silloin voitaisiin tarvita ihan muun tyyppisiä räätälöityjä ratkaisuja, vaikkapa niin, että osa siirtyy eläkkeelle, perusteellisen terveystarkastuksen perusteella on massiivista uudelleenkoulutusta, ja oikeastaan kaikkien sellaisten keinojen käyttämistä, joilla ihmiset olisivat töissä, koska on kuitenkin parempi olla töissä, on se sitten vaikka kunnan työllistettyä työtä, kuin että on passiivisessa tilanteessa kotona saamassa sitä työttömyysturvaa.

Eli kyllä nyt tarvittaisiin hallitukselta järeämmät keinot nimenomaan räätälöidysti työttömyyttä poistaa. Pelkällä markkinamekanismilla se ei tule onnistumaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.36 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Olipas edustaja Lindéniltä erittäin hyvä puheenvuoro hetki sitten. [Aki Lindén: Oliko se poikkeus?] — Ei ollut poikkeus. — Lähinnä olin sanomassa sitä, että kun edellinen työministeri hallituksessa, nykyinen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Satonen, totesi aiemmassa puheenvuorossaan jotakuinkin niin, että palkkatuettu työ ei ole ollut hyvä väylä työllistymiseen, että sitä kautta ihmiset eivät ole varsinaisesti työllistyneet, [Arto Satonen: Kunnissa olevat!] niin kyllähän tässä tietynlainen totuus on, mutta totuus on myös se, mitä edustaja Lindén äsken hyvin kuvasi tuossa. Elikkä siis se, että ihminen on kuitenkin jossakin työssä, vaikka siellä palkkatuetussa työssä, on henkilölle lähtökohtaisesti varmasti parempi kuin se, että ei olisi missään työssä eikä minkäänlaista työtä tekemässä tämmöisessä toiminnassa. Toisaalta sitten kuitenkin onhan siellä varmasti joitakin henkilöitä, jotka pääsevät sitten tämmöiseen niin sanottuun vakavampaankin työsuhteeseen ja työelämään jatkossa. Aivan varmasti myös on tämän palkkatuen kautta aiemmin päässyt. Toisaalta myös kun palkkatuettu työ on kerryttänyt työssäoloehtoa, niin

sitten henkilö on päässyt tämmöiseen parempaan sosiaaliturvaan kiinni, mikä on tietysti lähtökohtaisesti kaikkien kannalta varmasti hieno asia.

Elikkä siinä on monia tämmöisiä hyviä elementtejä, varsinkin kun puhutaan siitä, että palkkatuettu työ kuitenkin on koskenut lähtökohtaisesti isolta osin henkilöitä, joilla on syystä tai toisesta haasteita työllistyä. Onhan se hienoa sitten, että tämmöinen tuki on olemassa, mitä ihminen voi hyödyntää.

Sitten vielä tuosta suojaosasta: Edustaja Satonen puhui siitä, ja en nyt ihan varma ollut — alkuun hän taisi sitä vähän niin kuin tyrmätä ja sitten kuitenkin lopulta taas vähän jopa kannattaakin. Olen ollut hieman yllättynyt siitä, että pienyrittäjiä on ollut muutamakin minuun yhteydessä siitä, että tämän suojaosan poiston jälkeen heillä on ollut haasteita saada työntekijöitä tekemään osa-aikatyötä esimerkiksi tuurauksissa ja tietyissä tarpeissa. Pienyrittäjät ovat olleet siis lähtökohtaisesti sitä mieltä, että suojaosa pitäisi palauttaa, että se helpottaa myös heidän työvoiman saantia. Tämä asia kannattaisi kyllä hallituksenkin ottaa ihan isolla korvalla niin sanotusti kuunteluun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.39 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy muistaa, että meillä on 325 000 työtöntä työnhakijaa ja sen lisäksi palveluissa on 73 000. Meillä on melkein 400 000 työvoimapalveluissa olevaa ihmistä, jotka tarvitsevat työtä, varsinaista työtä. Sitten kun katsotaan näitä palveluissa olevia, joista tässä nyt puhutaan, niin tämä palkkatuettu työ on tällä hetkellä noin 7 000:n luokkaa siitä porukasta, noin 10 prosenttia. Ylivoimaisesti suurin on työvoimakoulutus, jossa on noin 27 000, noin karkeasti ottaen. Omaehtoisessa opiskelussa on 20 000, ja sitten starttirahalla on joku noin 4 000. Työkokeilussa on noin kolme- ja puolituhatta ja sitten kuntouttavassa työtoiminnassa noin 9 000. Nämä ovat ne suuruusluokat, ja näissä kaikissa on tapahtunut käytännössä semmoinen tilanne, että aikaisempaan nähden se on tullut alaspäin. Tämä palkkatuettu työ on ollut erityisen hyvä. Kyllä se on kuitenkin ollut aika hyvä väline, jos sieltä noin puolet jatkaa sitten työskentelemään ja saa ammatillista osaamista eli menee eteenpäin, mikä on hyvä asia. Sillä lailla se on ollut toimiva väline tehdä.

No, sitten kun katsotaan tätä olemassa olevaa tilannetta, niin meillä välityömarkkina on tässä aika lailla häviämässä, myös tämän STEA-rahoituksen myötä, koska se on ollut aika iso välityömarkkinoitten järjestäjä. Senkin osalta tämä palkkatuettu työ kaipaa semmoista renessanssia, että sitä käytettäisiin entistä enemmän, että me saadaan purettua tätä isoa työttömyyttä, mikä meillä on. Meillä on työttömyyden osalta ihan todella iso haaste.

Sitten tämän suojaosuuden osalta kyllä voimme kehitellä erilaisia malleja. Tässä on nyt tästä 300 eurosta puhuttu, mutta itse olen puhunut myös sellaisesta mallista, että suojaosa olisi jotenkin sen työllisyystilanteen mukainen. Silloin kun on hyvä työllisyystilanne, niin suojaosaa ei paljon tarvittaisi, mutta sitten huonossa työttömyystilanteessa, jolloin on vaikea työllistyä, suojaosa voisi olla korkeampi. Eli tehtäisiin siitä suojaosasta tämmöinen joustavampi, joka auttaisi sitten juuri silloin, kun pitäisi. Meidän pitäisi tällaisia välineitä tehdä lisää.

Sama on myös työttömyysturvan porrastuksien osalta: Ne ovat väärässä kohtaa tällä hetkellä. Niidenkin pitäisi liikkua vähän sen mukaan, miten oikeasti on mahdollisuus työllistyä.

Kaiken kaikkiaan tuon Punaisen Ristin osalta sanon, että se on ollut iso työllistäjä. Siellä on ollut 800—900 henkilöä töissä, ja sen takia tämä lakimuutos, jota tässä ollaan esittämässä sen osalta, on paikallaan, jolloin pystytään sitä viemään eteenpäin. Se vähän leviää muihinkin samantyyppisiin organisaatioihin — sillä tavalla tämä muutos nyt ei kohdistunut pelkästään Punaiselle Ristille. Mutta erittäin tarpeellinen asia, ja sen takia olisi pitänyt laajentaa tätä niin kuin olemme esittäneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

20.42 **Arto Satonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustajien Lyly ja Lindén puheenvuorojen johdosta en olisi ehkä enää kommentoinut, mutta täytyy sanoa, että edustaja Suhosen puheenvuoron johdosta on kyllä jälleen syytä kommentoida, kiitos siitä. [Timo Suhonen: Loistavaa!] — Menen vielä nimittäin tähän suojaosaan. Nimittäin täytyy sanoa, että nyt minä olen kyllä edustaja Suhosen kanssa tilannekuvasta samaa mieltä mutta johtopäätöksestä täysin eri mieltä. Se johtuu siitä, että on aivan totta, että varmasti on sellaisia yrittäjiä, minuunkin sellaiset yrittäjät ovat ottaneet yhteyttä, joiden mielestä tämä suojaosa olisi hyvä palauttaa, niin että saataisiin niitä 300 euron työntekijöitä.

Mutta mietitäänpä tätä asiaa vähän enemmän. Otetaan esimerkiksi kauppa, jossa tämä tilanne on ollut hyvin tyypillinen. Totta kai se on kauppiaan kannalta hyvä juttu, että kun se 300 euron työpanoksen tekevä henkilö tekee noin yhden seitsemäsosan työajan, niin hän tulee tekemään sen juuri silloin, kun kaupassa on kaikkein suurin ruuhka, ja sitten tämä henkilö itse sai aikaisemmassa järjestelmässä 300 euroa, sen lisäksi työttömyysturvaa, sen lisäksi asumistukea ja mahdollisesti vielä toimeentulotukea. Ei voi sanoa, että se oli hänelle hyvä, mutta se oli kuitenkin siedettävä järjestely, jolloin tämä oli hyvä sekä työnantajalle että työntekijälle, mutta veronmaksajalle se oli äärimmäisen kallis järjestelmä.

Sen takia on minusta aivan oikein, että on esimerkiksi sellaisia kauppiaita kuin vaikka Pirkkalan Citymarket, joka yhdessä PAMin kanssa ilmoitti, että kaikilla työntekijöillä, jotka ovat töissä siellä kaupassa, on mahdollisuus saada täydet tunnit, ja ainoastaan ne työntekijät, jotka itse haluavat tehdä osa-aikaista työtä, esimerkiksi opiskelijat tai muut tai perhesyistä, tekevät pienempiä tuntimääriä. Tässäpä juuri se järjestelmä onkin: totta kai tämä oli yksittäisille toimijoille hyvä, mutta se ei ollut kokonaisuutena järkevä, ja sen takia siihen puututtiin.

Mutta minäkin olen sitä mieltä, että jonkinnäköinen suojaosa on varmaan mahdollinen. Sen takia olen sitä esittänytkin, että se palkkatuen tyyppisesti voisi toimia, ja silloin se voi olla vaikka 500 euroa. Olennaista ole se euromäärä, mutta olennaista on se, että siitä ei tule pysyvää järjestelyä, vaan henkilö, joka on suojaosalla, tietää, että se jossain vaiheessa loppuu, aivan kuten palkkatukikin loppuu, ja sen jälkeen pitää sitten löytää muuta ratkaisua, mutta pääsee osoittamaan sillä suojaosalla sen oman osaamisensa.

Tähän asiaan on nyt sillä tavalla hallituksessa tartuttu, että sosiaaliturvaministeri Karoliina Partanen on käynnistänyt valmistelun siitä, minkälaisia suojaosamalleja meillä voisi olla, ja STM:n virkamiehet parasta aikaa miettivät, mikä olisi se ratkaisu, mutta siihen ihan vanhaan järjestelmään ei kannata palata, koska silloin palaavat myöskin ne samat ongelmat, vaikka siinä joitain hyviäkin puolia oli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.45 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ilo korvalle, että aiempi työministeri, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Satonen on samoilla linjoilla siitä, että tämä suojaosa tietyiltä osin on ihan kannatettava ajatus. Itse näen myös sen kannatettavan ajatuksen siitä näkökulmasta, että joka ikinen työtunti, minkä se työntekijä tekee ennemmin kuin että on tekemättä, siis on kotona, jokainen tunti, minkä tekee töitä, on kyllä hänelle itselleen hyvä ja myös meille yhteiskunnalle hyvä asia. Totta kai. Tämä on se lähtökohta. Mutta ymmärrän tämän ison kuvan, mitä edustaja Satonen kuvasi nimenomaan sen tietyn näkökulman osalta, mitä kaikkea tähän suojaosan käyttöön liittyy — kyllä, kyllä. Mutta edelleen halusin korostaa sitä, että kaikki tehty työ, joka ikinen työtuntimäärä, minkä työntekijä tekee, vaikka sen innoittamana tai sen avulla, että suojaosa on käytössä, jotta henkilölle jää enemmän rahaa käteen työnteosta ja elämiseen, on totta kai kannatettavaa.

Ilo oli kuulla myös se, jos kerran hallituksessa todellakin on selvitettävänä nyt asia siitä, minkälaisia malleja suojaosan käytön suhteen olisi olemassa, koska kyllähän me kuulimme, että perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtajakin oli sitä mieltä, että järkeä saa käyttää ja suojaosaa pitää palauttaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.46 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy tähän suojaosuuteen liittyen vielä sanoa, että Labore, Tampereen yliopisto ja Valtion taloudellinen tutkimuskeskus ovat juuri tutkineet suojaosuuden vaikutuksia ja se on ilmestynyt. Tässä ei päästä noihin tuloksiin, mitä edustaja Satonen sanoi, että suojaosuudella on käytännössä positiivisia vaikutuksia, joita pitäisi käyttää. Tässä mielessä on hyvä, että niitä harkitaan monelta kantilta, ja kuten itsekin tuossa sanoin: pitäisikö miettiä sitä, että silloin kun on vaikea työllistyä, niin se olisi vähän suurempi, ja sitten kun työllisyystilanne on parempi, niin se muuttuisi sen mukaan.

Arvoisa puhemies! Se, minkä takia vielä pyysin puheenvuoron, liittyy siihen, että kun katsotaan aktivointiastetta kuntien osalta, niin silloin kun se oli valtion hoidossa, niin aktivointiasteet liikkuivat noin 30 prosentissa. Nyt viime kuun aktivointiasteen tilasto oli noin 16 prosenttiyksikköä. Se kertoo siitä määrästä, kuinka paljon se on tippunut. Tähän varmaan on selityksenä se, että kun kuntien työttömyysturvamenot oli laskettu viime vuonna, kun ne siirtyivät, 700 miljoonaksi euroksi, niin ennustetaan, että ensi vuonna ne ovat 945 miljoonaa euroa, eli 245 miljoonaa euroa on tullut kuntien työllistämiseen liittyviä menoja lisää. Erityisen paljon niitä tulee siitä, että pitkäaikaistyöttömyys, yli 400 päivää työttömänä olleet työttömät, vie 84 prosenttia kuntien työttömyysturvamenoista. Sen vuoksi niihin kohderyhmiin, joiden työttömyys on pitkittynyt, pitäisi näitä toimenpiteitä tehdä. Palkkatuettu työ on yksi niistä välineistä, ei suinkaan ainut mutta yksi sellainen konkreettinen väline. Siinä mielessä nämä opposition esittämät esitykset ovat helpotus. Ne auttaisivat sitä leviämään vähän enempi, tulisi käytettyä paremmin, ja saataisiin sitä kautta polkua työelämään.

Tässä on kokonaisuudessaan koko oppositio mukana: keskusta, vasemmistoliitto ja vihreät ovat meidän mukana, kun ollaan näitä pykälämuutoksia ehdotettu. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 31/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 31/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas esittelee mietinnön. Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.49 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta ehdottaa mietinnössään, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksessä 148/2026 vp ehdotetun lain väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta. Lain voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2028 loppuun asti. Tämä niin sanottu rajaturvallisuuslaki on hyväksytty alun perin heinäkuussa 2024 kiireellisenä, ja sen voimassaoloa on jatkettu viime vuonna 31.12.2026 asti.

Lain tavoitteena on torjua Suomeen välineellistetyllä maahantulolla kohdistettavaa painostamista, vahvistaa rajaturvallisuutta sekä varautua vakavampiin tilanteisiin. Laissa säädetään edellytyksistä, joiden mukaisesti valtioneuvoston yleisistunto voi päättää rajoittaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten vastaanottamista rajatulla osalla Suomen valtakunnanrajaa ja sen välittömässä läheisyydessä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Laki koskee tilannetta, jossa vieras valtio pyrkii vihamielisesti vaikuttamaan Suomeen maahantulijoita hyväksikäyttämällä. Laki ei koske muita tilanteita.

Tarve rajoituspäätöksen tekemiselle todetaan yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa. Päätöksen voi tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Lain soveltaminen on viimesijainen keino tilanteen hallitsemiseksi. Lakia ei ole toistaiseksi sovellettu.

Tällä hetkellä suljettuina olevien rajanylityspaikkojen sulkeminen ja kansainvälisen suojelun hakemisen keskittäminen Suomen ulkorajoilla avoinna oleville lentoliikenteen ja vesiliikenteen rajanylityspaikoille on tehty rajavartiolain 16 §:n nojalla.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan asiassa saaman selvityksen mukaan turvallisuustilanne Euroopassa ja Suomen lähialueilla jatkuu jännitteisenä Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan takia. Rajavartiolaitoksen ja muiden turvallisuusviranomaisten arvion mukaan on varauduttava Venäjän pitkäkestoiseen uhkaan Euroopalle. Maahantulon välineellistäminen on yksi keinoista pyrkiä vaikuttamaan Suomen ja Euroopan unionin rajaturvallisuuteen, kansalliseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen. Keskeinen varautumiskeino on lainsäädäntö, joka sisältää viranomaisten riittävät toimivaltuudet toimia ennalta estävästi ja tehokkaasti. Suomen täysivaltaisuuden ja kansallisen turvallisuuden varmistaminen vaatii viranomaisten taktisen ja teknisen varautumisen lisäksi sääntelyä, jonka soveltaminen voidaan uhka-arvion niin vaatiessa aloittaa nopeasti.

Rajavartiolaitoksen ja muiden turvallisuusviranomaisten arvion mukaan välineellistetyn maahantulon uhka Suomen itärajalla jatkuu edelleen korkeana. Tilanne ei ole muuttunut vuodesta 2025, jolloin lain voimassaoloa on edellisen kerran jatkettu, eikä turvallisuustilanteessa ole odotettavissa nopeita muutoksia parempaan suuntaan. Hallintovaliokunta katsoo, että turvallisuustilanteen vuoksi on välttämätöntä jatkaa lain voimassaoloa, jotta tilanteen mahdollisiin nopeisiin ja vakaviin muutoksiin voidaan varautua. Suomen itäraja muodostaa samalla osan Euroopan unionin ulkorajasta ja Naton Venäjän vastaisesta rajasta, minkä vuoksi Suomen kyvyllä vastata rajaturvallisuuteen on kansallista turvallisuutta laajempaa eurooppalaista ja liittokunnan turvallisuuteen liittyvää merkitystä.

Arvostettu puhemies! Hallintovaliokunta tarkastelee mietinnössään myös oikeudellisen viitekehyksen tilaa. Yhteenvetona voidaan todeta, että kansallisesti tai Euroopan unionissa ei ole lain voimaantulon jälkeen tullut voimaan sellaista uutta lainsäädäntöä, jolla olisi merkitystä rajaturvallisuuslain tarpeen arvioinnissa. Nykyiset menettelyt antavat keinoja tilanteen hallintaan, mutta niillä ei pystytä tehokkaasti torjumaan tai ennalta estämään vihamielisen valtion Suomeen kohdistamaa painostamista. Lain voimaantulon jälkeen hallintovaliokunnan tietoon ei myöskään ole tullut uutta EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka olisi merkityksellistä asian arvioinnissa.

Hallintovaliokunta käsittelee mietinnössään myös lain soveltamiseen varautumista Rajavartiolaitoksessa, eduskunnan asemaa sekä toimitusministeristön roolia.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta kiinnittää nyt, samoin kuin aikaisemmin, ehdotettua lain voimassaoloajan pidentämistä arvioidessaan huomiota siihen, että valtioneuvostolla lain 3 §:ssä tarkoitetun rajoituspäätöksen tekemisen edellytyksenä on muun ohella se, että rajoittaminen on välttämätöntä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi ja että muut keinot eivät ole riittäviä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Perustuslakivaliokunta korostaa muun muassa Suomen täysivaltaisuutta ja sitä, että rajavalvonta, rajanylityspaikoista päättäminen ja rajaliikenteen sääntely kuuluvat lähtökohtaisesti valtion suvereniteetin piiriin. Valiokunta painottaa myös edelleen, että Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden näkökulmasta tilanne on erilainen kuin mitä kansainvälisissä sopimuksissa on käsitelty. Perustuslakivaliokunnan mielestä nyt ehdotettua voimassaoloajan pidentämistä voidaan pitää välttämättömänä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että valtioneuvoston tulee seurata tarkasti niin turvallisuustilanteen kuin merkityksellisen oikeustilan mahdollisia muutoksia ja reagoida asiaan tarvittaessa lainsäädäntötoimin.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä perustuslain 73 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Perustuslakivaliokunta katsoo, että ehdotonta valtiosääntöoikeudellista estettä käsitellä nyt arvioitava poikkeuslaki poikkeuksellisesti perustuslain 73 §:n 2 momentin tarkoittamassa kiireellisessä menettelyssä ei ole, jos säännöksessä tarkoitettu viiden kuudesosan vaatimus ääntenlaskennassa toteutuu.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 148/2026 sisältyvän lakiehdotuksen ja että eduskunta käsittelee hallituksen esitykseen 148/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen perustuslain 73 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Valiokunnan mietintöön sisältyy yksi vastalause. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Etenemme nyt jonkin aikaa ainakin puhujalistalla. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

20.57 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Nyt käsitellään rajaturvallisuuslakia. Suomen valtio ei saa koskaan olla sinisilmäinen silloin, kun kyse on kansallisesta turvallisuudestamme. Venäjän raakalaismainen, raukkamainen ja rikollinen hyökkäyssota Ukrainassa ja Suomen itärajan tapahtumat ovat osoittaneet, että turvallisuutta voidaan horjuttaa myös käyttämällä ihmisiä painostuksen välineenä. Välineellistetty maahantulo ei ole tavallista rajaliikennettä. Se on osa vihamielistä vaikuttamista, jolla pyritään horjuttamaan Suomen vakautta, turvallisuutta ja yhteiskuntamme yhtenäisyyttä.

Arvoisa puhemies! Suomen ensimmäinen velvollisuus on turvata omien kansalaistensa turvallisuus, itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus. Siksi on tärkeää, että meillä on käytössämme riittävät ja toimivat keinot torjua vakavia turvallisuusuhkia. Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys jatkaa välineellistetyn maahantulon torjuntalain voimassaoloa vuoden 2028 loppuun. Tämä on vastuullista varautumista. Turvallisuuspolitiikassa ei pidä odottaa siihen asti, että uhka muuttuu kriisiksi. Samalla on muistettava, että Suomen turvallisuus ja oikeusvaltio kuuluvat yhteen. Toimivaltuuksia käytettäessä on kunnioitettava perustuslakia, kansainvälistä oikeutta ja velvoitteita.

Arvoisa puhemies! Meidän on pidettävä huolta siitä, että Suomi päättää itse omasta turvallisuudestaan. Rajamme eivät ole vain kartalle piirretty viiva. Ne ovat itsenäisyytemme, vapautemme ja suvereniteettimme puolustuslinja. Turvallinen Suomi ei synny toiveista vaan vastuullisista päätöksistä ja vahvasta tahdosta puolustaa maatamme, isänmaatamme.

Kannatan hallituksen esitystä, ja se on vielä parempi valiokunnan käsittelyn jälkeen. Toivon, että mahdollisimman moni kannattaa tätä esitystä tässä salissa, kun asiasta päätetään, äänestetään, pian. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

21.00 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Suomen itärajalla vallitseva turvallisuusuhka ei ole kadonnut. Venäjä on osoittanut olevansa valmis käyttämään ihmisiä välineenä vaikuttaakseen Suomeen ja horjuttaakseen yhteiskuntamme vakautta ja kotimaamme turvallisuutta. Meidän on varauduttava siihen, että vastaava toiminta voi jatkua tai voimistua myös tulevaisuudessa. Siksi määräaikaisen rajaturvallisuuslain voimassaoloa on perusteltua jatkaa vuoden 2028 loppuun saakka. Laki antaa Suomelle mahdollisuuden reagoida poikkeukselliseen tilanteeseen ja suojella kansallista turvallisuuttamme. Sen tarkoituksena on ennalta ehkäistä uhkia ja varmistaa, että viranomaisilla on tarvittavat toimivaltuudet silloin, kun niitä tarvitaan.

Haluan korostaa, että kyseessä on poikkeuksellinen ja viimesijainen keino. Lain soveltamisen kynnys on korkea, eikä sitä käytetä kevyin perustein. Se, ettei lakia ole tähän mennessä tarvinnut ottaa käyttöön, kertoo osaltaan sen ennalta ehkäisevästä merkityksestä. Vastuullinen turvallisuuspolitiikka tarkoittaa myös sitä, että uhkiin varaudutaan ajoissa.

On vaikea ymmärtää niiden kansanedustajien kantaa, jotka haluaisivat avata itärajan tilanteessa, jossa Venäjän aiheuttama uhka jatkuu. Vihreät ja vasemmistoliitto ovat vastustaneet rajalakia, ja myös osa SDP:n kansanedustajista on äänestänyt sitä vastaan. Tällainen linja on Suomen kannalta väärä. Millaisen viestin lähetämme Venäjälle, jos

avaamme rajamme ja samalla kavennamme omia mahdollisuuksiamme puolustaa omaa isänmaatamme? Emme saa antaa vieraan valtion sanella, miten Suomi valvoo rajojaan ja turvaa omaa itsenäisyyttään. Kansainväliset velvoitteet ja turvapaikkaoikeus on otettava huomioon, mutta Suomen vastuulla on ensisijaisesti huolehtia omasta kansastaan, hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan. Näitä asioita ei pidä asettaa vastakkain, mutta emme myöskään saa unohtaa sitä, kenelle olemme vastuussa.

Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa jokaista tässä salissa istuvaa kansanedustajaa siitä, että ensisijainen vastuumme on Suomen kansakunta ja sen tulevaisuus. Pyydän jokaista pysähtymään tämän tärkeän lain äärelle ja asettamaan Suomen edun puoluepolitiikan edelle. Haluan kiittää hallintovaliokuntaa ja erityisesti sen puheenjohtajaa Mauri Peltokangasta siitä, että he ovat ymmärtäneet tämän lain merkityksen Suomen turvallisuudelle ja vieneet asian vastuullisesti eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Nyt asutaan ja eletään Suomessa, ja täällä meidän tehtävämme on tehdä päätöksiä Suomen ja suomalaisten turvallisuuden puolesta tässä maailmantilanteessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

21.04 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme tänään lakia väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi eli niin sanottua rajaturvallisuuslakia. Laissa on kyse ennen kaikkea Suomen turvallisuudesta, viranomaisten toimintakyvystä ja siitä, että maamme kykenee varautumaan myös poikkeuksellisiin uhkiin.

Suomen turvallisuusympäristö ei ole muuttunut sellaiseksi, että voisimme luopua niistä välineistä, joilla varaudumme välineellistetyn maahantulon uhkaan. Turvallisuusviranomaiset ovat arvioineet, että uhka Suomen itärajalla on edelleen olemassa eikä tilanteen nopeasta paranemisesta ole nähtävissä merkkejä. Emme voi suhtautua sinisilmäisesti siihen, että Venäjä on käyttänyt muuttoliikettä poliittisen painostamisen välineenä useita Euroopan maita vastaan. Kyse ei ole tavallisesta muuttoliikkeestä vaan tilanteesta, jossa ihmisiä käytetään tietoisesti hybridivaikuttamisen välineenä valtioiden turvallisuuden horjuttamiseksi. Suomen on pystyttävä vastaamaan tällaiseen toimintaan päättäväisesti. Rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkaminen antaa viranomaisille mahdollisuuden toimia nopeasti ja tehokkaasti, mikäli tällainen uhka jälleen konkretisoituu.

Lain voimassaolon jatkamista tukee myös se seikka, että lain säätämisen yhteydessä tehtiin merkittäviä oikeusturvaa vahvistavia muutoksia. Hallituksen alkuperäistä esitystä parannettiin eduskunnan käsittelyssä siten, että eduskunnan jälkivalvontarooli vahvistui, oikeusturvakeinoja täsmennettiin ja lain soveltamisen edellytyksiä selkeytettiin. Tästä myös kiitos hallituspuolueille. Nämä muutokset olivat tärkeitä, koska turvallisuudesta huolehtiminen ja oikeusvaltioiden periaatteiden kunnioittaminen eivät ole toistensa vastakohtia, päinvastoin: juuri kriisitilanteissa oikeusvaltion pitää toimia vahvana.

On myös syytä todeta, että lakia ei sen voimassaolon aikana ole jouduttu ottamaan käyttöön. Tämä ei kuitenkaan ole peruste luopua siitä, päinvastoin. Turvallisuuspolitiikassa parhaat välineet ovat usein niitä, joiden olemassaolo ehkäisee tilanteiden kärjistymisen jo ennalta.

Suomi on Euroopan unionin ja Naton ulkoraja. Siksi vastuumme ei koske vain omaa kansallista turvallisuuttamme vaan myös koko eurooppalaisen turvallisuusjärjestelmän vakautta.

Korostan, että kyse on edelleen poikkeuksellisesta lainsäädännöstä. Sen voimassaolon edellytyksiä on arvioitava säännöllisesti, turvallisuusympäristön muutoksia seurattava tarkasti ja hallituksen reagoitava viipymättä, mikäli lain tarpeellisuuteen vaikuttavat olosuhteet muuttuvat.

Pidän tärkeänä myös sitä, että Suomi jatkaa aktiivisesti vaikuttamista Euroopan unionissa yhteisten ratkaisujen löytämiseksi. Välineellistetty maahantulo on koko Euroopan turvallisuushaaste, eikä yksikään jäsenmaa voi kantaa vastuuta yksin. Tarvitsemme vahvempaa EU-tason sääntelyä ja yhteisiä toimintamalleja hybridivaikuttamisen torjumiseksi.

Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkamisessa ei ole kyse pelottelusta eikä poikkeustoimien normalisoinnista. Kyse on vastuullisesta varautumisesta tilanteeseen, jonka turvallisuusviranomaiset arvioivat edelleen todelliseksi. Siksi lain määräaikainen jatkaminen on tässä tilanteessa perusteltua ja Suomen turvallisuuden kannalta välttämätöntä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, poissa. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

21.07 **Paula Werning sd:** Arvoisa herra puhemies! Itse olen kansanedustaja Kaakkois-Suomesta, sieltä alueelta, jossa Venäjän raja on osa ihmisten jokapäiväistä elämää. Meillä ei tarvitse selitellä, miksi itärajan turvallisuus on tärkeää. Sen ymmärtää jokainen omasta kokemuksestaan.

Olen ollut tämän lain käsittelyssä mukana hallintovaliokunnassa aivan sen alusta asti. Olemme kuulleet lukuisia turvallisuusviranomaisia ja oikeudellisia asiantuntijoita. Olen myös itse vieraillut itärajalla ja keskustellut siellä työskentelevien rajavartijoiden kanssa. Kaiken tämän perusteella voin kyllä sanoa, että minulle tämän lain voimassaolon jatkaminen on päivänselvä asia.

Puhemies! Itärajalla on tällä hetkellä rauhallista, mutta se ei tarkoita sitä, että uhka olisi kadonnut minnekään. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, eikä turvallisuustilanne ole millään tavalla parantunut, päinvastoin. Me tiedämme, mihin Venäjä pystyy ja millaisia keinoja se on valmis käyttämään: ihmisten hätää ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilannetta.

Tuore ja vakava muistutus rajaturvallisuuden merkityksestä löytyy Espanjaan kuuluvasta Ceutan kaupungista Pohjois-Afrikasta. Siellä on nähty, mitä voi tapahtua, kun rajalle kohdistuu voimakas maahantulopaine ja rajavalvonta pettää. Ceutan tapahtumat osoittavat, miten nopeasti tilanne rajalla voi kärjistyä ja miten tärkeää on, että rajaviranomaisilla on riittävät keinot toimia. Meidän on ymmärrettävä, että Suomen itärajalla tilanne voi muuttua nopeasti. Silloin on myöhäistä alkaa miettiä, että mitähän tässä tehtäisiin. Turvallisuudesta huolehtiminen tarkoittaa sitä, että varaudutaan etukäteen eikä vasta sitten, kun ongelmat ovat jo sylissä.

Arvoisa puhemies! Monesti tämän keskustelun yhteydessä nostetaan esille, ettei lakia ole tähän mennessä tarvinnut soveltaa, mutta se ei ole mikään peruste sille, että tästä pitäisi luopua. Meillä on paljon turvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä ja varautumista, joista

toivomme, ettei niitä koskaan tarvitsisi käyttää. Silti ne eivät ole tarpeettomia. Rajaturvallisuuslaki on viimeinen keino. Sitä voidaan käyttää vain poikkeuksellisissa tilanteissa, kun Suomen kansallinen turvallisuus tai täysivaltaisuus on vakavasti uhattuna eivätkä muut keinot enää riitä. Kyse on poikkeuksellisesta laista, jonka soveltamisen edellytykset ovat erittäin tiukat. Myös ihmisoikeuksista ja oikeusturvasta on huolehdittava, mutta samalla meidän on varmistettava, että rajavartijoilla on riittävät keinot turvata Suomen rajoja.

Arvoisa puhemies! Meillä Kaakkois-Suomessa itärajan turvallisuudesta ei voi ottaa turhia riskejä, eikä niitä pidä kyllä ottaa missään muuallakaan Suomessa. Venäjä ei saa päästä käyttämään ihmisten hätää ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilannetta painostuksen välineenä. Suomen on pystyttävä huolehtimaan omista rajoistaan ja kansallisesta turvallisuudestaan. Turvallisuudessa ennakointi ei ole pelottelua, se on juuri sitä vastuunkantoa.

Tästä syystä kannatan rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

21.11 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa puhemies! Suomen rajoista päättää Suomi, ei Venäjä eivätkä ne, jotka käyttävät hädänalaisia ihmisiä painostuksen välineenä.

Hallintovaliokunnan johtopäätös on selvä. Rajavartiolaitoksen ja muiden turvallisuusviranomaisten arvion mukaan välineellistetyn maahantulon uhka itärajalla on edelleen korkea eikä nopeaa muutosta parempaan ole odotettavissa. Suomen itäraja on samalla Euroopan unionin ulkoraja ja Naton raja Venäjää vastaan. Kun me huolehdimme siitä, huolehdimme koko liittokunnan ja unionin turvallisuudesta.

Tätä lakia ei ole sovellettu kertaakaan, mutta se ei kerro lain tarpeettomuudesta. Perustuslakivaliokunta on todennut, että jo lain voimassaololla on ennaltaestävä vaikutus. Hyvä varautuminen on sellaista, jota ei tarvitse käyttää.

Arvoisa puhemies! Vastalauseessa sanotaan, että Suomen pitää toimia oikeusvaltion tavoin. Juuri niin me toimimme. Laki on väliaikainen ja viimesijainen keino. Soveltamistilanteessa päätös tehdään enintään kuukaudeksi kerrallaan yhdessä tasavallan presidentin kanssa, ja siitä annetaan viipymättä selvitys eduskunnalle.

Suomi ei ihmisoikeussopimuksiin sitoutuessaan ole hyväksynyt sitä, että vieras valtio saa niitä väärinkäyttämällä vaarantaa täysivaltaisuutemme, emmekä ole tässä yksin. Euroopan neuvoston jäsenmaat muun muassa tunnustivat toukokuussa Chişinăun julistuksessa ensimmäistä kertaa välineellistämisen uhkaksi kansalliselle turvallisuudelle. Komissio valmistelee eurooppalaista hätätilakehystä. Eurooppa on tulossa siihen, missä Suomi jo on.

Oikeusvaltio ei heikkene siitä, että se puolustaa itseään: se heikkenee, jos se jättää puolustautumatta. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannattaa hallintovaliokunnan mietinnön hyväksymistä ja rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkamista vuoden 28 loppuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

21.13 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä väliaikaiseksi rakennettu rajaturvallisuuslaki on tullut taas yhteen nivelvaiheeseen. On tärkeää nähdä tämä

rajaturvallisuuslain jatkaminen sitä taustaa vasten, että välineellistetyn maahantulon pyrkimykset eivät kohdistu siis enää pelkästään Suomen alueeseen, ei enää pelkästään myöskään Euroopan Nato-maiden itäiselle sivustalle, vaan myös, niin kuin tälläkin on jo aikaisemmin kuultu, myös Espanja on tästä kehityksestä oman osansa saanut. Eurooppa on nyt vihdoin herännyt siihen, että välineellistetty maahantulo ei rajoitu pelkästään Venäjän rajaseudulle vaan koskee Eurooppaa laajemminkin, ja on äärimmäisen tärkeää, että Euroopan unioni nyt komission vedolla lähtee myös rakentamaan eurooppalaista viitekehystä siihen, millä tavalla pystymme yhdessä näihin hybriditoimiin vaikuttamaan.

Olen toiminut pitkään turvallisuusvaliokunnassa eduskunnassa, ja tällaisina päivinä kuin mitä tänään elämme, on aina mieltä ylentävää nähdä, kuinka tästä salista löytyy laaja enemmistö kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeiden asioiden yksimieliseen tai vähintäänkin laajaan päättämiseen. Tuen henkilökohtaisesti tämän lain voimassaolon jatkamista ja olen iloinen ja ylpeä sanoessani, että myös koko SDP tukee tätä lain jatkoa. Toivommekin, että tästä keskustelusta näiden turvallisuusasioiden äärellä muodostuu tätä kansakuntaa vahvistava yksimielisyys, jolla pystymme myös ulospäin viestimään, että olemme näissä asioissa kansakuntana hyvin päättäväinen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

21.15 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Tulen itse tuolta Pohjois-Karjalan maakunnasta, ja meillä on semmoinen reilu 300 kilometriä yhteistä maarajaa Venäjän kanssa. Voin sanoa, että Itä-Suomessa asuvalle kansanedustajalle se riski siitä välineellistetystä maahanmuutosta on erittäin konkreettinen, ja emme todellakaan halua nähdä niitä samoja asioita, mitä esimerkiksi tuolla Puolan ja Valko-Venäjän rajalla on tapahtunut, joten pidän tätä lakiesitystä erittäin hyvänä.

Tällä vaalikaudella Itä-Suomeen ei ole tullut paljoa hyviä asioita, mutta se täytyy kyllä myös tunnustaa, että turvallisuuteen liittyviä asioita on täällä eduskunnassa yhdessä vahvistettu. Täällä on ollut useita eri lakeja, mitkä vahvistavat sitä meidän yhteistä maarajaamme ja yhteistä puolustusta, ja tämä laki toden totta on yksi niistä.

Ilolla voin myös kertoa, että meidän keskustan eduskuntaryhmä on ollut tukemassa tätä hallituksen esitystä kaikissa sen vaiheissa, ja niin myös tämä kahden vuoden jatkokin saa täyden tuen meidän eduskuntaryhmältä.

Olen itse myös tuolla puolustusvaliokunnassa jäsenenä, joten hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan kautta työpakkiin kuuluu niin sanotusti sisäinen ja ulkoinen turvallisuus. Itse näenkin, että tämän rajakäännytyslain jatkolla on erittäin suuri viestinnällinen merkitys itärajan taakse, että meidän rajoja on turha koetella ja me olemme varustautuneet ja varautuneet kaikkeen. Eli tämä vahvistaa myös sitä viestintää sinne rajan toiselle puolelle, joten lämmin kannatus tälle lain jatkolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

21.17 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa herra puhemies! Suomalaisten pitää voida luottaa siihen, että valtio kykenee turvaamaan rajansa ja suojelemaan kansalaistensa turvallisuutta myös silloin, kun meihin kohdistetaan vihamielistä vaikuttamista. Siksi kannatan rajaturvallisuuslain voimassaolon jatkamista vuoden 2028 loppuun. Venäjän toiminta on osoittanut, että ihmisiä voidaan käyttää Suomen painostamisen välineenä. Tällaisen

toiminnan tavoitteena on horjuttaa yhteiskuntamme vakautta, kuormittaa viranomaisia ja heikentää luottamusta siihen, että Suomi hallitsee omat rajansa. Meidän on kyettävä torjumaan tämä uhka.

Arvoisa puhemies! Rajavartiolaitoksen arvion mukaan välineellistetyn maahantulon uhka on edelleen korkea. Se, että rajalla on tällä hetkellä rauhallista, ei tarkoita uhkan poistumista. Turvallisuutta koskevat päätökset on tehtävä ennakoiden. Jos odotamme tilanteen kärjistymistä, olemme varautumisessa jo myöhässä. Rajanylityspaikkojen sulkeminen on toistaiseksi riittänyt tilanteen hallintaan.

Meillä on kuitenkin oltava toimintakyky myös silloin, jos painostus muuttaa muotoaan ja maahantuloa ohjataan rajanylityspaikkojen ulkopuolelle. Rajavartijaa ei saa jättää tällaiseen tilanteeseen ilman riittäviä laillisia toimintavaltuuksia. Lain soveltamisen kynnys on korkea. Sen käyttö edellyttää valtioneuvoston erillistä päätöstä ja sitä, etteivät muut keinot riitä Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden varmistamiseen. Myös perustuslakivaliokunta on pitänyt voimassaolon jatkamista välttämättömänä.

Arvoisa puhemies! Itä-Suomessa rajan turvallisuus ja rajatilanteen seuraukset tunnetaan erityisen konkreettisesti. Ihmiset ja yritykset tarvitsevat luottamusta tulevaan. Koko Suomi tarvitsee varmuuden siitä, että päätösvalta omasta turvallisuudestamme säilyy omissa käsissämme. Vastuullinen varautuminen tarkoittaa, että viranomaisilla on keinot toimia ennen kuin tilanne riistäytyy käsistä. Tällä lailla vahvistamme juuri tätä valmiutta ja suojaamme suomalaisten turvallista arkea. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.20 **Miko Bergbom ps:** Kiitoksia, herra puhemies! Kyllä suomalaisen päätöksentekijän, suomalaisen kansanedustajan, ihan keskeisin tehtävä on huolehtia Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta, ja se pätee myöskin tähän rajaturvallisuuslakiin. On erittäin hienoa nähdä nyt, että myös oppositiossa SDP on saanut rivinsä ainakin mediatietojen perusteella suoraksi, ja se tarkoittaa siis sitä, että enää ei rajakapinallisia ryhmästä löytyisi. Se voi tuntua pieneltä asialta, että aiemmissa äänestyksissä muutama SDP:n kansanedustaja on irtaantunut, siis tarkalleen ottaen Nasima Razmyar, Krista Kiuru, Elisa Gebhard, Timo Harakka, Johan Kvarnström ja Matias Mäkynen ovat irtaantuneet, rajan poikkeuslain äänestyksessä. Se voi tuntua jotenkin pieneltä asialta, koska onhan enemmistö sen takana. Mutta entäpä jos näin olisi toiminut perussuomalaisten ryhmästä muutama, kokoomuksen ryhmästä muutama — mitä se olisi tarkoittanut? Se olisi tarkoittanut sitä, että tämä laki ei olisi voimassa, se ei olisi tullut voimaan. Eli sen takia nämä ovat erittäin herkkiä asioita. Siis koko Suomen turvallisuus olisi voinut olla potentiaalisesti vaarassa, mikäli esimerkiksi perussuomalaisten ryhmässä oltaisiin käyttäydytty vastaavalla tavalla kuin sosiaalidemokraattien ryhmässä, vanhassa valtionhoitajapuolueessa. Eli tämän takia se ei ole niin, että vain muutama lipesi rivistä, vaan kysymys on erittäin vakavasta asiasta.

Ensi vaalikautta silmällä pitäen, kun nyt katsotaan oppositiopuolueiden kannatuskehitystä, nostan esiin sen huolen, että jos vasemmistoliiton kannatus jatkaa nousuaan, vihreät saavat ehkä muutaman lisäpaikan, niin riippumatta siitä, mikä hallitus meillä ensi kaudella on, vasemmistoliitto ja vihreät muutaman mahdollisen kapinallisen kanssa voivat yksinään kaataa koko rajaturvallisuuslain jatkon. Tämän takia sillä on merkitystä, minkälaisia päätöksentekijöitä eduskuntaan valitaan, ja tämän takia sillä on

merkitystä, että jokainen päätöksentekijä, joka tähän taloon valitaan, tuntee sen vastuun Suomen ja suomalaisten turvallisuuden kannalta, koska vihamieliset toimijat koko ajan, joka päivä miettivät, totta kai, aukkoja suomalaisessa lainsäädännössä, suomalaisessa päätöksenteossa, tarkkailevat sitä, minkälaista viestiä tästä talosta annetaan. Sen takia on tärkeätä seisoa yhdessä rintamassa niitä toimijoita vastaan, jotka haluavat meitä vastaan hyökätä, ja antaa se viesti, että ei, Suomi ei ole mikään heittopussi, jonka rajojen läpi voidaan työntää satoja tai tuhansia tai kymmeniätuhansia ihmisiä vailla minkäännäköistä järjestystä. Suomi on se, joka päättää viime kädessä siitä, kuka Suomen rajan ylittää, ja eduskunnalta pitää tästä tulla harvinaisen selvä viesti.

Kiitän kuitenkin niitä SDP:n kansanedustajia, jotka ovat johdonmukaisesti puolustaneet tätäkin lakia, eli eduskuntaryhmän enemmistöä. Vasemmiston ja vihreiden osalta toivoisin, että he miettisivät tämän loputtoman ihmisoikeuspuheensa ja -teatterinsa lisäksi myös sitä, että onhan suomalaisillakin ihmisoikeudet. Mitä se tarkoittaa suomalaisten ihmisoikeuksille, jos rajat ihan aidosti pettävät? Kysymys on katastrofaalisesta tilanteesta, jossa jopa viranomaisten toimintakyky, yleinen yhteiskuntarauha voivat pahimmillaan horjua. Me ollaan nähty jo, mitä se tarkoitti Espanjan Ceutassa, siis Antti Lindtmanin kehumassa Espanjassa, jossa viranomaisilla petti täysin kontrolli siitä, kuinka maahanmuuttoa hallitaan ja tulijavirtoja hallitaan. Siellä itse asiassa ilmeisesti hallituksella oli jopa tieto siitä, että tämmöinen uhka on olemassa, mutta se salattiin — uskomatonta, mutta totta. Sen takia on oltava välineet. Ei voi aina paeta myöskään Euroopan unionin selän taakse, että kun komissiolta ei ole tullut vihreätä valoa tai jotain. Kansallisvaltion keskeinen tehtävä on pystyä toimimaan siinä tilanteessa, jos esimerkiksi Euroopan unionilla ei ole työkaluja. Jos siitä joku suuttuu ja vähän loukkaantuu, niin se on voi voi. Tärkeintä meidän on miettiä suomalaisten ja Suomen turvallisuutta, ei sitä, mitä mieltä joku komission pamppu on asiasta tai joku espanjalainen ihmisoikeustohtori.

Mutta yhtä kaikki, siitä huolimatta haluan kiittää niitä kaikkia kansanedustajia, hallintovaliokuntaa, hallintovaliokunnan puheenjohtajaa, sisäministeri Rantasta ja valtioneuvostoa, että tämä erittäin tärkeä laki jälleen saadaan eduskunnassa eteenpäin, ja toivottavasti ensi keskiviikkona myös äänestyksessä päädytään siihen, että saadaan sille jatkoa. — Kiitoksia, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

21.25 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Siteeraan ensimmäiseksi tästä mietinnöstä väliotsikon ”Ajankohtainen turvallisuustilanne” kolmannen kappaleen viimeistä kahta virkettä. Ne kuuluvat näin: ”Rajavartiolaitoksen ja muiden turvallisuusviranomaisten arvion mukaan välineellistetyn maahantulon uhka Suomen itärajalla jatkuu edelleen korkeana. Tilanne ei ole muuttunut vuodesta 2025, jolloin lain voimassaoloa on edellisen kerran jatkettu, eikä turvallisuustilanteessa ole odotettavissa nopeita muutoksia parempaan suuntaan.” Tässä on kiteytyneesti todettu keskeiset syyt sille, että tätä lain voimassaoloa tulee mietinnön mukaisella tavalla jatkaa.

Huomasin, että on jo kolme puheenvuoroa käytetty sosiaalidemokraattien keskuudessa, ja listalla on oma puheenvuoroni mukaan lukien ainakin toiset kolme vielä. Tämä kertoo omalla tavallaan siitä päättäväisyydestä, mikä meillä tässä suhteessa on, ja se, että puheenvuoroja käyttävät muutkin kuin vain hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan

jäsenet, esimerkiksi itse, ja myöhemminkin tässä niitä on tulossa, kertoo siitä, että me olemme kerta kaikkiaan päättäneet, että tämä on meidän linjamme tässä asiassa.

Välineellistetty maahantulo on siis viheliäinen, epäinhimillinen keino aiheuttaa häiriötä toiseen valtioon. Voidaan kysyä, miksi sellaista ylipäätään esiintyy. Se on tietysti diktatoristen valtioiden eräänlainen painostuskeino aiheuttaa painetta ja sekasortoa naapurivaltioihin, jotka ovat demokraattisesti hallittuja ja jotka ovat mahdollisesti omilla toimillaan aiheuttaneet sellaista, mitä ei sitten pidetä siellä diktatorisissa valtioissa kovinkaan suotavana. Tässähän joudutaan sitten punnitsemaan erilaisia hyveitä vastakkain, ihmisoikeuksia ja turvallisuutta, ja kun itse kuinka vain tätä mietin, niin minusta juuri tämänkaltaisia lainsäädäntöratkaisuja tässä tarvitaan. Niin kuin täällä nyt on jo sanottu, jo olemassaolollaan tämä laki, joka on mahdollistava laki, on pitänyt tilannetta turvallisena tällä hetkellä yhdessä toki muiden toimenpiteiden kanssa.

Vielä lopuksi haluan erään historiallisen asian tähän mainita. Liittyykö se, että otan aina näitä historiaesimerkkejä, kenties ikään vai mihinkä? Muistan elävästi sen, kun oli presidentinvaali loppusuoralla, siis ennen vaaleja, vuonna 94, jolloin televisiohaastattelussa presidentiksi valittu Ahtisaari vastasi silloisessa tilanteessa, jossa pelättiin sekasortoista, muun tyyppistä, enemmän spontaania, hallitsematonta maahantuloa Suomeen Venäjän ollessa sekasortoisessa tilassa, että sitä vartenhan meillä on Rajavartiolaitos, ja oli hyväksymässä kannanotollaan voimankäyttöä oikein siinä tilanteessa. Pyysin aikanaan Ylen päätoimittaja Juha Jokiselta dokumenttia tästä. Hän ei sitä löytänyt, mutta syy selvisi, koska se oli MTV:n haastattelu, ja itselläni on sittemmin kirjallinen dokumentti tästä käytössä. Eli ei tämä ole mikään uusi linja meille sosiaalidemokraateille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

21.28 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuuslaki on välttämätön ja kannatettava.

EU:n epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan taustalla on varmasti jo pidemmän aikaa ollut muitakin vaikuttavia tekijöitä kuin poliittiset arvovalinnat. Hybridivaikuttaminen siihen, että tehdään oman maansa kannalta haitallisia päätöksiä, on tehokas keino heikentää valtioita. Suomen maahanmuuttopolitiikan kohdalla olisikin kiinnostava tutkimuskysymys, kuinka paljon viimeisen 20 vuoden aikana maahanmuuttopoliittisiin päätöksiin on vaikuttanut esimerkiksi hyväksynnän hakeminen, joka on syrjäyttänyt todelliset vaikutusarvioinnit. Itse en tiedä, kumpi on suurempi ongelma: se, etteivät poliitikot ole ymmärtäneet päätöstensä seurauksia, vai se, että he ovat ymmärtäneet nämä riskit ja silti hyväksyneet ne. Nyt me elämme tällaisen epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan kanssa koko Euroopassa, mutta onneksi tämä hallitus korjaa sitä pala palalta, ja tässä on vielä pitkä tie edessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

21.29 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Turvallisuustilanne on Ukrainan sodan myötä muuttunut koko Euroopassa pysyvällä, pitkäaikaisella tavalla, ja me itärajamaana ja koko EU:n ulkorajoja puolustavana maana olemme tietysti tässä etulinjassa, kun mietitään, minkälaista uhkaa Venäjä aiheuttaa koko Euroopan

turvallisuudelle. Sen takia me tarvitsemme kyllä kaikki keinot, joilla voimme torjua tätä uhkaa ja myöskin pyrkimyksiä horjuttaa meidän turvallisuutta.

Suomi on vuosikymmenten ajan, koko meidän itsenäisyyden ajan, pyrkinyt varautumaan kaikenlaisiin turvallisuutta uhkaaviin tilanteisiin. Nyt on uusi tilanne, jossa meillä on häikäilemätön naapuri, joka pyrkii käyttämään hyväkseen kaikkia keinoja, joilla tätä turvallisuutta voidaan horjuttaa, myös näitä hybridivaikuttamisen keinoja. Sen takia me tarvitsemme tietenkin meidän lainsäädännössä meidän viranomaisille myös ne kaikki tarvittavat keinot, joilla tätä uhkaa voidaan torjua. Rajaturvallisuuslaki on tässä yksi keino ja täysin välttämätön työkalu, kun mietitään, miten häikäilemättömästi Venäjä tällä hetkellä käyttää tätä välineellistettyä maahantuloa keinona horjuttaa länsimaita ja keinona horjuttaa Suomen turvallisuutta. Onneksi emme ole tätä joutuneet ottamaan toistaiseksi käyttöön. Meillä on ollut käytössä tämä rajavartiolain pykälä, jolla nyt tälläkin hetkellä koko itäraja on suljettu, ja siten myöskin tällä hetkellä turvapaikanhaku on keskitetty lähinnä meidän lentoasemalle.

Arvoisa puhemies! Olennaistahan tässä on, että me pystymme jo ennakolta torjumaan tätä välineellistettyä maahantuloa. Kuten hallintovaliokunnassa olemme todenneet jo tästä alkuperäisestä rajaturvallisuuslain esityksestä, tällä hetkellä meillä ei ole sellaisia eurooppalaisia työkaluja, joilla pystymme tätä torjuntaa tekemään. Me pystymme kyllä hallitsemaan näissä tilanteissa, joissa paljon ihmisiä tulee rajan yli, sitä tilannetta, mutta emme pysty torjumaan, ja sen takia tämä rajaturvallisuuslaki tarvitaan.

Kuten edustaja Nikkanen tässä edellä totesi, tässä ovat sisällä nämä SDP:n alun perin vaatimat muutokset, joissa muun muassa tätä oikeusturvaa on parannettu. Joten pidän — ja koko SDP:n ryhmä pitää — tätä välttämättömänä torjuntakeinona ja välttämättömänä koko Suomen kansallisen turvallisuuden hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

21.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! On selvää, niin kuin tässä hallintovaliokunnan ansiokkaassa mietinnössä tuodaan esiin, että turvallisuustilanne ei ole parantunut vaan se on heikentynyt. Tavallaan se kertoo jo olennaisen tämän lain tarpeellisuudesta, ja siinä mielessä on tärkeää viedä tämä viesti myöskin eteenpäin. Itse jäin tätä mietintöä katsomaan siltä osin, kun me olemme EU:n ulkoraja ja täällä valiokunta yhteenvetona toteaa, että EU:ssa ei ole lain voimaantulon jälkeen tullut voimaan sellaista uutta lainsäädäntöä, jolla olisi merkitystä väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain tarpeen arvioinnissa. Eli sieltä ei ole tullut mitään. EU heräsi vasta oikeastaan tämän Ceutan tapauksen johdosta, ja siinä mielessä sielläkin on vasta otettu huomioon. Ursula von der Leyen on korostanut Euroopan unionin tilaa koskevassa puheessaan, että jos masinoidaan laajamittaista liikkumista ja käytetään sitä aseena, tämän vuoksi komissio tulee esittämään uuden, eurooppalaisen hätätilakehyksen perustamista, ja sitä sitten sovellettaisiin tarkasti määritellyissä asioissa.

Toistaiseksi sitä ei ole kuulunut, ja voi olla, että siihen menee aikaa ennen kuin semmoista välinettä tulee aikaiseksi. Senkin vuoksi on tarpeen nyt jatkaa voimassaoloa tällä kahdella vuodella. Siinä mielessä, mitä edustaja Nikkanenkin täällä hyvin totesi, parhaat välineet ovat niitä, joilla on ennalta ehkäisevä vaikutus, ja tämä on yksi sellainen väline, ei varmaan ainut, mutta yksi sellainen väline. Siinä mielessä tässä on esitetty

päätösesitys, että jatkettaisiin muuttamattomana, ja SDP kyllä kantaa oman vastuunsa tämän lain jatkamiseksi, ja itse tuen tämän lain voimassaolon jatkamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

21.35 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Tämä hybridisota, jota Venäjä vapaata maailmaa vastaan käy, on ilmiönä sillä tavoin ikävä, että sitä käydään nimenomaan tuolla lainsäädännön katvealueilla. Siksi lainsäätäjien täällä lännessä ja laajemminkin vapaassa maailmassa on kaiken aikaa tehtävä kaikkensa, jotta niitä katvealueita, joita tällaiseen vihamieliseen toimintaan voidaan käyttää, jäisi mahdollisimman vähän.

No, Suomi on tietysti erittäin vahva oikeusvaltio. Suomi pitää kiinni kansainvälisistä velvoitteistaan, ja Suomi noudattaa perustuslakiaan. Siksi tällainen lainsäädäntö, jota tässä rajaturvallisuuslakina ollaan säätämässä, joudutaan tietysti aina tarkoin harkitsemaan, vain perustellusta syystä tekemään ja sitten myös perustuslain säätämisjärjestyksessä säätämään. Mutta näinpä tämä tietyllä tavalla myös Suomen päätöksentekoa karaisee kohtaamaan niitä uhkia, joita tässä maailmanajassa valitettavasti vastaamme tulee, ja kun nyt tämän ensimmäisen käsittelyn jälkeen sitten ensi viikolla toiseen käsittelyyn käymme, niin todella se, että tämä lakimuutos tehdään ja saadaan rajaturvallisuuslaille jatkoa, vaatii viiden kuudesosan enemmistön eduskunnasta.

Ja kun se saadaan, kun nyt ilmeisesti hyvältä sen suhteen näyttää, että saadaan, se lähettää kyllä Suomesta todella vahvan viestin niin itään kuin länteen siitä, että me suomalaiset päätöksentekijät olemme yksituumaisia ja päättäväisiä huolehtimaan maamme turvallisuudesta ja varmistamaan sen, että meitä ei voida millään keinoilla horjuttaa. Siksi myös itse kannatan tätä rajaturvallisuuslain jatkoa.

Haluan kiittää puheenjohtaja Peltokangasta ja hallintovaliokuntaa mietinnön laatimisesta hallituksen esityksen pohjalta ja kiittää kollegoja tästä hyvästä keskustelusta. Todella vaikuttaa hyvältä sen suhteen, että tämä laki saadaan säädettyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

21.38 **Juha Viitala sd:** Arvoisa herra puhemies! Vuonna 2023 me näimme, kuinka nopeasti Suomen itärajalla turvallisuustilanne voi muuttua: Venäjä käytti maahantulijoita hybridivaikuttamisen välineenä, ja rajanylityspaikat jouduttiin nopeasti sulkemaan. Viime heinäkuussa puolestaan näimme Ceutassa, kuinka nopeasti tilanne rajalla voi kriisiytyä. Venäjä jatkaa hyökkäyssotaansa Ukrainassa, ja Euroopan turvallisuustilanne on edelleen hyvin epävakaa. Välineellistetyn maahantulon uhka itärajalla on edelleen korkea. On selvää, että Suomen on varauduttava myös kaikkein vaikeimpiin tilanteisiin ja nimenomaan varauduttava etupainotteisesti.

Olen ollut mukana käsittelemässä rajaturvallisuuslakia hallintovaliokunnassa ja perehtynyt turvallisuusviranomaisten arvioihin. Olen myös vieraillut Rajavartiolaitoksen mukana itärajalla ja keskustellut siellä työskentelevien rajavartijoiden kanssa. Kyllä nämä keskustelut ja valiokuntatyössä saamamme selvitykset ovat vahvistaneet käsitystäni tämän lain tarpeellisuudesta.

Nyt tosiaan esitetään jatkoa vuoden 2028 loppuun ilman muutoksia siihen lain sisältöön. Tässä on todettava, että kyse on kuitenkin tarkasti rajatusta poikkeuslaista, jonka käyttöönotto edellyttää erillistä valtioneuvoston päätöstä, ja lakia voidaan käyttää vain

viimesijaisena keinona, jos muut keinot eivät riitä turvaamaan maatamme. On tärkeätä muistaa tietenkin myös se, että kansainvälisen suojelun hakeminen on perustavanlaatuinen oikeus, ja tämänkin vuoksi poikkeuslain tarpeellisuutta ja oikeudellista tilannetta on arvioitava jatkuvasti. Perustuslakivaliokunta on katsonut lain jatkamisen mahdolliseksi rajattuna poikkeuksena perustuslaista.

Kuten jo totesin, turvallisuusuhkiin on varauduttava ennakkoon. Silloin kun kriisi on käsillä, on liian myöhäistä alkaa säätämään lakeja tai kouluttamaan toimintatapoja viranomaisille. Kyllä Suomen turvallisuus on varmistettava kaikissa tilanteissa, ja Rajavartiolaitoksella on oltava riittävät työkalut vastata myös kaikkein vakavimpiin uhkiin.

Tässä oli muutama asia, minkä vuoksi kannatan rajaturvallisuuslain jatkamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

21.41 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Käytin jo aikaisemmin puheenvuoron, jossa osoitin tyytyväisyyteni siitä, että tässä eduskunnassa ollaan säätämässä väliaikaista lakia rajojemme varmistamiseksi. Pidän sitä äärimmäisen tärkeänä ja olen hyvin, hyvin iloinen siitä, että voimme tehdä sen yhdessä.

Haluan tässä yhteydessä myös kiittää edustaja Bergbomia kiitoksista SDP:lle. On arvokasta, että tämä työ nähdään myös siellä puolella samalla tavalla kuin täällä, että me teemme yhdessä näitä turvallisuusasioita. Olen saanutkin edustaja Bergbomin kanssa työskennellä puolustusvaliokunnassa, ja olen hyvin iloinen siitä, että puolustus- ja turvallisuusasiat kiinnostavat meillä myös eduskunnan nuoremman pään tieteenharjoittajia samalla lailla kuin meitä vähän vanhempia täällä päässä.

Mutta haluan myös muistuttaa siitä, että meitä ei kannata alkaa jakamaan turvallisuusasioissa vuohiin ja lampaisiin, alkaa spekuloimaan erilaisilla puolueiden yksittäisten jäsenten kannoilla — sehän johtaisi vaikkapa viime kaudella olleeseen tilanteeseen, jossa eräästä parlamenttiryhmästä lähti entinen kansanedustaja jopa Venäjälle asti. Meidän kannattaa keskittyä siihen omaan vahvuuteemme siinä, että tässä salissa kaikki edustajat omassa työssään pyrkivät oman näköiseen politiikan tekemiseen, ja sille pitää antaa oikeutus. Se erottaa meidät autoritäärisistä maista, joissa ei ole kuin yksi totuus, josta päättää kulloinenkin tyranni vuorollaan.

Sen takia onkin tärkeää, että tässä salissa haemme yksimielisyyttä ja pyrimme työskentelemään niin pitkään, jokainen omassa parlamenttiryhmässään ja täällä yhdessä salissa tai valiokunnassa, jotta voimme luoda sellaista lainsäädäntöä, joka turvaa kansallisen itsemääräämisoikeuden ja kansallisen suvereniteettimme. Tätä yhteistyötä me haemme aina tuolla valiokunnissa, erityisesti näissä turvallisuuspainotteisissa valiokunnissa, ja minusta on mielekästä, että se sama henki, joka meillä valiokunnissa vallitsee, tuodaan myös tänne saliin ja kunnioitamme toistemme omaa oikeutta päättää omalta osaltaan asioista. Kaikkien kanssa emme ole samaa mieltä. Meillä kaikilla ryhmillä on siitä kokemusta myös omien ryhmiemme sisällä, mutta se kuuluu tähän parlamentarismiin.

Olen ihan varma siitä, että tämä rajaturvallisuuslain jatko tulee saamaan myös historiassa sen arvon, jonka se ansaitsee oman kansallisen oikeusturvamme, kansallisen

turvallisuutemme ja rajojemme vakauden, joka on myös Euroopan rajojen vakautta, varmistamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.44 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! En oikein tiedä vielä, mistä kulmasta lähtisin avaamaan tätä edustaja Karin puheenvuoroa. Siinä oli hyvin arvokkaita osia, mutta siinä oli myös nähdäkseni muutama asia, joihin on syytä tarttua.

Maailma ei toimi eikä myöskään demokratia sillä tavalla, että vain oppositiolla olisi oikeus arvostella hallitusta mutta hallituspuolueista ei voisi nostaa esiin kriittisiä näkökulmia oppositiopuolueiden toiminnasta. Omassa puheenvuorossani yritin korostaa sitä, että mikäli hallituspuolueista perussuomalaiset tai kokoomus olisi toiminut samalla tavalla kuin SDP:n eduskuntaryhmä aiemmassa kahdessa äänestyksessä rajaturvallisuuslain osalta, niin meillä ei olisi rajaturvallisuuslakia voimassa. Tämä on tosiasia, se ei muuksi muutu sitä peittelemällä. Yritin korostaa juuri sitä, että tämän takia on erittäin tärkeää, että kansanedustajat tuntevat oman vastuunsa, kun käsitellään isänmaan kannalta näin kriittisen tärkeitä poikkeuslakeja, joilla turvataan viime kädessä Suomen oikeus päättää omista rajoistaan, siis Suomen suvereniteetti. Tämän takia on mielestäni ihan avoimesti pystyttävä keskustelemaan myös näistä vaikeista asioista, mitkä liittyvät turvallisuuspolitiikkaan.

Vastaavasti kiitin teidän ryhmäänne siitä, että olette mediatietojen valossa vihdoin ja viimein saaneet asiasta aikaiseksi ryhmäpäätöksen, jossa olette yksimielisesti tämän lain takana, ja se on hieno asia. Olen tästä onnellinen, ja jokainen suomalainen toivottavasti tästä on onnellinen.

Nostin esiin sitten taas vastaavasti esimerkiksi vasemmistoliiton ja vihreät, jotka ymmärrykseni mukaan edelleen vastustavat tätä lakia, ja sen, mitä saattaa seurata siitä, mikäli heidän kannatuksensa nousee: riippumatta hallituspohjasta tulevalla kaudella rajaturvallisuuslaki voi olla vaarassa, mikäli vasemmistoliiton ja vihreiden edustajamäärä nousee. Se tarkoittaa sitä, että viiden kuudesosan enemmistöä ei välttämättä saada aikaan.

Nämä ovat asioita, joista on pystyttävä puhumaan avoimesti. Ymmärrän, että ne saattavat satuttaa ja loukata joitain, mutta sellaista se on, kun käytetään sananvapautta ja keskustellaan vakavista asioista. Nähdäkseni paljon vaarallisempi tilanne Suomelle ja suomalaisille, meidän isänmaalle, olisi se, että me yhdessä päätämme täällä joistakin tapakulttuurisista syistä vaieta näistä asioista, ja sitten me olemme sen hetken edessä, kun rajaturvallisuuslaki kaatuu tässä salissa. Se olisi potentiaalisesti paljon vakavampi asia suomalaisten turvallisuudelle.

Toivon, että ette ota tätä henkilökohtaisesti. Tämä ei ole henkilökohtainen kritiikki teitä kohtaan. Tiedän, että olette tässä asiassa isänmaan asialla, kuten enemmistö SDP:n eduskuntaryhmästä, mutta siitä huolimatta näitä tosiasioita, mitä tämän lain aiempiin käsittelyihin ja mahdollisesti tuleviin käsittelyihin liittyy, ei voi paeta sulkemalla silmiä ja korvia totuudelta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

21.47 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! On syytä alkuun korjata se edellisessä puheenvuorossa todettu asia, että SDP:n ryhmällä on ollut kanta rajaturvallisuuslakiin sen

alusta lähtien. Me olemme sitä lakia kannattaneet ja olimme ratkaisevassa roolissa siinä, että se on saatu alun perin voimaan. Alusta lähtien suhtauduimme rajaturvallisuuslakiin hyvin vakavalla tavalla. Muistan sen harvinaisen elävällä tavalla itse, koska olin mukana hallintovaliokunnassa neuvottelemassa sen rajaturvallisuuslain muutoksista, ja kiitän koko valiokuntaa, että saimme ne muutokset läpi. Kanssani työskenteli silloin edustaja Peltonen, jonka kanssa teimme hyvin sitoutuneesti töitä sen eteen, että tämä laki saatiin voimaan.

Kansallisen turvallisuuden täytyy olla meitä yhdistävä asia, ja sen takia ajattelen itse pikemminkin näin, että on hienoa, että kaikesta tästä maailman myllerryksestä ja kovastakin vastakkainasettelusta huolimatta, jota me näemme niin maailmalla, Euroopassa kuin täällä Suomessakin, Suomen eduskunnassa voidaan hallitus- ja oppositiopuolueiden yhteistyössä säätää eduskunnassa laki, joka vastaa näin vaikeaan ilmiöön kuin minkä tämä Venäjän välineellistetty maahantulo meille osoittaa. Eihän tällaista lakia ole missään muualla Euroopassa pystytty säätämään, ja me näytämme tässä todennäköisesti kuitenkin myöskin koko Euroopan tasolla suuntaa, miten tähän Venäjän muodostamaan uhkaan ja välineellistetyn maahantulon uhkaan vastataan kestävällä tavalla.

Arvoisa puhemies! Pidän myöskin sitä merkittävänä, että nyt myöskin komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on omassa EU:n tilaa koskevassa puheessaan ilmoittanut, että EU:ssa käynnistyy oma lainsäädäntötyönsä, jossa pyritään ottamaan käyttöön tämmöinen hätätilamenettely, jossa vastataan tähän välineellistetyn maahantulon uhkaan. Osanahan tätä rajaturvallisuuslakia tulemme hyväksymään — olemme hyväksyneet jo aikaisemmassa vaiheessa, ja se on nyt edelleenkin voimassa — lausuman, jota SDP vaati, siitä, että valtioneuvosto vaikuttaa myöskin jatkossa tämän EU-lainsäädäntötyön edistymiseen ja toivottavasti siihen suuntaan, että saamme myöskin koko Euroopassa kestävän ja oikeusvarman ratkaisun tähän välineellistetyn maahantulon muodostamaan uhkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

21.50 **Mika Kari sd:** Arvoisa puhemies! Itsekin pyysin puheenvuoron siihen, kun tässä sanottiin, että vihdoin ja viimein SDP on muodostanut kannan. Me olemme muodostaneet sen kannan jo useampi vuosi sitten ja pitäneet siitä kannasta johdonmukaisesti kiinni.

En halua tätä keskustelua sen enempää jatkaa, mutta haluan vain korostaa tätä yksituumaisuuden tarvetta. Kun on pitkään saanut tässä salissa työskennellä, niin aina välillä katsoo näitä tyhjiä tuoleja ja miettii, millainen perimä tässä turvallisuuskeskustelussa eduskunnassa on. Siihen kuuluvat, niin kuin tässä edustajakollegakin sanoi, erilaiset mielipiteet ja erilaiset näkemykset, ja eläköön se pieni ero meissä.

Mutta väistämättä tulee mieleen kansanedustaja Ilkka Kanerva, kansanedustaja Seppo Kääriäinen, ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkät illat tässä salissa, edustaja Eero Heinäluoma — nyt on uutta Heinäluomaakin tässä salissa, hienoa sekin: niihin keskusteluihinhan aina sisältyi se, että tässä salissa näissä asioissa lähdettiin yksituumaisina ulos. Arvostan kyllä niitä aikoja, mutta arvostan myös tätä tulevaisuutta, että meillä on näistä asioista kiinnostuneita kansanedustajia, ja edustajia, kuten puolustusvaliokunnan kunnianarvoisa puheenjohtaja, edustaja Autto, joka omalta osaltaan jatkaa edustaja Kanervan hienoa tyyliä siitä, että puolustus- ja turvallisuusasiat ovat meille yhteisiä. Niissä voimme nähdä joitain sävyeroja, jotkut ryhmät saattavat nähdä vähän

enemmänkin eroja, mutta yksituumaisuus on se tavoite. Tavoite ei ole hajottaa tämän eduskunnan valtaa vaan lisätä sitä ja luoda hyvä yhteys omiin kansalaisiimme ja Euroopan unioniin ja nyt myös Natoon, johonka sosiaalidemokraatit hallituksen pääministeripuolueena sai Suomen johdattaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.52 **Miko Bergbom ps:** Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies! Joo, pahoittelen sitä: Tosiaan on ilmeisesti näin, että teillä oli tästä ryhmäpäätös. Yritin ehkä hakea takaa sitä, että jos kuusi kansanedustajaa, mukaan lukien kaksi silloista puolueen varapuheenjohtajaa, äänesti lakia vastaan, niin se tietenkin kertoo siitä, että se ei ole yksimielinen. Mutta ei tästä sen enempää, nyt siitä on ehkä tarpeeksi sanottu.

Arvostan sitä ja näen erittäin suuren perusteen sille, että pienellä maalla kuten Suomi, joka on vielä rajanaapuri vihamielisen Venäjän kanssa, on suhteellisen yksituumainen näkemys kansakunnan kannalta kriittisissä turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä. Se on erittäin tärkeää, enkä millään tavalla halua sitä kyseenalaistaa. Sitä perinnettä on syytä jatkaa. On ollut hienoa tavallaan nähdä, miten puolustusvaliokunnassa, ja esimerkiksi tämänkaltaisissa kysymyksissä hallintovaliokunnassa, kyetään löytämään puoluerajat, hallitus—oppositio-rajat ylittävästi yhteinen näkemys siitä, mikä on Suomelle hyväksi. Se on hieno asia.

Mutta tästä huolimatta totean, että myös niissä vaikeissa asioissa, niissä kipupisteissä, mitä tulee näin mittaviin asioihin kuten rajaturvallisuuslaki, Nato-kysymys, Ottawan miinasopimus, pitää pystyä keskustelemaan rehellisesti ja avoimesti myös puolueiden ja kansanedustajien välisistä eroista. Kyllähän me voimme itseltämme jotenkin kieltää, etteikö tässäkin salissa olisi erimielisyyttä esimerkiksi rajaturvallisuuslain osalta, mutta se ei poista sitä, että sitä on. On erittäin tärkeätä, että käydään sitä keskustelua myös näistä.

Nythän me nähdään tässä jo tämmöistä kehitystä, että kun aika on kulunut tarpeeksi, niin mahdollista on, että esimerkiksi ensi viikolla yhä useampi edustaja onkin sitä mieltä, että tämä laki on tärkeä, ja se on arvokasta. Ehkä se muutos on syntynyt osassa ryhmistä myöskin sen pohjalta, että on käyty sitä keskustelua ja tunnistettu ja tunnustettu tämän lain tarve laajemminkin.

Ehkä näiden kriittisten keskusteluiden jälkeen jonain päivänä myös vasemmistoliiton ja vihreiden eduskuntaryhmässä ymmärretään tämänkaltaisten lakien tarve. Tietysti se voi olla hieman naiivi käsitys, kyllä minä sen myönnän. Sanotaan näin, etten rahojani sen puolesta laittaisi, mutta aina se kannattaa. Sitähän varten me täällä väitellään, että meidän eri näkökulmat tulevat esiin, ja se yleensä jossain kohtaa johtaa jonkunnäköiseen päätökseen ja toivottavasti ensi keskiviikkona todellakin siihen, että eduskunnan enemmistö, viiden kuudesosan enemmistö, tämän lain taakse saadaan. — Ei muuta. Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

21.55 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Haluan lyhyesti kiittää erinomaisesta keskustelusta, ja haluan erityisesti kiittää valiokuntaa jälleen kerran jouhevasta käsittelystä, vaikka asia on vaikea ja vakava. Tässä yhteydessä on muuten syytä kiittää myöskin valiokuntaneuvoksia, joita tulee harvemmin muistettua tässä salissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 148/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennusten energiatehokkuudesta

Hallituksen esitys HE 164/2026 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 14/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 164/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS kehyksestä jäsenvaltioiden toimenpiteille asumisen kohtuuhintaisuuden ja saatavuuden turvaamiseksi (kohtuuhintaista asumista koskeva säädös)

Toissijaisuusasia TS 53/2026 vp
Valiokunnan mietintö SuVM 3/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö SuVM 3/2026 vp. Valiokunta ehdottaa, että eduskunta antaa suuren valiokunnan mietinnön mukaisen perustellun lausunnon. — Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.56 **Laura Huhtasaari ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n komissio antoi syyskuussa asetusehdotuksen, jolla luotaisiin kehys jäsenvaltioiden toimille asumisen kohtuuhintaisuuden ja saatavuuden turvaamiseksi. Asia on vireillä eduskunnassa myös perustuslain 96 §:n mukaisena U-kirjelmänä U 67/2026.

Tänään käsiteltävä suuren valiokunnan mietintö keskittyy kuitenkin erityisesti toissijaisuusperiaatteen arviointiin. EU:n perussopimuksiin kirjatun toissijaisuusperiaatteen mukaan Euroopan unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, vain siinä tapauksessa ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita kansallisella tasolla. EU:n perussopimukset antavat kansallisille parlamenteille oikeuden tehdä unionin toimielimille perusteltu lausunto, niin sanottu toissijaisuushuomautus, jos ne katsovat, ettei säädösehdotus ole toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Arvoisa puhemies! Asumisasetuksella luotaisiin yhteinen EU-kehys asuntojen lyhytvuokrauksen eli Airbnb-tyyppisen toiminnan tai muun vakituisen työn rajoituksille. Se määrittelisi, milloin ja miten jäsenvaltiot voivat rajoituksia asettaa. Rajoituksia voitaisiin asettaa alueilla, jotka jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset määrittelisivät asetusehdotuksen mukaisesti asuntopulaa kärsiviksi.

Suuri valiokunta arvioi ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuutta ympäristövaliokunnan esityksestä Valiokunta tunnistaa kohtuuhintaisen asumisen haasteet Euroopassa ja pitää kohtuuhintaista asumista ja toimivia asuntomarkkinoita tärkeinä tavoitteina. Ehdotuksessa on kuitenkin ongelmia, ja sen tavoitteiden saavuttaminen on epävarmaa.

Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan mukaan komissio ei ole osoittanut riittävän konkreettisesti toissijaisuusperiaatteen ehtojen täyttymistä eikä oikeusvarmuuden lisääntymistä. Asetus saattaisi päinvastoin lisätä epävarmuutta asuntopula-alueiden määrittämisestä ja mahdollisesti muuttuvista kriteereistä.

Ei myöskään ole selvää, että asetus takaisi unionin oikeuden yhtenäisemmän soveltamisen sisämarkkinoilla. EU-kehyksen yhteys sisämarkkinaesteisiin on vain välillinen. Sen tehokkuus esteiden ennalta ehkäisemisessä on epävarma.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös suhteellisuusperiaatteeseen. Komissio ei arvioi riittävästi yhteisen kehyksen käyttöönoton hyötyjä suhteessa velvoitteisiin ja hallinnollisiin kustannuksiin. Alustavan arvion mukaan ehdotus saattaisi aiheuttaa paikallisille, alueellisille ja valtakunnallisille viranomaisille merkittävää hallinnollista taakkaa.

Suuri valiokunta pitää tärkeänä jäsenvaltioiden toimivallan kunnioittamista asuntopolitiikassa, maankäytössä ja kaavoituksessa. Asetuksella voitaisiin käytännössä ohjata ja rajoittaa kansallisen asunto- ja kaupunkipolitiikan sekä maankäytön ja kaavoituksen toimia sisämarkkinoiden toiminnan parantamisen sijasta.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla suuri valiokunta ehdottaa, että eduskunta antaa komissiolle perustellun lausunnon, jonka mukaan komission ehdotus ei ole toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta päätti antaa suuren valiokunnan mietinnön SuVM 3/2026 vp mukaisen perustellun lausunnon, jonka mukaan komission ehdotus (COM(2026) 599 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kehyksen luomiseksi jäsenvaltioiden toimenpiteille asumisen kohtuuhintaisuuden ja saatavuuden turvaamiseksi (kohtuuhintaista asumista koskeva säädös) on esitetyssä muodossa toissijaisuusperiaatteen vastainen. Asian käsittely päättyi.

22. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 13.11.2026 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi: